

WEB SEMİNERİ RAPORU

Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddet ile
İlgili İdari Veri Toplanması ve Analizi

TÜRKİYE'DE KADINA YÖNELİK ŞİDDET
VE AİLE İÇİ ŞİDDETE
KARŞI KAPSAMLI KURUMSAL
MÜDAHALE GELİŞTİRME PROJESİ

<http://horizontal-facility-eu.coe.int>

Bu proje Avrupa Birliği ve
Avrupa Konseyi tarafından
finanse edilmektedir

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Bu proje Avrupa Konseyi
tarafından yürütülmektedir

WEB SEMİNERİ RAPORU

Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddet ile İlgili İdari Veri Toplanması ve Analizi

Biljana Brankovic
Avrupa Konseyi Uluslararası Danışmanı

Mart, 2021

© 2021 Avrupa Konseyi. Tüm hakları saklıdır.
Lisans sahibi belirli koşullar altında Avrupa Birliği'dir. Bu yayının hiçbir bölümü, İletişim Müdürlüğü'nden (F-67075 Strasbourg Cedex veya publishing@coe.int) önceden yazılı izin alınmadan çevrilemez, fotokopi, kayıt ya da herhangi bir bilgi depolama ya da geri erişim sistemi dahil olmak üzere, elektronik (CD-Rom, internet, vb.) ya da mekanik olarak, herhangi bir biçimde ya da araçla çoğaltılamaz ya da iletilemez.

Bu rapor, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi'nin maddi desteğiyle hazırlanmıştır. Burada ifade edilen görüşler hiçbir şekilde her iki tarafın da resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

Kapak fotoğrafı: © Shutterstock

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	4
Bir Hatırlatma – İstanbul Sözleşmesi ve Madde 11 Gereklilikleri	
Uyarınca Veri Toplamının Amaçları	4
Karşılaştırılabilir Veri Kategorileri Oluşturma İhtiyacı.....	6
Verilerin Ayırıştırılması	6
Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Geçerli Standartlar	6
Avrupa Konseyinin Veri Toplamaya İlişkin Yayınları	7
WEB SEMİNERİNDE SUNULAN AVRUPA’NIN FARKLI ÜLKELERİNDEN	
UMUT VAAT EDEN UYGULAMA ÖRNEKLERİ	8
Umut Veren Uygulama 1:	9
Devlet politikalarının bağımsız değerlendirilmesi (Fransa)	
Umut Veren Uygulama 2:	10
Verilerin şeffaflığı (İspanya)	
Umut Veren Uygulama 3:	10
Kadın katliamı olaylarıyla ilgili verilerin toplanması ve analiz edilmesi (İspanya)	
Umut Veren Uygulama 4:	11
Kadınlara yönelik şiddete kurumsal müdahaledeki (olası) sistemik boşlukların analizi için kadın katliamı verilerine ilişkin verilerin kullanılması: Aile İçi Cinayet Değerlendirmesinin (DHR) bir uygulaması (Birleşik Krallık)	
Umut Veren Uygulama 5:	12
Kolluk kuvvetleri tarafından veri toplama sistemleri (Portekiz)	
Umut Veren Uygulama 6:	12
Ceza adaletinin müdahalesi hakkında veri toplama (Portekiz)	
Umut Veren Uygulama 7:	14
Kanıtı dayalı politika oluşturma (İsveç)	
KAYNAKLAR	38
EK 1	42
GREVIO’nun (2018) İlk Değerlendirme Raporunda Sunulan Tavsiyeler Dahil Olmak Üzere İstanbul Sözleşmesi’nin 11. Maddesinin Türkiye’de Uygulanmasına İlişkin Analiz	
EK 2	49
Webinar Gündemi	

GİRİŞ

“Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddet İle İlgili İdari Veri Toplanması ve Analizi” konulu web semineri, 30 Kasım 2020 tarihinde, “Türkiye’de kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddete karşı kapsamlı kurumsal müdahale geliştirme” ortak projesi kapsamında düzenlenmiştir. Proje, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi tarafından finanse edilmekte olup, Avrupa Konseyi tarafından (“Batı Balkanlar ve Türkiye’ye Yönelik Yatay Destek 2019-2022” kapsamında), Türkiye’den Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı ile birlikte uygulanmaktadır.

Web Semineri, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) de dâhil olmak üzere, ulusal ve uluslararası standartlar ışığında, kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetin¹ etkin bir şekilde önlenmesi ve bunlarla mücadele edilmesine yönelik idari veri toplama, verileri yayma ve kanıta dayalı politika oluşturma ilkelerini ve yöntemlerini tartışmak üzere ulusal ve uluslararası paydaşları bir araya getirmiştir.

Bu raporun amacı, Türkiye’de kadına yönelik şiddet ile ilgili idari veri toplanması ve araştırmaları daha da geliştirmeye yönelik Türk makamlarının çabalarını destekleme konusunda ilham verici olabilecek, ve bu web seminerinde sunulmuş olan, **Avrupa’daki farklı ülkelerden** deneyimlere ve (potansiyel olarak) umut vaat eden uygulamalara genel bir bakış sunmaktır. Aynı nedenlerden dolayı, web seminerinde konuşmacılar tarafından dile getirilen (ancak zaman kısıtlılığı nedeniyle daha fazla ayrıntıya girilmeyen) veri toplama ile ilgili kaynaklar daha ayrıntılı olarak açıklanmış ve yararlı olması muhtemel kaynakların listesi bu raporun sonunda verilmiştir.

Bir Hatırlatma – İstanbul Sözleşmesi ve Madde 11 Gereklilikleri Uyarınca Veri Toplamanın Amaçları

İstanbul Sözleşmesi (madde 11’de belirtildiği üzere), kadına yönelik şiddetle mücadelenin kanıta dayalı politika oluşturmayı gerektirdiğini belirlemektedir. Bunun anlamı, veri toplama modellerinin aşağıdaki amaçlara yönelik kullanılması gereken araçlar olduğudur:

1. Kanunların ve politikaların uygulanmasındaki açıkların belirlenmesi;
2. Politika oluşturulmasına rehberlik etmek: yasaların uygulanmasını iyileştirmek ve politikaları revize etmek için öneriler oluşturmak.

Veri toplamanın geliştirilmesi, yasaların ve politikaların amaçlanan etkiye ulaşip ulaşmadığının değerlendirilmesinde temel bir araç olarak görülebilir. Sözleşme’nin “sözüne” ve “ruhuna” uygun davranmak için, veri toplamadan sorumlu kurumlar Sözleşme’nin vizyonundan ilham alabilirler. Bu vizyona, idari verilerin toplanması ve araştırılma yapılması için çaba sarf etmenin (hem şiddet yaygınlık araştırmaları hem de politika araştırmaları da dâhil olmak üzere) “izole” bir şekilde olmaması ve “kopuk” olarak gerçekleştirilmesi, ancak koordineli ve birbirine bağlı olması gerektiği düşüncesi de dâhildir. 11. maddenin gereklilikleri, Sözleşme’nin daha geniş çerçevesi içinde görülmeli ve bu konudaki tüm çabalar, 7. maddede (kapsamlı ve koordineli politikalar) altında yer alan hükümler dikkate alınarak üstlenilmelidir. Bu nedenle, 11. madde, Sözleşme’nin II. bölümü (entegre politikalar ve veri toplama) altına yerleştirilmiş olup, bu durum, Sözleşme’yi kaleme alanların 11. maddenin anlamını nasıl algıladıklarını göstermektedir.

¹ İstanbul Sözleşmesi 3(b)’ye göre “ev içi şiddet”, mağdurla aynı ikametgahı paylaşmakta olsun veya olmasın veya daha önce paylaşmış olsun veya olmasın, aile içinde veya hane biriminde veya mevcut veya daha önceki eşler veya birlikte yaşayan bireyler arasında meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik şiddet eylemleri olarak anlaşılmaktadır. 6284 Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un 2. maddesine göre “ev içi şiddet”, şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddeti ifade eder.

İstanbul Sözleşmesi'nin 11. maddesi aşağıdakileri gerektirmektedir:

1. Polis, savcılık, mahkemeler, sağlık merkezleri ve sosyal hizmetler ile barınaklar ve ulusal yardım hatları gibi uzmanlık hizmetleri vb. ile ilgili tüm idari kaynaklardan, Sözleşme'nin kapsadığı her türlü şiddete ilişkin istatistiksel verilerin sistematik olarak toplanmasını; bu idari verilerin farklı sektörler (örneğin polis ve yargı) arasında karşılaştırılabilir ve kamuya açık olmasını;
2. Sözleşme'nin kapsadığı her türlü şiddetin yaygınlığı² (nüfus araştırmalarına dayanarak) konusunda bilgi toplanması ve ayrıca, Sözleşme'nin uygulanması için alınan önlemlerin (yasalar, politikalar) etkinliği hakkında araştırma yapılmasını (örneğin, mahkûmiyet oranları üzerine bir araştırma) öngörmektedir.

Sözleşme'yi kaleme alanlar, farklı amaçlara hizmet ettikleri ve farklı soruları yanıtladıkları için nüfusa dayalı araştırmalar ile istatistiksel idari ve adli veriler arasındaki ayrımı vurgulamanın önemli olduğunu düşünmüşlerdir (Açıklayıcı rapor, paragraf 79). Birincisi, kadına yönelik şiddetin ve ev içi şiddetin derecesi ve sıklığının yanı sıra, bunlara yol açan sosyo-ekonomik ve kültürel faktörlere ışık tutabilirken, ikincisi, devlet kurumlarının kapasite sorunlarının ele alınmasına ve bu tür şiddet mağdurlarına sunulan hizmetlerin etkinliğinin değerlendirilmesine katkıda bulunabilir. Her iki veri toplama yönteminin birlikte kullanılması, sorunun ayrıntılı bir resmini elde etmeye yardımcı olabilir. Öte yandan, kadına yönelik şiddetin ve ev içi şiddetin yaygınlığını ve eğilimlerini değerlendirmek için ortak tanımların ve ortak göstergelerin bulunması nedeniyle, mevcut veriler, nadiren ülkeler arası karşılaştırma yapmaya elverişlidir.

Buna ek olarak, Sözleşme'yi kaleme alanlar, araştırmanın, kanıta dayalı politika oluşturmanın önemli bir unsuru olduğunu ve bu nedenle yargı, destek hizmetleri ve kolluk kuvvetleri tarafından kadına yönelik şiddete ve ev içi şiddete karşı günlük yaşamdaki gerçek müdahalelerin iyileştirilmesine büyük ölçüde katkıda bulunabileceği görüşünü desteklemişlerdir. Örneğin, bir araştırma, uzmanlık hizmeti sunumunun mağdurların ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadığını incelemeyi amaçlayabilir.

Benzer şekilde, mahkûmiyet oranlarının analizi, şiddete karşı adli müdahalenin etkinliğini analiz etmek için temel bir unsur olarak çok büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, veri toplamanın, polis ve adalet sistemleri arasında entegrasyonu ve koordinasyonu sağlanmalı ve kolluk ve yargı prosedürlerinin tüm aşamalarında olayların "takip edilmesi" ve sonuçlarının belirlenmesi mümkün olmalıdır. Kovuşturma ve mahkûmiyet oranlarının analizi, adli müdahaledeki boşluklarda payı olan faktörlerin belirlenmesini mümkün kılmalıdır.

İlgili istatistiksel veriler; sosyal hizmetler, çocuk koruma hizmetleri, polis, sağlık hizmetleri, ulusal yardım hatları, hizmete odaklı kadın STK'ları tarafından derlenen verileri içerebilirken, adli veriler, kaç şiddet uygulayanın kovuşturulduğunu ve kaç tanesinin mahkûm olduğunu (mahkûmiyet oranlarının belirlenmesini sağlamak için) ve bunların uygun cezalar alıp almadıklarını değerlendirmeye hizmet edebilecek, savcılar ve mahkemeler (ceza adaleti sistemi içinde ele alınan suçlarla ilgilenen) tarafından toplanan verileri içermektedir.

² Sadece nüfusa dayalı araştırmalar (kadın nüfusu temsil eden bir örneklem grubu üzerinde yapılan), nüfustaki farklı şiddet biçimlerinin yaygınlığı hakkında bize bilgi verebilir. "Yaygınlık" terimi, "belirli bir süre içerisinde (genellikle yaşam boyu yaygınlık veya 12 ay süreli yaygınlık) nüfus içerisinde kaç kişinin veya nüfusun ne kadarlık bir oranını (yüzde) belirli bir olgudan etkilendiğini açıklamak için kullanılmaktadır. Örneğin, geçen 12 ayda %10'luk bir şiddet yaygınlığı, geride kalan 12 aylık dönemde içerisinde ortalama 10 kadından birinin bir kez veya daha sık mağdur olduğu anlamına gelmektedir. Yaygınlık, her mağduru yalnızca bir kez saydığından, bir kez mi yoksa daha fazla mı maruz kaldıklarına bakılmaksızın, şiddetin yaygınlığı, şiddetin yoğunluğunu veya tekrarlanan mağduriyetleri yansıtmaz; sadece nüfus içerisinde şiddete maruz kalan kişi sayısını ya da oranını ölçer. Araştırmanın örneklemini ulusun nüfusunu (veya daha fazlasını) temsil ettiğinde, örneklem içinde ölçülen yaygınlık, bir araştırmadan diğerine farklılık gösteren güven aralıkları dâhilinde, nüfustaki yaygınlığı yansıttığı şeklinde alınabilir" (Daha fazla bilgi için: FRA, 2014; Bkz. bölüm: Kaynaklar: Daha fazla okuma için öneriler)

Karşılaştırılabilir Veri Kategorileri Oluşturma İhtiyacı

İlgili tüm idari kaynaklarından (yukarıda belirtilen) sistematik ve karşılaştırılabilir verilerin toplanmasını sağlayacak veri toplama modellerinin oluşturulması bu konuda çok önemlidir. Veriler düzenli aralıklarla toplanmalıdır. Bu itibarla, kapsamlı ve tutarlı verilerin toplanmasını sağlamak için önlemlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu amaçla, **karşılaştırılabilir veri kategorilerinin** belirlenmesi önem arz etmektedir. Farklı devlet kurumlarındaki/tüzel kişiliklerindeki veri toplama sistemleri, kurum içi kayıt tutma amaçlarının ötesine geçmeli ve kullanılan veri kategorileri, şiddete karşı çok kurumlu mücadeleyi içeren (Sözleşme de bunu gerektirmektedir), farklı devlet kurumlarının eylemlerini doğru bir şekilde analiz etmek için çeşitli sektörler (özellikle polis, savcılık ve yargı) arasında uyumlu hâle getirilmelidir.

İstanbul Sözleşmesi'nin 11. maddesi uyarınca, **kaydedilen tüm veriler; cinsiyet, yaş, şiddetin türü, şiddet uygulayanın mağdur ile ilişkisi, coğrafi konum** ve ayrıca ilgili görülen diğer faktörlere göre ayrıştırılmalıdır.

Verilerin Ayrıştırılması

Ayrıca, İstanbul Sözleşmesi'nin 11. maddesi uyarınca, **kaydedilen tüm veriler; cinsiyet, yaş, şiddetin türü, şiddet uygulayanın mağdur ile ilişkisi, coğrafi konum** ve ayrıca ilgili görülen diğer faktörlere göre ayrıştırılmalıdır (örneğin, mağdurun engellilik hâli; Açıklayıcı rapor, paragraf 76). Bu gerekliliğin önemi genellikle göz ardı edilir. Bazı ülkelerdeki veri toplama sistemleri, genellikle, adli veriyi, mağdurun ve şiddet uygulayanın cinsiyetine ve bunlar arasındaki ilişkiye göre ayrıştırmamakta, bu nedenle, örneğin, kadınlara yönelik yakın partner şiddeti, **suç istatistiklerinde "görünmez"** olmaya devam etmektedir – bu tür şiddet vakaları, kuşaklar arası şiddetten (çocuk istismarı, ebeveynlere yönelik şiddet, kardeşler arasındaki şiddet) ayrı tutulamaz.

Yasaları ve politikaları oluştururken ve revize ederken, Taraf Devletler, yukarıda belirtilen her iki kaynağa da dayanmalıdır:

1. Rapor edilen vakaların "buz dağının görünen ucu" olduğunu akılda tutarak, ulusal düzeyde bildirilen vakalarla ilgili idari kaynaklardan elde edilen verilerin analizi (tercihen düzenli aralıklarla yapılmalıdır) ve
2. Yaygınlık verileri (nüfus araştırmalarına dayalı) ve ayrıca, yasaların/politikaların uygulanmasındaki boşlukları tespit etmeyi amaçlayan araştırma sonuçları.

Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Geçerli Standartlar

Madde 11'in bir başka önemli koşulu daha bulunmaktadır: **verilerin gizliliği ve mahremiyeti sağlanmalıdır.**

65. maddede belirtildiği üzere, verilerin toplanması, saklanması ve dönüştürülmesi süreci, sürece dâhil olan mağdurların, şiddet uygulayanların ve diğer kişilerin gizliliklerinin ve özel yaşamlarına saygının sağlanması amacıyla, Avrupa Konseyi Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi'nde (ETS No. 108) yer alan veri koruma standartlarına uygun olmalıdır. 65. maddede belirtilen standartlar, yalnızca ulusötesi veri alışverişi durumlarında değil, **verilerin toplanması, saklanması ve dönüştürülmesi ile ilgili tüm süreçlerde** geçerlidir (Açıklayıcı rapor, paragraf 80). İkinci durum, kamuya açık istatistiklerde, verilerin kişisel bilgiler içermemesi gerektiği anlamına gelmekte olup, kamunun kullanımına açık olan verilerin anonimleştirilmesi, yani bireylerin tanımlanabilir olmamalarının sağlanması gerekmektedir.

Son olarak, **Taraf Devletlerin Sözleşme'nin uygulanması hakkında GREVIO'ya rapor verme yükümlülüğünü** yerine getirmesi için verilere ihtiyaç vardır (Madde 11, paragraf 3).

Avrupa Konseyinin Veri Toplamaya İlişkin Yayınları

Sözleşme'nin veri toplama alanındaki gereklilikleri, aynı zamanda **"umut veren uygulama"** örnekleri de sunan, Sözleşme'nin 11. maddesine dair ilgili Avrupa Konseyi yayınında daha kapsamlı bir şekilde ele alınmaktadır (Walby, 2016³). Veri toplayan farklı kuruluşlar tarafından kullanılmakta olan kategorilerle ilgili olarak, ilgili kurumlar arasındaki iş birliğini kolaylaştıran kapsamlı bir çerçeve oluşturabilmesi için, aşağıdaki üç ölçüm biriminin tamamını kullanarak her bir noktada verilerin toplanması gerektiği açıklanmaktadır:

- a) Mağdur sayısı (ve mağdur olan nüfusun yüzdesi);
- b) Olayların sayısı (suçlar veya olaylar) (ve nüfus büyüklüğüyle orantısı);
- c) Şiddet uygulayanların sayısı (ve şiddet uygulayan nüfusun yüzdesi).

Toplanan verilerin konu ile alakalı olması ve koordine edilmesi gerekmektedir. Bunu sağlamanın en iyi yolu **verilerin toplandığı kategorilerin mağdurları korumak ve şiddeti önlemek için çalışan kurumların kullandığı kategorilerle aynı olmasını temin etmektir**. Verilerin toplandığı ölçme çerçevesinde kullanılan kategoriler, kavramsal çerçevede kamu kurumlarının girişimlerinin geliştirildiği kategorilere uygun olmalıdır. Bu, idari verilerin ve anket verilerinin aynı tanımları ve aynı ölçü birimlerini kullanması gerektiği anlamına gelir. Bu, her zaman geçerli bir uygulama değildir, çünkü veri toplama, kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet önlemek için tasarlanmış bütüncül bir sistemin parçası olarak değil, belirli amaçlara yönelik olarak geliştirilmiştir.

Veri toplamada umut vaat eden uygulamaların gözden geçirilmesi ve iyileştirilmesi için öneriler, Avrupa Konseyi ve diğer kuruluşların farklı yayınlarında yer almaktadır. Burada, bunların birinden bahsedilecektir. Avrupa Konseyi'nin ev içi şiddet konusundaki idari veri toplama çalışmasında⁴, polisin, savcılarının, mahkemelerin (ceza ve hukuk), ölüm nedenini soruşturan yetkililerin, sağlık hizmetlerinin ve sosyal hizmetlerin en azından şu konularda veri toplaması önerilmiştir: diğer vakalardan ayrı olarak ev içi şiddet vakaları; mağdurun ve şiddet uygulayanın cinsiyeti; mağdurun ve şiddet uygulayanın yaşı; şiddet uygulayan ve mağdur arasındaki ilişki; şiddetin biçimi. Ayrıca, polis, savcı ve mahkemeler de davaların sonuçları hakkında veri toplamalıdır.

Türkiye ile ilgili olarak, GREVIO, kolluk kuvvetleri ve ceza mahkemeleri (78. paragraf) ile sağlık profesyonelleri (86. paragraf) tarafından toplumsal cinsiyete göre ayrıştırılmış idari verilerin ve ayrıca, 6284 Sayılı Kanun ile ilgili verilerin (81. paragraf) toplanmasının iyileştirilmesini, diğer yandan da bu veri toplamanın kişisel verilerin korunmasına ilişkin geçerli standartlara uygun olmasını önermektedir (88. paragraf)." (GREVIO'nun veri toplama ile ilgili Türkiye'ye yönelik tavsiyeleri için bkz. Ek 1).

³ Walby, S. (2016). *Kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet konusunda veri toplama ve araştırmaların yapılması: İstanbul Sözleşmesi'nin 11. Maddesi (Kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadeleyle dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi ile ilgili makale derlemesi)* Strazburg: Avrupa Konseyi

⁴ Avrupa Konseyi, Ruuskanen E. ve Aromaa, K. (2008). *Avrupa Konseyi üye ülkelerinde ev içi şiddete ilişkin idari veri toplaması. Strazburg: Avrupa Konseyi, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve İnsan Ticareti ile Mücadele Bölümü, İnsan Hakları ve Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü*

WEB SEMİNERİNDE SUNULAN AVRUPA'NIN FARKLI ÜLKELERİNDEN UMUT VAAT EDEN UYGULAMA ÖRNEKLERİ

VERİMLİ POLİTİKALAR VE OPERASYONLAR İÇİN VERİ TOPLAMA AVRUPA KONSEYİ STANDARTLARI VE GREVIO RAPORLARINDAN YANSIMALAR

Biljana Branković, Avrupa Konseyi Uluslararası Danışmanı

Biljana Branković, ilk olarak, İstanbul Sözleşmesi doğrultusunda veri toplanmasının ve araştırma yapılmasının nihai hedef olan kanıta dayalı politika oluşturma amacına hizmet etmesi gerektiğini vurgulayarak, veri toplamanın amacına değinmiştir.

Kendisi ayrıca, **11. maddenin gerekliliklerinin Sözleşmenin daha geniş bir çerçevesi içinde ele alınması gerektiğini** vurgulamıştır.

İdari veri toplama çabaları koordineli yürütülmeli ve birbirine entegre edilmelidir. Veri toplama modellerinin oluşturulması sürecinde, Sözleşme'nin "4P" yapısını akılda tutmalıyız: Önleme (Prevention), Koruma (Protection) ve Kovuşturma (Prosecution) ve Entegre politikalar (Integrated Policies). Örneğin, eğer Sözleşme'nin diğer "sütunları", özellikle de Kovuşturma işlevsizse, Koruma ve destek hizmetleri hedefine (mağdurların güçlendirilmesi) ulaşamayacaktır.

Parçalara ayrılmaya karşı entegrasyon

- Farklı "P"ler (Önleme, Koruma, Kovuşturma) ile ilgili önlemler ve politikalar tutarlı ve koordineli midir?
- Örneğin, Kovuşturma alanındaki politikalar Koruma alanındaki ile birbirlerini tamamlayıcı mı (yoksa çelişkili mi)?

AŞINMA = kurumlara bildirilen ancak şiddet uygulayana herhangi bir yasal yaptırımın uygulanmadığı davaların oranı

Çoğu ülkede, uygulamadaki ana boşluklar Kovuşturma ve Cezalandırma alanında bulunmaktadır.

Parçalara Ayrılmaya Karşı Entegrasyon

Veri topladığımızda, Sözleşme'nin her bir "sütunu" (Önleme, Koruma, Kovuşturma) doğrultusunda uygulanan politika ve önlemlerin koordineli ve tutarlı olup olmadığını değerlendirecek göstergeler oluşturmak çok önemlidir. Ne yazık ki, birçok ülkede, üç "P" arasındaki politikadaki tutarsızlıklar açıktır. GREVIO rapor-

larının hazırlanmasındaki deneyime dayanarak, Sözleşme'nin uygulanmasındaki ana boşlukların şiddet uygulayanların Kovuşturulması ve cezalandırılması alanında var olduğu söylenebilir.

Cenevre'deki Milletler Sarayı yakınlarındaki, bir bacağı kırık olan, ünlü üç ayaklı sandalyenin bu güçlü görüntüsü bu noktaya işaret edebilir. Örneğin, birçok ülkede, ev içi şiddet ve Sözleşme'nin kapsadığı diğer şiddet biçimlerine ilişkin mahkûmiyet oranları düşüktür ve zayıf⁵ yüksektir.

"3 P" genelinde politikalar genellikle uyumlu ve tamamlayıcı değildir. Birçok ülke, Önleme konusuna, medya kampanyalarıyla kadınları şiddet vakalarını bildirmeye teşvik etme suretiyle güçlü bir vurgu yapmaktadır. Ancak diğer yandan, Koruma alanında eksiklikler de söz konusudur: mağdurlar, hizmetlere erişirken (genel hizmetler bu kişilerin uzun vadeli ihtiyaçlarını karşılamamaktadır), koruma kararları şiddeti durdurmakta başarısız olduğunda (veya nadiren verildiklerinde) ve uzman hizmetler yetkilendirme yapmasına rağmen yetersiz kaldıklarında, engellerle çok sık karşılaşmaktadırlar. Ayrıca, Kovuşturma alanındaki boşluklar çok fazladır; bu nedenle mağdurlar, adalet sektöründe, uygunsuz velayet ve ziyaret düzenlemeleri ve yetersiz uygulanan koruma kararları da dâhil olmak üzere, yeniden travmaya maruz kalırken, şiddet uygulayanlar nadiren mahkûm olmaktadır. Düşük mahkûmiyet oranları, güçlü bir sosyal mesaj gönderir: mağdurlar iddialarının mahkemelerde düzgün bir şekilde değerlendirilmediğini gördüklerinde, sisteme olan güvenlerini kaybedebilirler. Neden hükümetler önce kadınları şiddeti bildirmeye teşvik ediyor, ardından mağdurlar bunu yaptığında ise, kötü kurumsal ve adli müdahaleler ile karşı karşıya kalıyorlar?

Biljana Branković ayrıca, GREVIO raporlarına dayanarak, veri toplama alanında umut veren uygulama örneklerini de sunmuştur.

Umut Veren Uygulama 1: Devlet politikalarının bağımsız değerlendirilmesi (Fransa)

GREVIO, raporlarının çoğunda, **şiddet konusundaki devlet politikalarının bağımsız bir değerlendirmesinin kanıta dayalı politika oluşturma için araç olduğunu** vurgulamıştır. İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanmasına ilişkin ülke politikalarının, tercihen ayrı bir kurum kurmak veya bu rolü bir araştırma enstitüsü gibi başka bir kuruluşa devretmek yoluyla, bağımsız olarak değerlendirilmesinin güçlendirilmesi önerilmektedir. Bu nedenle, ulusal koordinasyon organının (organlarının) farklı rolleri, yani bir tarafta politikaların koordinasyonu ve uygulanması ve diğer tarafta politikaların izlenmesi ve değerlendirilmesi rolleri arasında bir ayırım yapmak önemlidir. Objektif bir değerlendirmeyi sağlamak için, a) politika ve önlemlerin koordinasyonu ve uygulanması ve b) bunların izlenmesi ve değerlendirilmesi için ayrı organların kurulması önerilmektedir.⁶

⁵ Zayıf, kurumlara bildirilmesine rağmen şiddet uygulayan için herhangi bir yasal yaptırımla sonuçlanmayan vakaların, yani mahkeme tarafından karar verilmeksizin "sistemden düşürülen" vakaların oranı olarak tanımlanabilir.

⁶ GREVIO (2017). *GREVIO'nun, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi) hükümlerini hayata geçiren yasal ve diğer önlemlere dair (Başlangıç Noktası) Değerlendirme Raporu: Danimarka*. Strazburg: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi izleme mekanizması sekreterliği, <https://rm.coe.int/grevio-first-baseline-report-on-denmark/16807688ae>. Ayrıca bkz. örnek olarak, Danimarka hakkında GREVIO raporu, 2017, paragraf 39.

Umut Veren Uygulama:

GREVIO, İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanmasına ilişkin ülke politikalarının, tercihen ayrı bir kurum eliyle veya bu rolü bir araştırma enstitüsü gibi başka bir kuruluşa devretmek yoluyla, bağımsız olarak değerlendirilmesini önermektedir. Bu nedenle, ulusal koordinasyon organının (organlarının) farklı rolleri, yani bir tarafta politikaların koordinasyonu ve uygulanması ve diğer tarafta politikaların izlenmesi ve değerlendirilmesi rolleri arasında bir ayırım yapmak önemlidir. Objektif bir değerlendirmeyi sağlamak için, **a) politika ve önlemlerin koordinasyonu ve uygulanması ve b) bunların izlenmesi ve değerlendirilmesi için ayrı organların kurulması önerilmektedir.**

GREVIO'da da defalarca vurgulandığı üzere⁷, “değer; politika oluşturma, uygulama, izleme ve değerlendirme ve bu işlevlerin ayrı kurumlara verilmesi arasında ayırım yapılmasında yatmaktadır. Bir yanda, önlemleri uygulayan ve bunların siyasi sorumluluğunu taşıyanlar ve diğer yanda, bu önlemlerin etkinliğini değerlendirecek olanlar arasında yakın kurumsal bağların var olduğu, hatta iki grubun tamamen aynı olduğu bir yapı, politikaların ve alınan önlemlerin ele alınması ve bağımsız olarak değerlendirilmesi için gerekli nesnellığı sağlayamayabilir”.

Fransa'ya ilişkin raporunda⁸, **Fransa'yı şunlardan ötürü takdir etmiştir:**

- **Politikaların değerlendirilmesi ile ilgilenen ayrı, bağımsız bir organın kurulması ile ilgili olarak**, uzmanlığı ve otoritesi ile tanınmış- Kadınlar ve Erkekler Arasında Eşitlik Yüksek Konseyi (HCE), hem kamu yönetiminden hem de gönüllü sektörden (STK'ler) gelen üyelerden oluşmaktadır;
- **Sadece, verilerin toplanmasının, analizinin ve yayılmasının koordinasyonundan sorumlu ayrı bir organın oluşturulması:** Kadınların Şiddete Karşı Korunmaları ve İnsan Kaçakçılığıyla Mücadele İçin Bakanlıklar Arası Misyon: MIPROF.

Umut Veren Uygulama 2: Verilerin şeffaflığı (İspanya)

İspanya hakkındaki raporunda, GREVIO⁹, İspanya'da “Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Hükümet Delegasyonu”nun, aylık ve yıllık istatistik bültenleri aracılığıyla, örneğin, partnerleri/eski partnerleri tarafından öldürülen kadınların sayısı, koruma kararlarına riayet, ulusal yardım hattına gelen çağrılarının sayısı, Organik Yasa 1/2004 uyarınca mali destekten yararlananların sayısı ve çok daha fazlası da dâhil olmak üzere pek çok konuda ulusal düzeyde veri toplanmasını sağladığını belirtmiştir.

“Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Hükümet Delegasyonu”, ilgili istatistiksel bilgilerin toplanmasında, maksimum şeffaflık ve verilerin politika oluşturma ve mevzuat bakımından öneminin genel olarak tanınması amacıyla hızlı bir şekilde yayınlanmalarının sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Umut Veren Uygulama 3: Kadın katliamı olaylarıyla ilgili verilerin toplanması ve analiz edilmesi (İspanya)

İspanyol yetkililer, ev içi şiddet bağlamında erkek partnerleri/kocaları veya eski partnerleri tarafından öldürülen kadınlar hakkında veri toplamakta, bu verileri düzenli olarak kamuya açıklamakta (yayınlamak-

⁷ GREVIO (2020). GREVIO'nun, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi) hükümlerini hayata geçiren yasal ve diğer önlemlere dair (Başlangıç Noktası) Değerlendirme Raporu: Belçika Strazburg: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi izleme mekanizması sekreterliği, <https://rm.coe.int/grevio-report-on-belgium/16809f9a2c>

⁸ GREVIO (2019). GREVIO'nun, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi) hükümlerini hayata geçiren yasal ve diğer önlemlere dair (Başlangıç Noktası) Değerlendirme Raporu: Fransa. Strazburg: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi izleme mekanizması sekreterliği, <https://rm.coe.int/grevio-inf-2019-16/168098c61a>. GREVIO'nun Fransa raporunda (2019) açıklandığı üzere, Fransız makamları tarafından Sözleşme'nin 10. maddesi uyarınca atanan koordinasyon organı, Kadınlar ve Erkekler Arasında Eşitlik ve Ayrımcılıkla Mücadele Devlet Sekreterliğinin yetkisi altında hareket eden Sosyal Uyum Genel Müdürlüğü'nün (DGCS) Kadın Hakları ve Kadınlar ve Erkekler Arasında Eşitlik Dairesidir (SDFE). SDFE, merkezdeki 30 çalışandan ve özel bir merkezi bulunmayan ağ düzeyindeki 137 çalışandan oluşmaktadır. Fransa devlet raporuna göre, “Kadınlar ve Erkekler Arasında Eşitlik” Programı kapsamında görev alanına giren tüm faaliyetler için bu Daireye tahsis edilen yıllık bütçe 29,9 milyon avrodur.

⁹ GREVIO (2020). GREVIO'nun, Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi) hükümlerini hayata geçiren yasal ve diğer önlemlere dair (Başlangıç Noktası) Değerlendirme Raporu: İspanya. Strazburg: Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi izleme mekanizması sekreterliği, <https://rm.coe.int/grevio-s-report-on-spain/1680a08a9f>

ta) ve analizler yapmak için kullanılmaktadırlar. 2003 ve 2016 yılları arasında İspanya'da 872 kadının partnerleri ya da eski partnerleri tarafından öldürüldüğü ve bu kadınların çoğunun İspanyol uyruklu olmadığı ortaya çıkmıştır: %30.¹⁰

Bu uygulama Avrupa'da nadir olup, kural olarak tüm cinayetlerle ilgili verileri polis kaydetmekte, ancak katil ile mağdur arasındaki ilişki polis istatistiklerine geçirilmediğinden, diğer tüm cinayetler arasından yakın partner ilişkisi bağlamında meydana gelmiş olan kadın katliamı vakalarını çıkarmak mümkün değildir.

GREVIO, birçok ülkeye, mağdurun ölümüyle sonuçlanan şiddet vakalarını kaydetmesini tavsiye etmiştir (genellikle "kadın katliamı" [*femicide*]¹¹ ifadesini kullanmaksızın).

Benzer şekilde, BM Kadınlara Yönelik Şiddet Özel Raportörü Dubravka Šimonović¹², BM üye ülkelerine kadın katliamı vakaları hakkında veri toplayacak ve bunları analiz edecek **Kadın Katliamı İzleme (Femicide Watch)** organları oluşturmalarını tavsiye etmiştir.¹³

Umut Veren Uygulama 4:

Kadınlara yönelik şiddete kurumsal müdahaledeki (olası) sistemik boşlukların analizi için kadın katliamı verilerine ilişkin verilerin kullanılması: Aile İçi Cinayet Değerlendirmesinin (DHR) bir uygulaması (Birleşik Krallık)

GREVIO, çeşitli ülkelere, aşağıdaki amaçlar doğrultusunda araştırmalar yürütmek/analizler yapmak için kadın katliamlarıyla ilgili verileri kullanmasını tavsiye etmiştir:

- 1) Şiddete karşı kurumsal tepkilerdeki olası sistemik boşlukları değerlendirmek ve
- 2) Gelecekte kadın katliamlarıyla nasıl mücadele edileceğine dair önerilerde bulunmak.

Bu analiz, örneğin, şu hususları içermelidir: tekrarlanan risk değerlendirmesinin yapıp yapılmadığı; mağdur hakkında koruma kararı olup olmadığı, şiddet uygulayanın böyle bir kararı ihlal edip etmediği; soruşturma ve kovuşturmanın sonucunun ne olduğu; mağdurun korunması için alınan önlemlerin uygun şekilde uygulanıp uygulanmadığı; şiddet uygulayanın soruşturma aşamasında tutuklanıp tutuklanmadığı vb.¹⁴

¹⁰ 2019 yılında yayınlanan 2016 yılı Kadınlara Yönelik Şiddet Devlet Gözlemi Yıllık Raporu; İspanya 2020, GREVIO raporunda.

¹¹ Bu bağlamda, Sözleşme'nin "kadın katliamı" kavramından bahsetmediği, ancak Açıklayıcı raporun 188. paragrafında açıklandığı üzere, "fiziksel şiddet" teriminin aynı zamanda mağdurun ölümüyle sonuçlanan şiddeti de kapsadığı belirtilmelidir.

¹² Kadın katliamına ilişkin 25 Kasım 2020 tarihinde yapmış olduğu en son açıklaması için bkz., <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=26533&LangID=E>

¹³ Birleşmiş Milletler kadınlara yönelik şiddet Özel Raportörü- SRVAW, Šimonović, D. (2016). *Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna sunulan A/71/398 sayılı Eylül 2016 tarihli rapor*.

¹⁴ Örn. bkz. GREVIO Türkiye 2018 raporu. GREVIO (2020). *GREVIO'nun, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi) hükümlerini hayata geçiren yasal ve diğer önlemlere dair (Başlangıç Noktası) Değerlendirme Raporu: İtalya*. Strazburg: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi izleme mekanizması sekreterliği, <https://rm.coe.int/grevio-report-italy-first-baseline-evaluation/168099724e>. GREVIO (2020). *GREVIO'nun, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi) hükümlerini hayata geçiren yasal ve diğer önlemlere dair (Başlangıç Noktası) Değerlendirme Raporu: Malta*. Strazburg: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi izleme mekanizması sekreterliği, <https://rm.coe.int/grevio-inf-2020-17-malta-final-report-web/1680a06bd2>

Bu önerilerinde GREVIO, “Ev İçi Cinayet Değerlendirmesi” (DHR) olarak adlandırılan uygulamaya atıfta bulunmuştur. Birleşik Krallık’ta, çeşitli kurumlar (devlet kurumları), kanunen, bir kişi tarafından, ilişkisi olduğu ya da yakın bir kişisel ilişki içinde olan veya daha önce böyle bir ilişkiye sahip bulunmuş olduğu ya da kendisi ile aynı hanenin bir üyesi olan bir kişiye karşı şiddet sonucu ortaya çıkmış görünen her bir cinayeti değerlendirmekle yükümlüdürler. Bu değerlendirmelerin sonuçları, düzenli olarak yayınlanan daha sonraki analizlere girdi olarak hizmet etmektedir.¹⁵

Umut Veren Uygulama:

GREVIO, “Ev İçi Cinayet Değerlendirmesi” (DHR) olarak adlandırılan uygulamaya atıfta bulunmuştur. Birleşik Krallık’ta, çeşitli kurumlar (devlet kurumları), kanunen, bir kişi tarafından, ilişkisi olduğu ya da yakın bir kişisel ilişki içinde olan veya daha önce böyle bir ilişkiye sahip bulunmuş olduğu ya da kendisi ile aynı hanenin bir üyesi olan bir kişiye karşı şiddet sonucu ortaya çıkmış görünen her bir cinayeti ayrıntılı olarak değerlendirmekle yükümlüdürler. Bu değerlendirmelerin sonuçları, düzenli olarak yayınlanan analizlere girdi olmaktadır.

Umut Veren Uygulama 5:

Kolluk kuvvetleri tarafından veri toplama sistemleri (Portekiz)

GREVIO’nun Portekiz¹⁶ raporunda belirtildiği üzere, kolluk kuvvetleri, ev içi şiddeti kaydetmek üzere, mağdurun ve suçlunun yaşı ve cinsiyeti, ilişkileri (herhangi bir ekonomik bağımlılık biçimi de dâhil olmak üzere), suç mahallinde çocukların bulunup bulunmadığı (eğer varsa), suçu işlemek üzere ateşli silahların kullanımı, şiddet uygulayanın herhangi bir bağımlılığı ve mağdurun tıbbi tedavisi olup olmadığı hakkında bilgiler içeren ve risk değerlendirmesine ilişkin bir bölümün bulunduğu standartlaştırılmış bir form kullanmaktadır. Bu itibarla, **bu standartlaştırılmış form, İstanbul Sözleşmesi’nin 11. maddesinin asgari şartlarının ötesine geçmektedir.** Ayrıca, İçişleri Bakanlığı Genel Sekreterliği (SGMAI), İç Güvenlik Yıllık Raporunun (RASI) yayınlanmasının ardından ev içi şiddet hakkında **yıllık bir rapor** hazırlamaktadır.

Her 6 ayda bir, kolluk verileri ulusal koordinasyon kurumuna (CIG) gönderilmektedir.

Ev içi şiddete ilişkin ulusal yıllık rapor (2016 yılı için) şu hususları ortaya koymaktadır: ev içi şiddet, hırsızlıktan sonra en sık bildirilen ikinci suç olup, tüm suçların %8’ini teşkil etmektedir; bunlar cinsiyetlendirilmiş niteliktedir (mağdurların %84’ü kadın, şiddet uygulayanların %86’sı erkek olmuştur); vakaların çoğu hâlihazırdaki veya eski partnerler tarafından gerçekleştirilmektedir (%78); vakalar, tekrarlayan bir niteliğe sahiptir (vakaların %23’ünde daha önce gerçekleşmiş ev içi şiddet olayları kayıtlara geçmiştir) ve vakalar, çocuklar üzerinde olumsuz bir etkiye sahiptir: vakaların %35’inde çocuklar ev içi şiddete tanıklık etmiştir.¹⁷

Umut Veren Uygulama 6:

Ceza adaletinin müdahalesi hakkında veri toplama (Portekiz)

2006 yılında, Portekiz (belirtildiği üzere), kolluk kuvvetlerinden (polis ve Ulusal Muhafız) ev içi şiddet hakkında veri toplamak için standart bir form kullanmaya başlamış ve 2015 yılında ise ayrıca, 112/2009 sayılı Kanun’da yapılan değişiklikleri kabul etmiştir. **Bu yasa, mağdurun şikâyetini/bildirimini kolluk kuvvet-**

¹⁵ İçişleri Bakanlığı (2016) Aile İçi Cinayet Değerlendirmeleri: Aile İçi Cinayet Değerlendirmesinin Analizinden Temel Bulgular: www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/575232/HO-Domestic-Homicide-Review-Analysis-161206.pdf

¹⁶ GREVIO (2019). GREVIO’nun, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi’nin (İstanbul Sözleşmesi) hükümlerini hayata geçiren yasal ve diğer önlemlere dair (Başlangıç Noktası) Değerlendirme Raporu: Portekiz. Strazburg: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi izleme mekanizması sekreterliği, <https://rm.coe.int/grevio-reprt-on-portugal/168091f16f>

¹⁷ a.g.e.

lerine sunduğu andan mahkeme tarafından karar verilinceye kadar, tüm ceza adaleti zincirini yeniden inşa etmek amacıyla kolluk kuvvetlerinden ve yargıdan veri toplama zorunluluğunu getirmiştir. GREVIO, raporlarının çoğunda, birçok ülkeye aynı şeyi yapmasını tavsiye etmiştir.

Bu neden bu kadar önemli? Çünkü sadece bu şekilde, yasaların/politikaların uygulanmasındaki boşlukları tespit edebilir ve ceza adaletinin müdahalesindeki eksikliklerin altında yatan faktörleri anlayabiliriz, örneğin:

- Polis bazı bildirimleri reddediyor mu? Mağdurlarca yapılan çok sayıda bildirim mahkemeye hiç ulaşmamakta mıdır?
- Savcılar birçok suçlamayı düşürüyor mu (gereğinden fazla şekilde mağdurların ifadelerine dayanılması nedeniyle)?
- Kurumlar arasındaki iş birliği çok mu zayıf?
- Mahkemeler öncelikle ceza erteleme mi yapıyor?
- Mahkemelerin politikası hafif cezalandırma yönünde midir (mahkemeler genellikle şiddet uygulayanları daha sert bir mahkûmiyet yerine sadece 1 yıl hapis cezasına mı çarptırır)?

Mahkûmiyet Oranlarını Hesaplamak İçin Verileri Kullanma (Portekiz)

Portekiz, Sözleşme'nin kapsadığı şiddet biçimleriyle ilgili bildirimler ve mahkûmiyetlerle ilgili verileri kaydetmek için sağlam bir sistem sunarken, bu tür verilerin analizi cesaret kırıcı sonuçlar ortaya koymaktadır.

Ceza adaleti sektörü (ilk derece mahkemeler eliyle), ev içi şiddet, tecavüz ve yakın zamanda Portekiz Ceza Kanunu'na dâhil edilen suçlar (zorla evlilik, tek taraflı ısrarlı takip ve kadın sünneti) için mahkûmiyetleri kaydetmiştir. Veriler kamuya açıktır (Adalet İstatistik Bilgi Sistemi Web sitesi).

Veriler ve analizler, cinsel şiddetin çoğunlukla ceza adaletinin önüne gelmediğini göstermektedir: tecavüz ve diğer benzer suçlar (cinsel saldırı/taciz) nadiren bildirilmekte ve nadiren mahkûmiyete yol açmaktadır-2016 yılında tecavüz için sadece 49 mahkûmiyet, cinsel saldırı/taciz için 17 mahkûmiyet.

Veri toplama sistemleri, Portekiz makamlarının, polise bildirimden mahkeme kararına kadar vakaları takip etmelerini sağlar. 2016 verileri, ev içi şiddet için son derece düşük mahkûmiyet oranları ortaya koymaktadır: Vakaların %7'si mahkûmiyetle sonuçlandı. 2016 yılında: ev içi şiddet ile ilgili 27.005 bildirimden sadece 3.646'sı bir davanın açılması ve (sadece) 1.984'ü, ilk derece mahkemelerinde mahkûmiyet kararı verilmesi ile neticelenmiştir. Düşük mahkûmiyet oranlarına katkıda bulunan faktörlerin yeniden inşa edilmesi mümkündür: 4.163 soruşturmadan 2.796'sı, ceza davalarının ertelenmesi ile neticelenmiştir (bu durum, soruşturma aşamasında Cumhuriyet Savcısı tarafından bizzat veya şiddet uygulayanın ya da mağdurun talebi üzerine talep edilebilir). Mahkûmiyet ile neticelenen davalardan- hapis cezalarının %90'ından fazlası ertelenmiştir.¹⁸

Bu nedenle, **ev içi şiddete karşı bir ceza adaletinin müdahalesini göstermek için bir huni şeklini örnek verebiliriz** (yukarıda belirtilen verilerin de gösterdiği üzere). **Portekiz'de kolluk kuvvetlerine bildirilen toplam vaka sayısının sadece %7'sinin (yukarıda açıklanan verilere dayanarak) ilk derece mahkemelerinde mahkûmiyet ile neticlendiği** vurgulanmalıdır. Ayrıca, **şiddet uygulayanlar mahkûm edildiğinde, neredeyse hiç hapse girmemekte, hapis cezalarının %90'ı ertelenmektedir.**

Kendimize sorabiliriz: ceza adaletinin bu müdahalesi ile ne tür bir sosyal mesaj gönderilmektedir? Şiddet uygulayanlar suçu tekrar etmemeleri gerektiği mesajını alıyor mu? Mağdurlara hangi mesaj veriliyor? Bu huni şekli önceki noktaya işaret etmektedir: **birçok ülke, mağdurları vakaları bildirmeleri için teşvik et-**

¹⁸ a.g.e.

mek amacıyla medya kampanyaları düzenlese de mağdurlar bunu yaptığında, bildirimlerinin sıklıkla sadece huniden aşağı düştüğü [güme gittiği] görülmektedir.

Umut Veren Uygulama 7: Kanıt dayalı politika oluşturma (İsveç)

İsveç'ten, yasaları ve politikaları değerlendirmek ve geliştirmek için veri ve araştırma kullanma konusunda umut vaat eden uygulamanın bir örneği olarak bahsedilebilir. İsveç hakkındaki raporunda, GREVIO¹⁹, İsveç makamlarından, kanıt dayalı politika oluşturma konusuna güçlü şekilde odaklanmaları nedeniyle övgüyle bahsetmiştir. GREVIO, araştırma konusuna oldukça fazla yatırım yapıldığını belirtmiştir. Kadına yönelik şiddete karşı polis, sosyal hizmetler ve yargının gerçekleştirdiği müdahalelerdeki kusurları tespit etmek amacıyla pek çok araştırma/analiz yapılmış, böylelikle, bu konularla ilgili sağlam bir bilgi tabanı oluşturulmuştur.

Umut Veren Uygulama:

İsveç Hükûmeti, **yalnızca erkeklerin kadınlara yönelik şiddetini incelemeye özgü bir araştırma merkezi** kurmuştur: "Erkeklerin Kadınlara Yönelik Şiddeti Hakkında Ulusal Bilgi Merkezi" - NKC (devlet tarafından finanse edilir). NKC, hem hükûmet tarafından yaptırılan çalışmaları hem de kendi inisiyatifi ile başlattığı araştırmaları yürütmekte olup, şiddet mağdurlarıyla temas hâlinde olan profesyonellerin vakaya müdahalelerini geliştirme konusu üzerine yoğun çalışmalar yapmaktadır.

İsveç Hükûmeti, **yalnızca erkeklerin kadınlara yönelik şiddetini incelemeye özgü bir araştırma merkezi** kurmuştur: "Erkeklerin Kadınlara Yönelik Şiddeti Hakkında Ulusal Bilgi Merkezi" - NKC (devlet tarafından finanse edilir). NKC, hem hükûmet tarafından yaptırılan çalışmaları hem de kendi inisiyatifi ile başlattığı araştırmaları yürütmekte olup, şiddet mağdurlarıyla temas hâlinde olan profesyonellerin vakaya müdahalelerini geliştirmeye yoğun bir şekilde odaklanmaktadır.²⁰

Ayrıca, İsveç'te, tüm istatistiksel veriler (sadece Sözleşme ile ilgili olanlar değil) kanunen cinsiyete göre ayrıştırılmıştır.

Farklı Ülkelere Yönelik Sıklıkla Dile Getirilen GREVIO Tavsiyeleri

GREVIO tavsiyeleri ülkeye özgüdür, ancak bir ülke için yapılan bazı tavsiyeler bir diğeri için de tekrarlanmaktadır, örneğin:

- Sözleşme'nin kapsamı altındaki her türlü şiddet hakkında veri toplanması (çoğu zaman, ülkeler sadece ev içi şiddet hakkında veri toplamaktadırlar);
- Hem mağdurların hem de şiddet uygulayanların yaş ve cinsiyetlerinin yanı sıra, ilişkilerine, şiddetin türüne ve coğrafi konuma göre ayrıştırma yapılmasının sağlanması;
- Şiddet vakalarının ceza adaleti "zinciri" (polis – savcılık – mahkemeler) boyunca, bildirimden iddianameye ve sonrasında (yani mahkemelerin kesinleşen kararı) doğru bir şekilde "izlenmesine" izin veren bir sistemin hayata geçirilmesi ve ceza adaleti sisteminin müdahalesindeki herhangi bir eksikliğin tespit edilmesi;

¹⁹ GREVIO (2019). *GREVIO (Başlangıç Noktası) Değerlendirme Raporu: İsveç*. Strazburg: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi izleme mekanizması sekreterliği, <https://rm.coe.int/grevio-inf-2018-15-eng-final/168091e686>

²⁰ a.g.e.

- Mağdurun ölümü ile sonuçlanan şiddet vakalarının kaydedilmesi ve “ev içi cinayet incelemesi” sisteminin uygulamaya konulması (yukarıda tartışıldığı üzere);
- Mahkûmiyet ve zayıf oranları ve/veya bildirim oranları ile mahkûmiyet oranları arasındaki tutarsızlıkların değerlendirilmesini sağlamak amacıyla, kolluk kuvvetleri ve yargı arasında veri toplama noktasında uyumun sağlanması. Bu bağlamda, örneğin, GREVIO’nun İsveç (2019) raporunda, ev içi şiddet ve tecavüz vakalarındaki zayıf oranlarının genel olarak Avrupa’nın tamamında yüksek olduğunu ve bunun ana nedenlerini belirlemek üzere çabaların hızlandırılması gerektiğine yönelik vurguyu hatırlatmalıyız. Ayrıca, bu tür analizlerin, polis ve adli veri toplama sistemlerinin şiddet vakalarının ceza adalet sistemi boyunca “izlenmesini” sağlaması durumunda (yukarıda belirtildiği üzere) düzgün bir şekilde gerçekleştirilebileceği de eklenmelidir. Ancak bu şekilde, yasaların/politikaların uygulanmasındaki boşlukları tespit etmek ve eksikliklerin altında yatan faktörleri anlamak mümkündür;
- Uzaklaştırma tedbirlerinin ve/veya yıllık düzeyde verilen koruma kararlarının sayısı ile bu tür kararların ihlallerinin ve ihlallerin bir sonucu olarak uygulanan yaptırımların sayısı hakkında veri toplama;
- Kanıt dayalı politika oluşturma amacıyla idari verilerin kullanılması ve analiz edilmesi;
- Verilerin toplanması, saklanması ve dönüştürülmesi sürecinin, Avrupa Konseyi Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi’nde (ETS No. 108) yer alan kişisel verilerin korunmasına ilişkin standartlar, uzman hizmetlerinin çalışma yöntemlerine dair iyi uygulamalar ve bu hizmetlerin verilmesi sırasında mağdurların gizliliğini ve anonimliğini koruması gerektiği yönündeki temel ilkelerle uyumlu olması sağlanmalıdır. Bu bağlamda, kadın hareketi tarafından geliştirilen ve ilgili Avrupa Konseyi yayınlarında²¹ gözden geçirilmiş gizlilik ile ilgili standartlar hatırlatılabilir. Bu standartlar, kişisel verilere yetkisiz erişimin mümkün olmaması gerektiği; sürece dâhil olan tüm kurumların veri paylaşımı prosedürlerini düzenleyen açıkça tanımlanmış protokolleri izlemesi gerektiği; kişisel verileri kaydedilmiş olan kişilerin, bu tür verilerin bilgilendirilmiş rızaları olmadan paylaşılması şartı da dâhil olmak üzere tam olarak anonimleştirilmelerinin sağlanması gerektiği ve bireylerin, kamuya açık veriler üzerinden tanımlanmamaları gerektiği ilkelerine dayanmaktadır.²² Bazı ülkelerde GREVIO, makamların, uzman STK hizmetlerinden, mağdurların kişisel verileri olan mali kodu, finansal desteğe erişiminin bir koşulu olarak sunmalarını istediklerine ilişkin endişelerini dile getirmiştir (GREVIO’nun İtalya 2020 raporu). Bu nedenle GREVIO, yetkililere gizlilikle ilgili standartları hatırlatmıştır.

Biljana Brankoviç, 11. maddenin nihai hedefine geri dönerek, sunumunu vizyon ve ileriye yönelik hayallerle tamamlamış ve politika yapımcıların bir vizyona sahip olması gerektiğini ifade etmiştir. Sözleşme bu vizyonu sunmaktadır. Hayatları değiştirebilir, hayatları (potansiyel olarak) kurtarabilir. Ancak, bu vizyona ulaşılabilmesi için, uygulamayı (güvenilir veri toplama modellerine dayanarak) analiz etmeli ve izlemeli ve bu tür verileri/analizleri yasalar ve politikalar oluşturmak ve geliştirmek için kullanmalıdır.

Veriler sadece sıkıcı sayılar değildir. Veriler, devletlerin Sözleşme’nin uygulanmasını analiz etmesini ve izlemesini sağlayabilecek ana araçtır. **Kanıt dayalı politika oluşturma, ulaşılması zor bir hedeftir, ancak bunun için çabalamaya değer.**

²¹ Kelly, L. ve Dubois, L. (2008). *Kadına yönelik şiddetle mücadele edilmesi: Destek hizmetleri için minimum standartlar*. Strazburg: Avrupa Konseyi, [https://www.coe.int/t/dg2/equality/domesticviolencecampaign/Source/EG-VAW-CONF\(2007\)Study%20rev.en.pdf](https://www.coe.int/t/dg2/equality/domesticviolencecampaign/Source/EG-VAW-CONF(2007)Study%20rev.en.pdf)

²² Bkz. örneğin, GREVIO’nun İtalya 2020 raporu.

▶ AVRUPA'DA VERİ TOPLAMAYA YÖNELİK YOL GÖSTERİCİ İLKELER VE YAKLAŞIMLAR: YAKIN PARTNER ŞİDDETİ İÇİN UYUMLULAŞTIRILMIŞ TANIMLAR VE GÖSTERGELER

Cristina Fabré, Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü (EIGE)

Cristina Fabre, sunumunda, Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü'nün (EIGE), ilgili kaynaklara dayanarak, Avrupa Birliği (AB) Üye Ülkeleri arasında **yakın partner şiddeti için ortak göstergeler** oluşturmaya yönelik bir proje geliştirmiş olduğunu açıklamıştır: AB Mağdur Hakları Direktifi²³, İstanbul Sözleşmesi, CEDAW Komitesinin 35. Genel Tavsiye Kararı ve BM İstatistik Komisyonu raporu (toplumsal cinsiyete göre ayrıştırılmış suç istatistiklerini ele alan).

Önsözünde, AB Direktifi, veriye dair raporlama gereklilikleri hakkında bazı göstergeler sunmakta olup, buna göre veriler; en azından rapor edilen suçların sayısını ve türünü; bilindiği ve erişilebilir olduğu ölçüde, mağdurların sayısına, yaşına ve toplumsal cinsiyetine ilişkin verileri içermelidir.

Adalet sektöründen istenilen verilerin bazı nitelikleri arasında şu hususlar yer almaktadır: incelenen vakaların sayısı; yargılanan kişilerin sayısı; mahkûm edilen kişilerin sayısı. Avrupa Komisyonu, Üye Devletleri "ulusal ve Avrupa istatistik ofisi (Eurostat) ile yakın iş birliği içinde çalışarak, tüm suçların mağdurları ve şiddet uygulayanları hakkında güvenilir, düzenli şekilde güncellenen adli, polis ve idari verileri" toplamaya ve yaymaya davet etmiştir.

2012 yılında EIGE, AB ülkelerinde kolluk ve adalet sektörüne odaklanarak farklı idari veri kaynaklarını haritalandırmaya başlamış ve istatistiksel amaçlar için tecavüz, kadın katliamı ve yakın partner şiddetinin işlevsel tanımlarını geliştirmiştir. Ayrıca, tüm AB Üye Ülkelerinde idari veri toplama kapasitelerini değerlendirmek amacıyla bir fizibilite çalışması yapılmıştır. Genel amaç, AB Üye Devletlerinde, kadınların öldürülmesi de dâhil olmak üzere, toplumsal cinsiyete dayalı yakın partner şiddeti ile ilgili verilerin karşılaştırılabilirliğini artırmaktır.

EIGE, Üye Ülkeleri AB Mağdur Hakları Direktifi ve İstanbul Sözleşmesi'nin minimum gerekliliklerini yerine getirme konusunda desteklemek için "13 gösterge"den oluşan bir liste hazırlamıştır.

İlgili yayında açıklandığı üzere²⁴, EIGE, **Üye Ülkeleri AB Mağdur Hakları Direktifi ve İstanbul Sözleşmesi'nin minimum gerekliliklerini yerine getirme konusunda desteklemek ve yakın partner şiddeti alanında AB genelinde kolluk ve adalet sektörleri tarafından veri toplanmasına rehberlik etmek için "13 gösterge"den oluşan bir liste hazırlamıştır.** Önerilen göstergeler, karşılaştırılabilir verilerin toplanmasına yönelik adım adım ilerleyen bir sürecin sonucudur. İlk adım, ilgili tüm uluslararası ve ulusal tanımların derinlemesine bir analizinin ardından, istatistiksel amaçlarla, kadınlara karşı en ciddi suçlara (tecavüz, kadın katliamı ve yakın partner şiddeti) ilişkin bir dizi tanımın geliştirilmesiydi. Bu tanımlara ve AB Mağdur Hakları Direktifi ile İstanbul Sözleşmesi'nin veri gerekliliklerine dayalı olarak, EIGE, daha sonra, bu alanda uyumlulaştırılmış veri toplanmasını kolaylaştırmak amacıyla bir dizi 13 göstergeden oluşan bir set geliştirmiştir. Daha sonra EIGE, bu göstergeler için meta verileri tanımlamış ve 28 Üye Ülkenin tamamının veri toplanmasından sorumlu ilgili ulusal makamları ile istişare toplantısı yapmak suretiyle nüfuslarının gerçek verilerle fizibilitesini test etmiştir. Raporlama sürecini ve verilerin karşılaştırılabilirliğini kolaylaştırmak için, EIGE ayrıca, göstergelere ek olarak, göstergelerin içeriğini doldurmak için standart bir araç geliştirmiştir. Bu araç, toplanan verilerin coğrafi kapsamı, veri toplamadan sorumlu kurum/kurumlar, zaman çizelgesi,

²³ Mağdur Hakları Direktifi doğrultusunda, Avrupa Komisyonunun her 3 yılda bir Avrupa Parlamentosuna ve Konsey'e Üye Devletlerin direktifle uyumu konusunda rapor vermesi gerektiğini unutmayın.

²⁴ Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü – EIGE (2018). *Polis ve adalet sektörleri için yakın partner şiddeti ve tecavüze dair göstergeler*. Lüksemburg: Avrupa Birliği Yayınlar Ofisi, https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/20181562_mh0418221enn_pdf.pdf

verinin kaydedildiği aşama veya sayım kuralları gibi kolluk ve adalet sektörleri tarafından veri toplanması süreci hakkında ek bilgileri bir araya getirir.²⁵

Göstergelerin geliştirilmesinde bir başka husus da ICCS (**İstatistik Amaçlı Uluslararası Suç Sınıflaması**) idi. ICCS, suç istatistiklerini toplamak ve yayınlamak için uluslararası kuruluşlar tarafından giderek daha fazla kullanılmaktadır. ICCS, **suç istatistiklerinin tutarlılığını ve karşılaştırılabilirliğini** artırmak için uluslararası kabul görmüş tanımlara dayanarak suçları sınıflandırmayı amaçlamaktadır.²⁶ ICCS, özellikle, yakın partner şiddeti ile ilgili suçlarda, Üye Devletler arasındaki sapmaların uyumlu hâle getirilmesinde yardımcı olacaktır. Üye Ülkelerin büyük çoğunluğunda, doğrudan “yakın partner şiddeti” teşkil edebilecek bir eyleme karşılık gelen bir suç bulunmamaktadır. Sonuç olarak, her şiddet türü için (fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik), istatistiklere dâhil edilmek üzere dikkate alınan bir dizi suç bulunmaktadır. Bu, her Üye Devletin ceza kanunlarındaki suçlara yönelik, aralarındaki ortak zeminleri belirlemek için tam ölçekli bir haritalandırma uygulamasını gerektirmektedir.²⁷

²⁵ a.g.e.

²⁶ Suç ve ceza yargılamasına ilişkin AB istatistiklerindeki veri türleri hakkında daha fazla bilgi için bkz.: Eurostat (2016). *Suç ve ceza yargılaması istatistikleri — Kullanıcılar için yöntemsel kılavuz, Mayıs 2017’de güncellenmiştir*, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/64346/9069646/Methodological+Guide+2008-2016.pdf>

²⁷ a.g.e

Tablo 1. EIGE tarafından önerilen 13 göstergeye ait liste²⁸

Gösterge	Başlık	Tanım	Yetkili makam
1	Polis tarafından kayıt altına alındığı şekliyle, erkekler (18 yaş ve üstü) tarafından yakın partner şiddetine maruz bırakılan kadın mağdurların (18 yaş ve üstü) yıllık sayısı	Mağdurla aynı ikametgâhı paylaşmakta olsun veya olmasın ya da daha önce paylaşmış olsun veya olmasın, mevcut veya daha önceki eşler veya birlikte yaşayan bireyler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik şiddet eylemi.	Polis
2	Erkekler (18 yaş ve üstü) tarafından kadınlara yönelik olarak işlenen yakın partner şiddeti ile ilgili bildirilen suçların yıllık sayısı	Mağdurla aynı ikametgâhı paylaşmakta olsun veya olmasın ya da daha önce paylaşmış olsun veya olmasın, mevcut veya daha önceki eşler veya birlikte yaşayan bireyler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik şiddet eylemi ²⁹ . Şiddet uygulayanın bir erkek ve mağdurun ise bir kadın olması gerekmektedir olup, aralarında hâlen ya da geçmişte samimi bir ilişki bulunmaktadır. Bildirilen suçlar, kolluk güçleri tarafından kaydedilen olayları ifade etmektedir.	Polis
3	Kadınlara yönelik yakın partner şiddetinin uygulayanları olan erkeklerin (18 yaş ve üstü) yıllık sayısı (ve şiddet uygulayan erkeklerin nüfusa oranı)	Şiddet uygulayanlar, polisle resmî olarak temas hâlinde olan ve yakın partner şiddetine ilişkin olarak bir suç işlediğinden şüphelenilen/tutulanan veya bu konuda uyarılan kişiler olarak kabul edilir. Her Üye Devlette, veri toplama aşamasına bağlı olarak, şiddet uygulayanlar hakkındaki veriler, ya suçun polise ilk bildirildiği tarihte ("girdi" istatistikleri) ya da suçun ilk bildirilmesinden sonra, ancak tam bir soruşturma yapılmadan önce ("süreç" istatistikleri); veyahut suçun araştırılmasından sonra ("çıkıtı" istatistikleri) toplanmalıdır.	Polis
4	Polis tarafından kayıt altına alındığı şekliyle, erkekler (18 yaş ve üstü) tarafından fiziksel yakın partner şiddetine maruz bırakılan kadın mağdurların (18 yaş ve üstü) yıllık sayısı	Hukuksuz fiziksel gücün bir sonucu olarak mevcut ya da önceki partner üzerinde fiziksel zarara neden olan herhangi bir eylem. Fiziksel şiddet, diğerlerinin yanı sıra, ciddi ve hafif saldırı, özgürlükten yoksun bırakma ve öldürme şekillerinde ortaya çıkabilir.	Polis
5	Polis tarafından kayıt altına alındığı şekliyle, erkekler (18 yaş ve üstü) tarafından psikolojik yakın partner şiddetine maruz bırakılan kadın mağdurların (18 yaş ve üstü) yıllık sayısı	Partnere veya eski partnere psikolojik zarar veren herhangi bir eylem ya da davranış. ³⁰ Psikolojik şiddet, diğerlerinin yanı sıra, zorlama, hakaret, sözlü aşağılama veya taciz şekillerinde ortaya çıkabilir.	Polis
6	Polis tarafından kayıt altına alındığı şekliyle, erkekler (18 yaş ve üstü) tarafından cinsel yakın partner şiddetine maruz bırakılan kadın mağdurların (18 yaş ve üstü) yıllık sayısı	Mağdur üzerinde rızası olmaksızın gerçekleştirilen her türlü cinsel eylem ³¹ . Cinsel saldırı, tecavüz veya cinsel taciz şeklinde ortaya çıkabilir.	Polis
7	Polis tarafından kayıt altına alındığı şekliyle, erkekler (18 yaş ve üstü) tarafından ekonomik yakın partner şiddetine maruz bırakılan kadın mağdurların (18 yaş ve üstü) yıllık sayısı	Partnere ekonomik olarak zarar veren herhangi bir eylem ya da davranış ³² . Ekonomik şiddet, diğerlerinin yanı sıra, mala zarar verme, finansal kaynaklara, eğitime veya iş gücü piyasasına erişimin kısıtlanması veya nafaka gibi ekonomik sorumluluklara uyulmaması şeklinde ortaya çıkabilir.	Polis

²⁸ EIGE, 2018

²⁹ Dikkate alınacak davranış veya suçun (suçların) türü: Aşağıdaki tüm şiddet biçimleri dâhil edilebilir: Fiziksel şiddet: fiziksel saldırı, yaralama, darp, özgürlükten yoksun bırakma, adam öldürme; Cinsel şiddet: tecavüz, cinsel saldırı, cinsel taciz, evlilik içi tecavüz; Psikolojik şiddet: zorlama, hakaret ve sözlü hakaret, taciz, aşağılama, ihmal, izolasyon, iftira, tehdit, ısrarlı takip, zihinsel istismar; Ekonomik şiddet: mülke zarar verme, kişisel eşyaların çalınması, bireysel özgürlüğün kısıtlanması, mali bağımlılık, nafaka ödemeyi reddetme, ev içi hizmetlere zorlama. Şiddet uygulayan (erkek) ile mağdur (kadın) arasında hâlen veya geçmişte yakın bir ilişki bulunduğu süreçte (EIGE, 2018)

³⁰ Dikkate alınacak davranış veya suçun (suçların) türü: Zorlama; Hakaret ve sözlü aşağılama, Taciz; Küçük düşürme, İhmal; İzolasyon; İftira; Tehdit; ısrarlı takip; Zihinsel istismar (EIGE, 2018)

³¹ Dikkate alınacak davranış veya suçun (suçların) türü: Tecavüz; Cinsel saldırı; Cinsel taciz; Evlilik içi tecavüz (EIGE, 2018)

³² Dikkate alınacak davranış veya suçun (suçların) türü: Mala zarar verme; Kişisel eşyaların çalınması; Bireysel özgürlüğün kısıtlanması; Mali bağımlılık; Nafaka ödemeyi reddetme; Ev içi hizmetler için zorunlu çalıştırma (EIGE, 2018)

Gösterge	Başlık	Tanım	Yetkili makam
8	Polis tarafından kayıt altına alındığı şekliyle, erkekler (18 yaş ve üstü) tarafından tecavüze uğradıkları bildiriminde bulunan kadın mağdurların (18 yaş ve üstü) yıllık sayısı	Güç, zorlama kullanarak veya mağdurun savunmasızlığından yararlanarak, onun rızası olmaksızın, nesne veya vücudun bir bölümü ile, vajinal, anal veya oral olarak cinsel penetrasyon.	Polis
9	Yakın erkek partner (18 yaş ve üstü) tarafından işlenen kadın katliamı mağdurlarının (18 yaş ve üstü) mağduru 18 yaş ve üstü kadın olan cinayet sayısına oranı	Bir kadının bir yakın partner ³³ tarafından öldürülmesi ve kadınlar için zararlı olan bir uygulamanın sonucu olarak bir kadının ölmesi. Yakın partner, şiddet uygulayan, ister mağdurla aynı ikametgahı paylaşsın isterse de paylaşmasın, önceki veya şimdiki eş ya da partner olarak anlaşılır.	Polis
10	Mahkeme türüne göre kadınlara yönelik yakın partner şiddeti davalarında uygulanan ve verilen koruma kararlarının yıllık sayısı	Kadına yönelik şiddet bağlamında koruma kararları ³⁴ , “bir suçlunun belirli eylemleri yapmaktan kaçınmasını ve mağdurdan uzak durmasını gerektiren yasal bir ‘tedbir’ olarak tanımlanmaktadır. Koruma kararları, ceza veya medeni kanunlar uyarınca verilebilir.	Adalet
11	Kadınlara yönelik yakın partner şiddeti nedeniyle yargılanan erkeklerin yıllık sayısı (18 yaş ve üstü)	Kovuşturulan kişiler ³⁵ , “raporlama yılı içerisinde aleyhlerinde kovuşturma başlatılmış suçlanan sanıklardır. Kişiler, davayı sonlandıran karardan bağımsız olarak, Cumhuriyet savcısı veya ulusal düzeyde kovuşturmadan sorumlu kolluk makamları tarafından kovuşturulabilir” (Eurostat-UNODC).	Adalet
12	Yakın partner şiddeti nedeniyle bir yıl içinde mahkûm edilen erkeklerin (18 yaş ve üstü) sayısı	Kadınlara karşı yakın partner şiddeti nedeniyle mahkûm edilen kişilerin sayısı, adalet sistemi tarafından kadınlara karşı herhangi bir yakın partner şiddeti eyleminden dolayı suçlanan ve mahkûm edilen tüm (erkekler) şiddet uygulayanları ifade etmektedir. Mahkûm edilen kişiler: “Mahkûmiyetin daha sonra onanıp onanmadığına bakılmaksızın, ulusal ceza hukuku uyarınca mahkûmiyet kararı verme yetkisine sahip herhangi bir yasal organ tarafından suçlu bulunan kişilerdir” (Eurostat-UNODC).	Adalet
13	Yakın partner şiddeti nedeniyle bir yıl içinde mahkûm edilen ve cezaevinde tutulan veya hakkında özgürlükten mahrum bırakma biçiminde bir yaptırım uygulanan erkeklerin (18 yaş ve üstü) sayısı	“Cezaevinde tutulan veya hakkında özgürlükten mahrum bırakma biçiminde bir yaptırım uygulanan ³⁶ kişiler, yetkili bir makam tarafından davalarına ilişkin nihai bir karar verildikten sonra cezaevlerinde, ceza infaz kurumlarında veya ıslah kurumlarında tutulan kişileri ifade etmektedir.	Adalet

Aşağıdaki kaynak kullanılarak oluşturulmuştur: Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü – EIGE (2018). Polis ve adalet sektörleri için yakın partner şiddeti ve tecavüze dair göstergeler. Lüksemburg: Avrupa Birliği Yayınlar Ofisi, https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/20181562_mh0418221enn_pdf.pdf. Daha fazla bilgi için, ayrıca bkz. Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü – EIGE (2020). Toplumsal cinsiyet istatistikleri veri tabanı – Yakın partner şiddeti: Veri toplama yöntemi. Lüksemburg: Avrupa Birliği Yayınlar Ofisi, <https://eige.europa.eu/publications/intimate-partner-violence-data-collection-methodology>

³³ Dikkate alınacak davranış veya suçun (suçların) türü: Suikast; Cinayet; Adam Öldürme; Kasten Öldürme (EIGE, 2018)

³⁴ Dikkate alınacak davranış veya suçun (suçların) türü: Yakın partner şiddeti vakaları bağlamında, bir koruma kararı, şiddet uygulayanın belirli davranışlarını yasaklayarak, kısıtlayarak veya belirleyerek, herhangi bir şiddet riski altındaki kişileri korumak için hızlı bir yasal çözümü ifade eder. Bu tür kararların kapsadığı çok çeşitli önlemler; kısıtlama kararı, uzaklaştırma kararı, tahliye kararı, koruma kararı veya ihtiyati tedbir gibi çeşitli adlar altında var oldukları anlamına gelir. Dikkate alınacak farklı koruma kararları türleri bulunmakta olup, bunlar arasında: ulusal koruma kararları ve Avrupa koruma kararları; talep edilen koruma kararları ve verilen koruma kararları; ceza yargılaması ve medeni yargılama ile ilgili koruma kararları (EIGE, 2018).

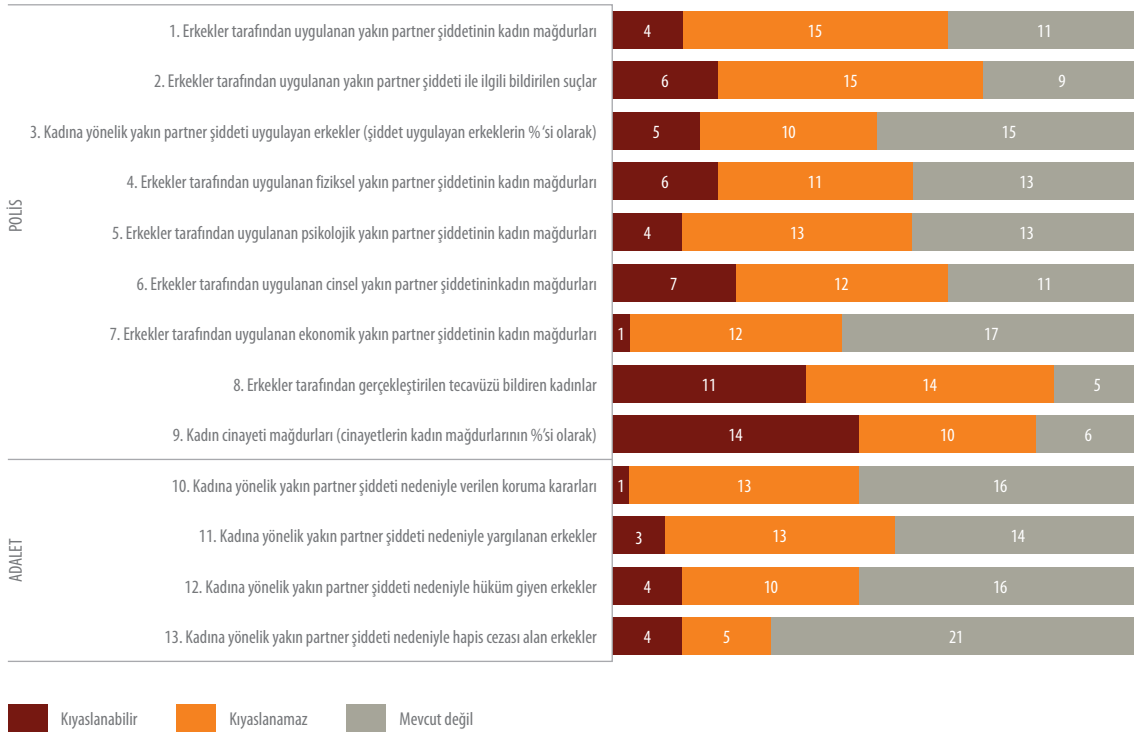
³⁵ Dikkate alınacak davranış veya suçun (suçların) türü: 18 yaş ve üstü bir (erkek) kimsenin yargılanabileceği eylem(ler), aşağıdakiler de dâhil olmak üzere, her türden yakın partner şiddetini ifade etmektedir: Fiziksel şiddet: fiziksel saldırı, yaralama, darp, özgürlükten yoksun bırakma, adam öldürme; Cinsel şiddet: tecavüz, cinsel saldırı, cinsel taciz, evlilik içi tecavüz; Psikolojik şiddet: zorlama, hakaret ve sözlü hakaret, taciz, aşağılama, ihmâl, izolasyon, iftira, tehdit, ısrarlı takip, zihinsel istismar; Ekonomik şiddet: mülke zarar verme, kişisel eşyaların çalınması, bireysel özgürlüğün kısıtlanması, mali bağımlılık, nafaka ödemeyi reddetme, ev içi hizmetlere zorlama. Bu eylemler, bir erkeğin önceki veya hâlihazırdaki kadın partnerine karşı gerçekleştirilmiş olabilir (EIGE, 2018)

³⁶ Dikkate alınacak davranış veya suçun (suçların) türü: 18 yaş ve üstü bir (erkek) kimsenin mahkûm olabileceği ve tutulabileceği eylem(ler), aşağıdakiler de dâhil olmak üzere, her türden yakın partner şiddetini ifade etmektedir: Fiziksel şiddet: fiziksel saldırı, yaralama, darp, özgürlükten yoksun bırakma, adam öldürme; Cinsel şiddet: tecavüz, cinsel saldırı, cinsel taciz, evlilik içi tecavüz; Psikolojik şiddet: zorlama, hakaret ve sözlü hakaret, taciz, aşağılama, ihmâl, izolasyon, iftira, tehdit, ısrarlı takip, zihinsel istismar; Ekonomik şiddet: mülke zarar verme, kişisel eşyaların çalınması, bireysel özgürlüğün kısıtlanması, mali bağımlılık, nafaka ödemeyi reddetme, ev içi hizmetlere zorlama. Bu eylemler, önceki veya hâlihazırdaki eşler veya partnerler arasında meydana geldiği süreç (EIGE, 2018)

EIGE, Üye Devletlerin 2018-2019 döneminde (EIGE tarafından önerilen 13 göstereyle ilgili olarak) toplanabildikleri verilerin karşılaştırılabilirliğini değerlendirmiş ve hâlen, AB genelinde verilerin karşılaştırılabilirliğini nasıl artıracığına dair öneriler üzerinde çalışmaktadır.

Bu 13 göstereyle³⁷ ilgili verilerin toplanmasını ve analizini destekleyen yol gösterici ilkeler, kadınlara yönelik şiddete ilişkin idari veri toplama konusunda BM Kadın Biriminin yakın tarihli raporu³⁸ ile uyumlu hâle getirilmiştir. Göstergeleri önerme sürecinde, EIGE, aşağıdaki ilkelere riayet etmeye çalışmıştır: mağdur merkezli yaklaşım, hesap verebilirlik, mağdur hakları yaklaşımı, kişisel verilerin güvenliği ve gizliliği.

Grafik 1. Yakın partner şiddeti: EIGE bulguları – AB Üye Ülkeleri arasında 13 göstereye (EIGE tarafından önerilmiş olan) ilişkin verilerin kullanılabilirliği ve karşılaştırılabilirliği

Kaynak: Cristina Fabre, EIGE, web seminerindeki sunum

En fazla sayıda Üye Devletin bilgi üretebildiği gösterge, 9. göstereydi: Yakın erkek partner (18 yaş ve üstü) tarafından işlenen kadın katliamı mağdurlarının (18 yaş ve üstü) mağduru 18 yaş ve üstü kadın olan cinayet sayısına oranı (Bkz. Aşağıda Resim 1). Toplamda, 14 AB Üye Devleti bu göstereyle ilgili karşılaştırılabilir veriler sağlamıştır. Ayrıca, 11 devlet, 8. göstereye (erkekler tarafından tecavüze uğradığını bildiren kadın sayısı) ilişkin karşılaştırılabilir veriler sağlamıştır. Öte yandan, ne yazık ki, sadece bir Üye Devlet, 10. göstereye (kadınlara yönelik yakın partner şiddeti nedeniyle verilen koruma kararlarının

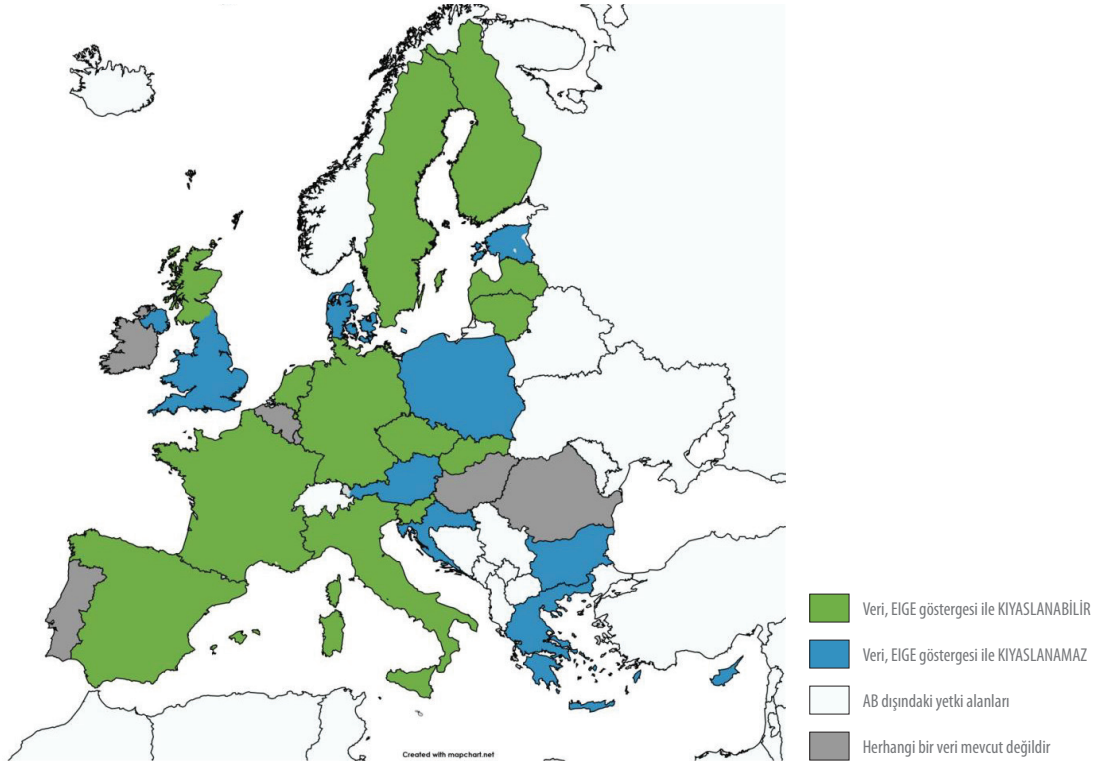
³⁷ EIGE, hâlen, kendi web sitesinde (Bkz. bölüm: Toplumsal cinsiyet istatistikleri veri tabanı), **Üye Devletler genelinde bu 13 göstereyle ilişkin verilerin kullanılabilirliği konusunda bilgi sağlamaktadır.**

³⁸ 2020 yılı raporu. Bu rapor, kadına yönelik şiddete ilişkin idari verilerin toplanması ve kullanımı ile ilgili farklı uzman görüşleri de dâhil olmak üzere, kanıtları sentezlemek üzere geliştirilmiştir. Rapor, BM Kadın Birimi tarafından Eylül 2019'da toplanan kadına yönelik şiddete ilişkin idari verilere ilişkin bir Uzman Grup Toplantısı (EGM) için teknik belge olarak kullanılmıştır. Daha fazla bilgi için bkz.: Kendal, T. (2020). *Kadına yönelik şiddete ilişkin idari verilerin toplanması ve kullanımı ile ilgili delillerin sentezi Küresel Rehberliğin Geliştirilmesi için Arka Plan Belgesi*. New York: BM Kadın Birimi
<https://www.unwomen.org/-/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2020/synthesis-of-evidence-on-collection-and-use-of-administrative-data-on-vaw-en.pdf?la=en&vs=4056>

sayısı; bkz. Grafik 1) ve ayrıca, erkekler tarafından işlenen ekonomik yakın partner şiddetini ifade eden 7. göstergeye ilişkin karşılaştırılabilir veriler sağlayabilmiştir. Bu ikinci durum, Cristina Fabre tarafından açıklandığı üzere, ekonomik şiddetin çoğu AB Üye Ülkesinde henüz bir suç olarak tanınmadığını ve bu şiddet biçimi ile ilgili farkındalığın bulunmadığını göstermektedir.

Karşılaştırılabilir verilerin, en düşük, adalet sektörü tarafından sağlanması beklenen göstergelerle ilgili olması ilginçtir- Bkz. Tablo 1: 10. gösterge (uygulanan ve verilen koruma kararlarının sayısı), 11. gösterge (yakın partner şiddeti için yargılanan erkek sayısı), 12. gösterge (yakın partner şiddeti için mahkûm edilen erkek sayısı) ve 13. gösterge (yakın partner şiddeti uyguladığı için hapis cezasına çarptırılan erkek sayısı).

Resim 1. AB Üye Devletleri arasında 9. gösterge: Yakın erkek partner (18 yaş ve üstü) tarafından işlenen kadın katliamı mağdurlarının (18 yaş ve üstü) mağduru 18 yaş ve üstü kadın olan cinayet sayısına oranı ilgili verilerin mevcudiyeti.

Aşağıdaki kaynak kullanılarak oluşturulmuştur: Cristina Fabre, EIGE, web seminerindeki sunum

EIGE'nin araştırmasından elde edilen bir diğer önemli bulgu şudur: **sadece 17 AB Üye Ülkesi, şiddet uygulayan ve mağdur arasındaki ilişki hakkında karşılaştırılabilir ayrıştırılmış verilere sahiptir** (bu noktada, verilerin şiddet uygulayan-mağdur ilişkisine göre ayrıştırılmasının İstanbul Sözleşmesi'nin 11. maddesinin temel şartlarından biri olduğunu unutmamalıyız). Üye Devletler arasında hangi ilişki kategorilerinin dâhil edilmesi gerektiği anlayışında (örneğin, Çek Cumhuriyeti'nde, yalnızca bir ikametgâhı paylaşan partnerler "yakın partner şiddetinin şiddet uygulayanı" kategorisine dâhil edilmektedir) tutarsızlıklar bulunmakta olup, bu ise, bu alanda ortak bir anlayışa ulaşmak için daha fazla şey yapılması gerektiğini göstermektedir. Bu nedenle, AB Üye Devletleri arasındaki verilerin karşılaştırılabilirliği sınırlıdır.

Diğer sorunlar arasında yer alan sayma birimlerindeki farklılıklardır: idari verilerin karşılaştırılabilirliği etkileyen ana faktör, kayıt için kullanılan sayma birimleriyle ilgilidir – konsolide uluslararası standartlar bulunmadığından, yasal yetki alanları arasındaki farklılıklar uluslararası karşılaştırmayı zorlaştırmaktadır: polis suçlamaları, soruşturmaları, vakaları kullanabilirken; mahkemeler, davaları, mahkûmiyetleri ve ce-

zaları kullanabilir. Bu nedenle, farklı kurumlardan gelen verilerin ilişkilendirilmesi, aynı ölçüm birimlerinin kullanılmasını gerektirmektedir.³⁹

Tamlık ve karşılaştırılabilirlik açısından EIGE, verilerin özellikle adalet sektöründen elde edilen verilere dayanan göstergelerde oldukça eksik olduğu sonucuna varmıştır. Bunun temel nedenleri arasında aşağıdakiler yer almaktadır:

- Yakın partner şiddetini kanuna göre ayrı bir suç olarak değil, ancak bunun yerine, ev içi şiddet suçlarının bir parçası olarak kümeleştiren yargı alanları;
- Mağdurlar ve/veya şiddet uygulayan ve/veya aralarındaki ilişki ile ilgili verileri sistematik olarak kaydetmeyen yetki alanları;
- Farklı ölçüm birimi kullanan ulusal veri toplama sistemleri;
- Şiddet uygulayan- mağdur ilişkisine göre veya hem mağdur hem de şiddet uygulayanın özelliklerine göre ayrıştırılmış verilen bulunmaması.

Yakın partner şiddeti ile ilgili verilerin toplanması, büyük ölçüde kıyaslanamaz verilerden oluşmaktadır. Üye Devletler arasındaki farklılıklar, farklı yasal tanımlardan, farklı ulusal veri toplama ve kaydetme uygulamalarından kaynaklanabilir. Dahası, EIGE aşağıdaki güçlükleri tanımlamıştır⁴⁰:

- Yakın partner şiddeti tanımlarının kapsamı
- Ekonomik şiddetle ilgili sınırlı veri
- Ölçüm birimlerinde farklılıklar
- Bildirim gerekliliklerine göre farklılık gösteren sayma kuralları
- Verinin kaydedilme aşaması
- Yakın ilişki tanımlarının kapsamı
- Kaynak kısıtlamaları
- Sistemler arasında bütünleşme ve koordinasyon eksikliği
- Veri ayrımındaki eksiklikler
- Ölçülen verinin kapsam bakımından sınırlı olması
- Verinin, tutarlı şekilde kamunun erişimine açık olmaması

Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı, EIGE tarafından, verilerin kullanılabilirliğini ve karşılaştırılabilirliğini iyileştirmek, yani AB Üye Ülkelerindeki yakın partner şiddeti ile ilgili veri toplama sistemlerini standartlaştırmak amacıyla aşağıdaki önerilerde bulunmaktadır:

1. Ulusal veri toplamada, gerekli veri ayrıştırmasının teşvik edilmesi; Veri kayıt sistemlerinin, yakın partner şiddetini tanımlamak için gerekli olan ayrışmaları içerecek şekilde uyarlanması
2. Farklı sayma kuralları ve sayma birimleri sorunlarının ele alınması: ölçüm/sayma kurallarını ve ölçüm/sayma birimlerini standartlaştırılması;
3. Veri karşılaştırılabilirliğini artırmak amacıyla, 13 göstergenin her biriyle ilgili suçların haritalandırılması ve ICC'lerin ortak sistemini takip ederek AB genelinde yakın partner şiddeti tanımlarının standartlaştırılması
4. Göstergelerin basitleştirilerek veri mevcudiyetinin artırılması

³⁹ Bu ikinci durumun yukarıda belirtilen diğer ilgili kaynaklarda önerildiğini unutmayın. Bkz. Walby, 2016.

⁴⁰ EIGE'nin Police and justice sector data on intimate partner violence against women in the European Union'a ilişkin çalışması, 2019, sayfalar 24-26.

VERİ KORUMA VE GİZLİLİK İÇİN İNSAN HAKLARI GÜVENCELERİ: AVRUPA KONSEYİ 108 NO.LU VERİ KORUMA SÖZLEŞMESİ

Peter Kimpian, 108 No.lu Sözleşme Sekreteryası

İstanbul Sözleşmesi standartlarına uygun olarak, kişisel verilerin korunması önemli bir konudur. Bu bağlamda, GREVIO'nun, Türkiye de dâhil olmak üzere Taraf Devletlere yaptığı tavsiyelerin hemen hemen tamamında, kişisel verilerin korunmasının önemini altını çizdiği ve Avrupa Konseyi Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi'nde (Sözleşme 108) belirlenen standartlara atıfta bulunduğu vurgulanmalıdır.

Özel hayatın gizliliği hakkı, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde korunan evrensel bir insan hakkıdır ve tüm devletlerin bu hakkı koruma konusunda olumlu bir yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu konum, özel hayatın gizliliği hakkını öngören Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne de yansımıştır. AİHS'in 8. maddesi⁴¹, herkesin özel ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkına sahip olduğunu düzenlemektedir. Kişisel verilerin korunması ile ilgili kapsamlı içtihat birikimi bulunmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, veri koruma ve özel hayatın gizliliği hakkını her zaman **sağlayıcı bir hak** olarak nitelendirmiş olup, bunun anlamı, eğer bireyler özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerinin korunması hakkından tam olarak yararlanamazlarsa, düşünce, vicdan ve din özgürlüğü (AİHS'in 9. maddesi), ifade özgürlüğü (AİHS'in 10. maddesi), toplanma ve örgütlenme özgürlüğü (AİHS'in 11. maddesi) gibi diğer haklarını da özgürce kullanamamalarıdır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerin korunması haklarıyla ilgili içtihatları hakkında daha fazla bilgi, Avrupa Konseyi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ilgili yayınlarında bulunabilir⁴².

HATIRLATMA:

GREVIO'nun, Türkiye de dâhil olmak üzere Taraf Devletlere yaptığı tavsiyelerin hemen hemen tamamında, **kişisel verilerin korunmasının** önemini altını çizdiği ve Avrupa Konseyi Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi'nde (Sözleşme 108) belirlenen standartlara atıfta bulunduğu vurgulanmalıdır.

Sözleşmenin Tarihçesi

1981 yılında imzaya açılmış olan Sözleşme 108, **bu konuyla ilgili yasal olarak bağlayıcı olan tek uluslararası araç olması nedeniyle benzersiz** olarak kabul edilebilir. **Diğer ülkelerin de katılımına açıktır (Avrupa Konseyi üyesi olmayan ülkeler- bu Sözleşme ile uyumlu bir veri koruma mevzuatına sahip olan herhangi bir ülke de bu Sözleşme'ye katılma daveti talep edebilir)**⁴³. Bu itibarla, Avrupa dışından bazı ülkeler de katılmışlardır. Kasım 2001 itibarıyla, Tarafların, işlevlerini tam bağımsızlık içinde yerine getirecek denetim makamları kurmalarını düzenleyen Ek Protokol imzaya açılmıştı. Giderek birbirine bağlı hâle gelen bir dünyanın yeni gerçeklerine uyum sağlamak ve Avrupa Konseyi Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi

⁴¹ AİHS'in 8. maddesi (özel ve aile hayatına saygı hakkı) aşağıdaki gibidir:

"1. Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

2. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir."

⁴² Bkz., örneğin: Avrupa Konseyi (2019). *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kişisel verilerin korunmasına ilişkin içtihat hukuku*. Strasbourg: İnsan Hakları ve Hukukun Üstünlüğü Genel Müdürlüğü, <https://rm.coe.int/new-caselaw-06-2020-clean/1680a05796>; Bem, M., Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (2019). *Veri koruma ile ilgili en yeni AİHS içtihadına genel bakış*, http://www.ejtn.eu/PageFiles/17861/Overview_of_the_ECHR%20case_law_related_to_data_protection.pdf; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (2020'de güncellenmiş). Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. Maddesine İlişkin Kılavuz – Özel ve aile hayatına, ev ve iletişime saygı hakkı, https://echr.coe.int/Documents/Guide_Art_8_ENG.pdf

⁴³ Sözleşme 108 ve 108+ ile ilgili olarak daha fazla bilgi için, ayrıca bakınız: Kwasny, S. (2018). *Sözleşme 108 ve Sözleşme 108+: Evrensel meslek araçları, Meksika, 7 Kasım 2018, Avrupa Konseyi*, <https://rm.coe.int/inai-sophie-kwasny-presentation/16808ecc05>

Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi'nin etkili bir şekilde uygulanmasını güçlendirmek için, dönüm noktası olan bu enstrümanın modernize edilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. 18 Mayıs 2018'de kabul edilen, 1981'de güvence altına alınan temel ilkeleri (yani bireyler için uygun koruma ve verilerin serbest akışının kolaylaştırılmasını) tekrardan teyit eden ve yeni güvenceler dâhil eden Sözleşme'yi (CETS No. 223) değiştiren Protokol, 10 Ekim 2018'de imzaya açılmıştır. Sözleşme 108'in modernize edilmesi iki ana hedefi izlemiştir: yeni bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılmasından kaynaklanan zorluklarla başa çıkmak ve Sözleşme'nin etki bir şekilde uygulanmasını güçlendirmek.

Hâlen, 47'si Avrupa Konseyinin üyesi ve Avrupa dışından sekiz diğer ülke⁴⁴ olmak üzere, Sözleşme'nin 55 Taraf Devleti bulunmaktadır⁴⁵. Sonuç olarak, bu Sözleşme, farklı kıtalardaki birçok ülkeye ulaştığı için etkileyici olduğu kabul edilebilir. Sözleşme'nin veri koruma ilkeleri dünyanın tüm bölgelerinde uygulamaya sahiptir.⁴⁶

Sözleşme'nin modernizasyonu ile ilgili müzakere süreci yedi yıl sürmüştür. Amaç, dijital çağda bireylerin korunmasının desteklenmesi ve Sözleşme'nin uygulamasının güçlendirilmesinin yanı sıra, bunun evrensel bir standart olarak teşvik edilmesi; genel, basit, esnek ve pragmatik yapının korunması ve diğer ilgili yasal çerçevelerle tutarlılığın ve hatta ortaklaşmanın sağlanmasıdır.

Türkiye Sözleşme'yi 28 Ocak 1981 tarihinde imzalamış ve 2 Mayıs 2016 tarihinde onaylamıştır. Böylece **Sözleşme, 1 Eylül 2016 tarihinde Türkiye ile ilgili olarak yürürlüğe girmiştir.**

Sözleşme'nin Modernizasyonu

1981 yılı Sözleşmesi 108'in modernizasyonu ile, Sözleşme'nin başlangıçtaki ilkeleri yeniden teyit edilmiş, bazıları güçlendirilmiş ve bazı yeni güvenceler ortaya konulmuştur: Yeni uygulamalar bu alanda yeni ilkelerin tanınmasına yol açarken, çevrim içi dünyanın yeni gerçeklerine uygulanmaları gerekiyordu. Şeffaflık, anlamlı hesap verebilirlik, özel hayatın gizliliğine etki değerlendirmesi, tasarım yoluyla gizlilik, yüksek seviye veri güvenliği, güçlendirilmiş denetim makamları vb. ilkeler artık koruma mekanizmasının temel unsurları olarak kabul edilerek modernize edilmiş sözleşmeye dâhil edilmişlerdir.⁴⁷

Modernize Edilmiş Sözleşme'ye Genel Bakış

► Sözleşme'nin amacı

Giriş, bu Sözleşme'nin amacını, dijital çağda insan onurunun güvence altına alınması olarak tanımlamakta ve bunu şu şekilde ifade etmektedir:

“Veri işleme, kişisel veri akışlarındaki çeşitlilik, yoğunluk ve küreselleşme göz önünde bulundurulduğunda her bir bireyin insanlık onurunun, insan hakları ve temel özgürlüklerinin korunmasının ve kendi kişisel verilerini ve bunların işlenmesini kontrol etme hakkına dayanan kişisel özerkliğin güvence altına alınmasının gerektiğine inanarak”

⁴⁴ Bu ülkeler şunlardır: Arjantin, Cabo Verde, Mauritius, Meksika, Fas, Senegal, Tunus ve Uruguay. Ayrıca, Avustralya, Brezilya, Kanada, Gabon, Endonezya, İsrail, Japonya, Güney Kore ve ABD.

⁴⁵ Sözleşme'nin modernize edilmesi ile ilgili daha fazla bilgi Avrupa Konseyinin web sitesinde bulunabilir: <https://www.coe.int/en/web/data-protection/convention108/modernised>

⁴⁶ Kwasny, 2018

⁴⁷ Avrupa Konseyi, 2018. Bkz.: Modernize edilmiş Sözleşme 108: özetle yenilikler, <https://rm.coe.int/modernised-conv-overview-of-the-novelties/16808accf8>

Sözleşme'nin 1. maddesi, bu konuyu daha geniş bir bağlamda ele almakta, Sözleşme'nin amacını aşağıdaki şekilde ifade etmektedir: "Uyruğu veya ikamet yeri ne olursa olsun kişisel verilerin işlenmesine ilişkin olarak her bireyin korunması ve bu şekilde, başta gizlilik hakkı olmak üzere bireylerin insan hakları ve temel özgürlüklerine gösterilecek saygıya katkıda bulunulmasıdır."

Bu ifadeleri kullanarak, Sözleşme, kişisel verilerin işlenmesinin, diğer temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasına katkı sağlayabileceğini ve bu nedenle, bunun, veri koruma hakkının garanti edilmesiyle kolaylaştırılabileceğini vurgulamaktadır.⁴⁸

► Veri işlemenin meşruiyeti: Orantılılık ilkesi

Madde 5, veri işlemenin meşruiyeti konusunu ele almaktadır; **orantılılık ilkesinin** uygulanmasını, tüm işlem boyunca ve özellikle işlemede kullanılan araç ve yöntemlerle ilgili olarak uygulanması gerektiğini vurgulamaktadır.⁴⁹ İşlemenin dayanağının yasalar tarafından açıkça ortaya konması için yeni bir hüküm getirilmiştir: veri sahibinin rızası (geçerli olması için çeşitli kriterlerin karşılanması gerekir) veya yasa tarafından belirlenmiş diğer meşru dayanaklar (sözleşme, veri sahibinin hayati çıkarları, veri sorumlusunun yasal yükümlülüğü vb.).

Kadına yönelik şiddetle mücadele bağlamında, 6. madde, hassas veriler konusunu ele aldığından özellikle önemlidir. Bu yön zaten Sözleşme 108'in kapsamı içerisindeydi, ancak modernize edilmiş versiyon onu daha da genişletmektedir. Hassas veri kataloğu, tekil olarak bir kişiyi tanımladığında **genetik ve biyometrik verilerin yanı sıra** sendika üyeliği veya etnik kökenle ilgili olarak ortaya çıkardıkları bilgiler için işlenen verileri de içerecek şekilde genişletilmiştir (bu son iki kategori, ırksal kökenleri, siyasi görüşleri veya dini ya da diğer inançları, sağlık veya cinsel yaşamı ortaya koyan kişisel verilerin ve suçlar, ceza yargılamaları ve mahkûmiyetlerle ilgili kişisel verilerin işlenmesine ilişkin mevcut sert rejime eklenmektedir). Başka bir deyişle, hassas kişisel veriler işlendiyse, hassas olmayan verilerin işlenmesi için hâlihazırda mevcut olanları tamamlayıcı gerekli önlemler alınmalıdır.

► Veri Güvenliği

Madde 7, veri güvenliği konusunu ele almaktadır. Herhangi bir güvenlik ihlalinin gecikme olmaksızın bildirme şartı getirilmiştir. Bu gereklilik, en azından denetim makamlarına bildirilmesi gereken, veri sahiplerine, hak ve temel özgürlüklerine ciddi şekilde müdahale edebilecek vakalarla sınırlıdır.

► Şeffaflık

Şeffaflık konusu 8. madde kapsamında yer almaktadır. Veri sorumluları, veri işlemenin şeffaflığını garanti etme yükümlülüğü içerisinde olacaklar ve bu amaçla, özellikle kendi kimlikleri ve olağan ikamet veya kuruluş yerleri, işlemenin yasal dayanağı ve amaçları, veriyi alanlar ve işlenen kişisel verilerin kategorileri ile ilgili olarak gerekli bir bilgi setini sağlamak zorunda olacaklardır. Ayrıca, adil ve şeffaf bir şekilde işlemenin temini için gerekli ek bilgileri de sağlamalıdır. Veri sorumlusu, bu tür bilgilerin işlenmesinin yasalar tarafından açıkça öngörüldüğü hâllerde veya imkânsız olması durumunda ya da orantsız bir çaba gerektirmesi durumunda bu tür bilgileri sağlamaktan muaf tutulmuştur.

► Veri sahiplerinin hakları

Veri sahibinin hakları 10. maddede belirtilmiştir. Modernize edilmiş Sözleşme uyarınca, veri sahiplerine dijital çağda verileri üzerinde daha fazla kontrole sahip olmaları gerektiği için yeni haklar tanınmıştır. Modernize edilmiş Sözleşme, erişim haklarını kullanırlarken, veri sahiplerine iletilecek bilgilerin kataloğunu

⁴⁸ a.g.e.

⁴⁹ a.g.e.

da genişletmektedir. Ayrıca veri sahipleri, sonuçları kendilerine uygulanan veri işleminin altında yatan gerekçe hakkında bilgi edinme hakkına da sahiptir. Bu yeni hak, bireylerin fişlenmeleriyle ilişkisi açısından özellikle önemlidir. Bu, başka bir yenilikle, yani veri sahibinin, görüşünün alınmasına izin vermeksizin, yalnızca otomatik işlemeye dayanarak kendini etkileyen bir karara tabi olmama hakkıyla ilişkilendirilecektir. Veri sahipleri, veri sorumluları işleme için menfaat, hak ve temel özgürlükleri sınırlandıracak zorlayıcı meşru bir amaç göstermedikçe, her zaman, kişisel verilerinin işlenmesine itiraz etme hakkına sahiptir.⁵⁰

Modernize edilmiş Avrupa Konseyi Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi (Sözleşme 108) uyarınca, veri sahiplerine, dijital çağda verileri üzerinde daha fazla kontrole sahip olmaları gerektiği için **yeni haklar** tanınmıştır.

► Veri işleme makamlarının yükümlülükleri

Modernize edilmiş Sözleşme, verileri işleyenlere veya kendi adlarına veri işlenenlere daha geniş yükümlülükler getirmektedir. Hesap verebilirlik, veri sorumlularının veri koruma kurallarına uygunluğu gösterme zorunluluklarıyla birlikte, koruma planının ayrılmaz bir parçası hâline gelmektedir. Veri sorumluları, işleminin taşeron hizmet sağlayıcısı suretiyle yapılması da dâhil olmak üzere, veri koruma hakkının sağlanması için tüm uygun önlemleri almalıdır (tasarım gereği özel hayatın gizliliği, amaçlanan veri işleminin veri sahiplerinin hak ve temel özgürlükleri üzerindeki muhtemel etkisinin incelenmesi -“özel hayatın gizliliğine etki değerlendirmesi”- ve gizlilik genel kuralı varsayımı).

► İstisna ve sınırlamalar

Bunlar madde 11’de ele alınmaktadır. Sözleşme’de belirtilen haklar mutlak değildir ve kanunla öngörüldüğünde, temel hak ve özgürlüğün esasına dokunmadan demokratik bir toplumda gerekli olması ve açıkça ve sınırlı sayıda öngörülmüş olan meşru bir amaca dayanması şartıyla sınırlandırılabilirler. Bu sınırlı gerekçeler arasında hâlen “kamu menfaati temel hedefleri” ve ifade özgürlüğü hakkına yapılan atıf yer almaktadır.⁵¹ Sözleşme’nin kısıtlanabilecek hükümlerinin listesi bir miktar genişletilmiştir ve bu Maddenin yeni bir paragrafı, özellikle, istisnaların genel koşullarına riayet etmeleri hâlinde ulusal güvenlik ve savunma amaçlı veri işleme faaliyetlerine yönelik başka sınırlama ve askıya almaların olabileceğini öngörmektedir. Ulusal güvenlik ve savunma amaçlı veri işleme faaliyetlerinin bağımsız ve etkili bir inceleme ve denetime tabi tutulması şartı açıkça belirtilmiştir. Sözleşme 108’in önceki hükümlerine aykırı olarak, modernize edilmiş Sözleşme’ye Taraf olanların, artık Sözleşme’nin uygulama kapsamından belirli veri işleme türlerini hariç tutamayacaklarını bir kez daha hatırlamak önemlidir.

► Kişisel verilerin sınır ötesine akışları

14. maddenin amacı, uygun olduğunda, bilginin sınırlardan bağımsız olarak serbest bir şekilde akışını kolaylaştırırken, kişisel verilerin işlenmesiyle ilgili olarak bireylerin uygun bir şekilde korunmalarını sağlamaktır.⁵² Sınır ötesine akış rejiminin amacı, başlangıçta bir Tarafın yetkisi dâhilinde işlenmiş olan kişisel verilerin her zaman uygun veri koruma ilkeleri tarafından korunmasını sağlamaktır.

Taraflar arasındaki veri akışı yasaklanamaz veya özel izne tabi olamaz, çünkü Tarafların tamamı, Sözleşme’de belirtilen veri koruma hükümlerinin ortak esasını onaylayarak, buna uygun bir koruma seviyesi sunmaktadır. İki istisna bulunmaktadır: böyle bir transferin Sözleşme hükümlerini devre dışı bırakmaya sebep olacağına dair gerçek ve ciddi bir risk söz konusu olduğunda ve bölgesel bir uluslararası organizasyona dâhil devletler tarafından paylaşılan ve veri akışlarını yöneten uyumlaştırılmış koruma kuralları kapsamında

⁵⁰ a.g.e.

⁵¹ a.g.e.

⁵² a.g.e.

(bkz. örneğin, Avrupa Birliği'nin veri koruma çerçevesi) alınması gereken ek önlemler gerektirmesi durumunda istisnalar söz konusudur⁵³. Bir tarafın yargı yetkisine tabi olmayan bir alıcıya sınır ötesi veri akışı yapabilmesi için, alıcı devlet veya kuruluştta uygun bir koruma seviyesi garanti edilmelidir. Veriyi alan Taraf devlet olmadığı için bu bir önvarsayım olamayacağından, Sözleşme, veri koruma seviyesinin gerçekten uygun olmasını sağlamak için iki ana yol tesis etmektedir: ya yasalarla ya da yasal olarak bağlayıcı ve uygulanabilir olan (özellikle sözleşme hükümleri veya bağlayıcı kurumsal kurallar) ve usulüne uygun şekilde uygulanan amaca özgü veya onaylanmış standart güvencelerle bu koruma sağlanmalıdır.

► Denetim mercileri

Ek protokolün 1. maddesi üzerine inşa ederek, 15. madde uyarınca, modernize edilmiş Sözleşme, makamların yetkilerinin katalogunu tamamlamaktadır: müdahale etmek, araştırmak, yasal işlemlerde yer almak veya veri koruma hükümlerinin ihlallerini yargı makamlarının dikkatine sunmak ve bunların yanı sıra farkındalığı arttırmak, bilgi sağlamak ve ilgili tüm sujeleri (veri sahiplerini, sorumlularını, işleyenleri vb.) eğitmek. Ayrıca yetkililerin karar almasına ve yaptırım uygulamasına da izin verir. Diğer yandan, denetim makamlarının bu görev ve yetkileri yerine getirmede bağımsız olması gerektiği hatırlatılmaktadır.

► Denetim makamları arasında iş birliği

Modernize edilmiş Sözleşme, 17. maddesinde, denetim makamları arasında iş birliği (ve karşılıklı yardımlaşma) konusunu da ele almaktadır. Denetim makamları, soruşturmalarını koordine etmek, ortak eylemler gerçekleştirmek ve birbirlerine veri koruma ile ilgili yasal ve idari uygulamaları hakkında bilgi ve belgeler sağlamak zorundadır.

Denetim makamları arasında değiş tokuş edilen bilgiler, yalnızca iş birliği için gerekli olması durumunda veya veri sahibinin belirli, özgür ve bilgilendirilmiş rızasını verdiği durumlarda kişisel verileri içerecektir. Son olarak, Sözleşme iş birliğini arttırmak için bir zemin sağlar: tarafların denetleyici makamları, iş birliklerini organize etmek ve Sözleşme tarafından belirlenen görevlerini yerine getirmek için bir ağ oluşturmalarıdır.

► Kongre Komitesi

Sözleşme Komitesi konusu 22, 23 ve 24. maddelerde ele alınmıştır. Sözleşme Komitesi, Sözleşme'nin yorumlanmasında, Taraflar arasında bilgi alışverişinin teşvik edilmesinde ve veri koruma standartlarının geliştirilmesinde çok önemli bir rol oynamaktadır. Bu Komitenin rolü ve yetkileri modernize edilmiş Sözleşme ile güçlendirilmiştir. Artık "danışma" rolüyle sınırlı olmayıp, aynı zamanda değerlendirme ve izleme yetkilerine de sahiptir. Sözleşme'ye katılmadan önce ve sonrasında periyodik olarak bir devlet veya uluslararası kuruluş tarafından sağlanan veri koruma düzeyi hakkında görüş bildirecektir. Komite ayrıca, ilgili Tarafın iç hukukunun uygunluğunu değerlendirebilir ve alınan önlemlerin etkinliğini belirleyebilir (bir denetim makamının varlığı, sorumluluklar, etkili yasal başvuru yollarının varlığı). Ayrıca, veri aktarımlarını düzenleyen yasal normların uygun bir veri koruma seviyesi için yeterli güvenceyi sağlayıp sağlamadığını da değerlendirebilir.

15. madde uyarınca makamların yetki ve görevleri şunlardır: gerektiğinde müdahale etmek, araştırma yapmak, yasal işlemlerde yer almak veya veri koruma hükümlerinin ihlallerini yargı makamlarının dikkatine sunmak ve bunların yanı sıra farkındalığı arttırmak, bilgi sağlamak ve ilgili tüm sujeleri (veri sahiplerini, sorumlularını, işleyenleri vb.) eğitmek.

⁵³ a.g.e.

Komitenin Güncel Çalışmaları ve Son Gelişmeler

Komitenin devam eden çalışmaları, Başkan ve Veri Koruma Komiseri'nin aşağıdaki konularda ortak beyanlarını içermektedir:

- COVID 19 pandemisi bağlamında veri koruma hakkı (30 Mart 2020 tarihinde yayınlanmıştır)
- Dijital İletişim İzleme (28 Nisan 2020 tarihinde yayınlanmıştır)
- Uluslararası veri akışı bağlamında bireylerin daha iyi korunması, istihbarat servislerinin demokratik ve etkili bir şekilde denetlenmesini gerektirir" (7 Eylül'de yayınlanmıştır).

BM'nin özel yaşamın gizliliği ile ilgili BM Özel Raportörü Joseph A. Cannataci'nin tüm BM üye devletlerini Sözleşme'ye katılmaya davet etmesi de ilginçtir. BM Genel Kuruluna sunduğu yıllık raporunda (Cannataci, 2018)⁵⁴, Avrupa Konseyinin kapsama alanında yer alan ülkeleri işaret ederek BM üye devletlerinin yüzde 25'inin özel hayatın gizliliği yasasının devlet güvenliğine uygulanmasında temel bir ilkeyi kabul ettiğini belirtti. Sözleşme 108'in 9. maddesini kabul ederek, önlemlerin, sadece yasalarda öngörüldüğü ve demokratik bir toplumda gerekli ve orantılı olduğu durumlarda özel hayatın gizliliği hakkını sınırlandırabileceğini kabul etmişlerdir.

Polis Sektöründe Kişisel Verilerin Kullanımı ile İlgili Pratik Kılavuz⁵⁵

Kılavuzda açıklanan ilkeler, aşağıdaki polis amaçları doğrultusunda kişisel verilerin işlenmesi için geçerlidir: suçların önlenmesi, soruşturulması ve kovuşturulması ve cezaların yerine getirilmesi. **Hassas verilerle** ilgili bölümde, **genetik veriler, suçlarla, ceza davaları ve mahkûmiyetlerle ve ilgili güvenlik önlemleriyle ilgili kişisel veriler, bir kişiyi benzersiz bir şekilde tanımlayan biyometrik veriler, ırksal veya etnik köken, siyasi görüşler, sendika üyeliği, dini veya diğer inançlar, sağlık veya cinsel yaşam ile ilgili olarak bilgileri açığa çıkaran kişisel veriler gibi özel veri kategorilerinin, ancak yasaların öngördüğü durumlarda ve potansiyel ayrımcılık veya veri sahiplerini önemli ölçüde etkileyecek olumsuz yasal etki risklerinin üstesinden gelmek için uygun önlemler alınmış olması hâlinde işlenebileceği** açıklanmıştır.

Hassas verilerin kapsamına şunlar girmektedir:

- genetik veriler
- suçlarla, ceza davaları ve mahkûmiyetlerle ve ilgili güvenlik önlemleriyle ilgili kişisel veriler
- bir kişiyi benzersiz bir şekilde tanımlayan biyometrik veriler
- ırksal veya etnik köken, siyasi görüşler, sendika üyeliği, dini veya diğer inançlar
- sağlık veya cinsel yaşam ile ilgili olarak bilgileri açığa çıkaran kişisel veriler.

Güvenceler, ilave güvenlik önlemleri gibi teknik nitelikte veya kurumsal nitelikte olabilir. Güvenceler, her bir veri işleme süreci için ayrı ve o sürecin özelliklerini dikkate alarak ayarlanmış olmalıdır ve bu veri kategorileri için birden fazla koruma seviyesinin kullanılması şiddetle tavsiye edilmektedir (örn. ayrı ana çerçeveler, daha kısa veri saklama süreleri vb.). Ek güvenlik önlemleriyle dahi bu veri kategorilerine yetkisiz veya istenmeyen erişimi önlemek çok önemlidir.

⁵⁴ Özel yaşamın gizliliği ile ilgili BM Özel Raportörü (2018). *İnsan Hakları Konseyinin 17 Ekim 2018 tarihli 28/16, A/73/45712 sayılı kararı uyarınca özel yaşamın gizliliği ile ilgili Özel Raportör Joseph A. Cannataci tarafından hazırlanan ve BM Genel Kuruluna sunulan yıllık rapor*, https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session37/Documents/A_HRC_37_62_EN.docx

⁵⁵ Avrupa Konseyi, 2018. Bkz.: Kişisel Verilerin Otomatik Olarak İşleme Tabi Tutulmasına İlişkin Bireylerin Korunmasına Dair Sözleşme'nin Danışma Komitesi (2018). *Polis sektöründe kişisel verilerin kullanılmasını düzenleyen pratik kılavuz*. Strazburg: İnsan Hakları ve Hukukun Üstünlüğü Genel Müdürlüğü, <https://rm.coe.int/t-pd-201-01-practical-guide-on-the-use-of-personal-data-in-the-police-/16807927d5>

Soruşturmanın amacını, verilerin bağlamını ve niteliğini dikkate alarak menfaatler arasında dikkatli bir denge kurulması, polisin hassas verileri işleyip işleyemeyeceğini ve ne ölçüde işleyebileceğini belirlemek için gereklidir. Örneğin, biyometrik veriler polis tarafından işlendiği zaman, teşhis amaçlı olarak mı (örneğin iki parmak izinin yeterli olabileceği yerlerde) veya suç soruşturması amacıyla mı yapıldığının (daha fazla parmak izinin gerekli olabileceği yerlerde) ayırt edilmesi tavsiye edilmektedir.

Genel olarak, belirli bir işlem türünün bireylerin hak ve özgürlükleri için yüksek risk teşkil edebileceği durumlarda gerçekleştirilecek olan Veri Koruma Etki Değerlendirmelerinin (DPIA) kullanılması, aynı zamanda, uygun güvencelerin mevcut olmasını sağlamaya yardımcı olmak için de önerilebilir. Veri sorumlusu, veri işlemenin amacının özel hayatın gizliliği ve veri koruma hakkını daha az etkileyecek şekilde gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceğini ve özel veri kategorilerinin işlenmesinin veri sahibi için ayrımcılık riski oluşturup oluşturmadığını değerlendirmeli ve göstermelidir.

Ayrıca, hassas verilerin işleme bağlamında toplanmasının ve işlenmesinin, bu verilerin yasal ve özel işleme amaçları doğrultusunda gerekli ve orantılı olması haricinde ve iç hukukta uygun güvenceler sağlanmadan yapılmasının yasak olduğu hatırlanmalıdır (133 sayılı Tavsiye Kararı (2010), 3.11. İlke). Bu bağlamda, yukarıda ayrıntılı olarak açıklanan önlemlerin yanı sıra, Özel Hayatın Gizliliğini Geliştiren Teknolojilerin (PET'ler) kullanılması ve işlemin yasallığı konusunun daha sık kontrol edilmesi önerilebilir. Bu, örneğin, bireylerin bir suç örgütünün aktif olduğu bir yerde yaşadıkları ya da bireylerin aynı etnik kökene sahip oldukları için bir suç örgütüne ait oldukları varsayımına karşı koymak için uygulanan önlemlere dönüşebilir. **Örnek:** Yalnızca dini inançlara dayalı olarak grupların veya bireylerin hedef alınmasına izin verilmeyecektir.

Ancak, belirli bir dini gruba bağlı, olası terörist faaliyetlerde bulunan kişilerden oluşan bir gruba yönelik soruşturmada, bu belirli dini grubun takipçilerine özgü verilerin (soruşturmaya ait, ibadet yeri, din vaizleri, gelenekler, öğretiler, dini topluluğun üyeleri ve yapısı vb. ile ilgili) işlenmesi yine de önem taşıyabilir.

▶ MAĞDURLARI ETKİLİ BİR ŞEKİLDE KORUMAK VE DESTEKLEMELİK İÇİN VERİ TOPLANMASI: KOORDİNELİ YAKLAŞIMLAR VE AVUSTURYA DENEYİMİ

Rosa Logar, Avrupa Konseyi Uluslararası Danışmanı

Rosa Logar tarafından değerlendirildiği üzere, Avusturya, İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanmasında ilerleme kaydetmiştir, ancak veri toplama alanında hâlâ yapılması gereken çok şey vardır.

I. Polis tarafından toplanan veriler

Aşağıdaki veri türleri Avusturya'da polis tarafından sağlanmaktadır:

- **Polis müdahalesi verileri:** yardım isteyen mağdurların sayısı kaydedilmektedir.
- **Polis raporlama verileri:** adalet sistemine kaç tane kadına yönelik şiddet vakası bildirilmiştir.
- Polis tarafından **uzaklaştırma tedbirleri ile ilgili veriler**, yardım isteyen kaç mağdurun polis tarafından korunduğunu göstermektedir.

Daha spesifik olarak, Avusturya'daki kolluk kuvvetleri tarafından toplanan temel veriler arasında şunlar yer almaktadır:

- **"Büyük Beş"**e göre ayrıştırılmış (Sözleşme'nin gerektirdiği beş faktör: mağdurun ve şiddet uygulayanın cinsiyeti; mağdurun ve şiddet uygulayanın yaşı; şiddet uygulayan-mağdur ilişkisi; Ceza Kanunu'na göre kaydedilen şiddet türü ve coğrafi konum) polis tarafından gerçekleştirilen müdahalelerin sayısı. Bu, tüm müdahaleleri, acil durum numarasına yapılan çağrıları ve ayrıca, polis karakoluna başvuran mağdurları/kişileri içermektedir (bunların hepsi kaydedilen polis müdahalelerinin sayısına dâhildir).
- **Tekrarlanan müdahalelerin sayısı**
- Yukarıda belirtilen beş faktöre göre ayrıştırılmış **polise yapılan şikâyetlerin/bildirilen suçların sayısı** (İçişleri Bakanlığı veya İstatistik Ofisi tarafından toplanan suç istatistikleri, savcılığa bildirilen tüm davaları içermektedir)
- **Polis tarafından verilen uzaklaştırma tedbirlerinin sayısı** (tüm veriler yukarıda belirtilen beş faktöre – "Büyük beş"e – göre ayrıştırılmıştır).
- Yukarıdaki sayıya dayanarak, şu gösterge oluşturulmuştur: **Avusturya'da 10.000 kişilik nüfus başına verilen polis uzaklaştırma tedbirlerinin sayısı**. Bu göstergeye dayanarak, bu kararların belirli bölgelerde ne sıklıkta kullanıldığını analiz etmek mümkündür. Uzaklaştırma tedbirlerinin, kırsal alanlara kıyasla, şehirlerde polis tarafından daha sık verildiği ortaya çıkmıştır.
- Bu tür kararların sayısına ek olarak, **bir kararın uzunluğu** ve **kararların ihlal edilme** sayısı ile ilgili veriler de toplanmaktadır.
- **İhlaller karşılığında yaptırımların sayısı ve türleri**
- **Tekrarlanan kararlar ve kararların tekrarlanan ihlalleri** (ciddi şiddet durumu için bir risk faktörü olarak görülebilir)
- Mağdurları korumak için **polis yakalaması** ile ilgili veriler
- **Polis tarafından başvuru diğer koruyucu önlemler** (yani elektronik alarm sistemleri)

Daha önce de belirtildiği üzere, İstanbul Sözleşmesi'nin şartlarından biri, **şiddet uygulayan ile mağdur arasındaki ilişkiyi kaydetmektir**. Farklı ilişki türleri arasında bir ayırım yapmak, yani farklı ve açık kategorileri kullanmak (örnek olarak, "aile üyesi" gibi bir kategori yeterince belirgin değildir), çok fazla olmamak kaydıyla, önemlidir. Kullanılan kategoriler şunlardır:

a) eş; b) eski eş; c) birlikte yaşayan partner; d) eski birlikte yaşayan partner; e) erkek arkadaş (mağdur ile birlikte yaşamayan); f) eski erkek arkadaş; g) ebeveyn [(üvey) baba/anne]; k) çocuk (oğlan çocuk/ kız çocuk); l) diğer aile üyesi veya akraba; m) arkadaş/ tanıdık; n) yabancı.

Viyana Ev İçi Şiddetle Müdahale Merkezi, "ilk müdahale edenler" olarak önemli rolleri bulunduğu düşünceyle, hastanelerle yakın bir iş birliği kurmuştur. Avusturya'daki ilgili yasalara uygun olarak, her bir hastane "**mağdur destek birimi**" olarak adlandırılan bir birim kurmak zorundadır. Bu birimler, şiddet olaylarına yönelik sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesine büyük katkıda bulunmuş, ancak ne yazık ki, her hastane böyle bir birim oluşturulmamış ve toplanması gereken veriler henüz tüm hastaneler tarafından fiilen toplanmamıştır.

II. Sağlık kurumları tarafından toplanan veriler

Avusturya'daki hastaneler tarafından toplanan veri türleri şunları içermelidir:

- Yukarıda belirtilen beş faktöre göre ayrıştırılmış, yıllık düzeyde, hastanelerde kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet mağduru olarak tanımlanan ve yardım edilen kadın şiddet mağdurlarının sayısı.
- Mağdurlara sağlanan yardım türü aşağıdakileri içermektedir:
 - a) Yaralanmaların adli olarak belgelendirilmesi

- b) Travma tedavisi
- c) Tıbbi tedavi
- Hastaneler tarafından uygun uzman kadın destek hizmetlerine sevk edilen kadın sayısı.

III. Çok kurumlu iş birliği bağlamında veri toplama

Avusturya’da, müdahalelerde koordineli bir yaklaşıma güçlü bir vurgu yapılmaktadır. Polis memurları verileri paylaşmak ve yakın iş birliği yapmak zorundadır:

- **Yerel Müdahale Merkezi-** bu merkezler STK’ler tarafından işletilmekte ve tamamen hükümet tarafından finanse edilmektedir. Avusturya’nın dokuz ilinin her birinde bulunmaktadır. Yasa gereği, polis memurları, tüm ev içi şiddet ve tek taraflı ısrarlı takip vakaları hakkında 24 saat içinde faks veya e-posta yoluyla Yerel Müdahale Merkezini bilgilendirmekle yükümlüdür.

Polis şunları sağlar:

- uzaklaştırma tedbirlerine ilişkin bildirimler ve kararların ihlallerine ilişkin bildirimler;
- ev içi şiddet ve tek taraflı ısrarlı takip vakalarında başlatılan polis soruşturmalarıyla ilgili raporlar.
- **Gençlik Refahı Ofisi:** küçüklerin dâhil olduğu tüm durumlarda (tanık, mağdur veya şiddet uygulayan olarak);
- **Aile Mahkemeleri:** mağdur bir hukuk mahkemesi kararı için veya şiddet uygulayan bir koruma kararını ihlal etmişse başvurabilir. Polis, uzaklaştırma tedbirini verirken şiddet uygulayanın daire/ ev anahtarlarına el koymak ve mağdurun bir koruma kararı için başvurması durumunda bunları aile mahkemesine teslim etmek zorundadır.
- **Savcılık ve Ceza Mahkemeleri:** eğer bir suç işlenmişse, polis tarafından savcılık yada ceza mahkemelerine bilgi verilir.

Avusturya’da ev içi şiddetten korunma ile ilgili mevzuata ve uygulamada nasıl hayata geçirildiğine dair daha fazla bilgi, Viyana Ev İçi Şiddetle Müdahale Merkezinin yayınlarında bulunabilir.⁵⁶

Bunların yanı sıra, Avusturya, çok kurumlu vaka konferansları (MARAC’lar) düzenleme uygulamasını benimsemiştir. 2020’den bu yana, polisin “polis güvenlik konferansları” düzenlemesini gerektiren yeni bir yasa bulunmaktadır, ancak bu uygulama henüz tam olarak geliştirilmemiştir.

Avusturya ile ilgili raporunda GREVIO, çeşitli devlet kurumları tarafından veri toplama alanında çok sayıda boşluk tespit etmiştir. Kolluk kuvvetleri tarafından veri toplanması ile ilgili olarak, GREVIO, Avusturya’ya şu tavsiyelerde bulunmuştur⁵⁷:

- a. kolluk kuvvetlerinin kullanması için, şiddet uygulayanın mağdurla olan ilişkisinin türüne ilişkin olarak, ilişkilerinin niteliğinin daha belirgin olarak belgelenmesini sağlayacak veri kategorilerinin geliştirilmesi;
- b. bu ve kullanılan diğer veri kategorilerinin çeşitli sektörler arasında uyumlulaştırıldığından emin olunması;

⁵⁶ Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi (2013). *Mağdurların desteklenme ve şiddetten korunma hakları: Avusturya’da Şiddetten Korunma Mevzuatı*. Viyana: Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi, <https://www.interventionsstelle-wien.at/download/?id=692>

⁵⁷ GREVIO (2017), paragraf 45. *GREVIO’nun, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi’nin (İstanbul Sözleşmesi) hükümlerini hayata geçiren yasal ve diğer önlemlere dair (Başlangıç Noktası) Değerlendirme Raporu: Avusturya*. Strazburg: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi izleme mekanizması sekreterliği, <https://rm.coe.int/grevio-report-austria-1st-evaluation/1680759619>

- c. kadına yönelik ev içi şiddetin ve diğer şiddet biçimlerinin cinsiyetleştirilmiş doğasının, kolluk kuvvetlerinin yıllık suç istatistiklerinde ve bu verilerin kamuya açıklanma biçiminde daha görünür hâle getirilmesi. Bu, erkekler tarafından kadınlara karşı toplumsal cinsiyetlerinden dolayı işlenen cinayetlerin (kadınların toplumsal cinsiyete bağlı olarak öldürülmesi) sayısı hakkındaki bilgilerin görünür bir şekilde sunulmasını da içermelidir;
- d. uzaklaştırma tedbirleri gibi kolluk kuvvetleri tarafından gerçekleştirilen tüm müdahaleler ve alınan önlemler hakkındaki bilgilerin elektronik olarak ve karşılaştırılabilir bir şekilde belgelenmesinin ve böylece esas olarak kurum içi kayıt gereklilikleri için değil, kanıta dayalı politika oluşturma amacıyla kullanılabilmesinin sağlanması.

IV. Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi tarafından toplanan veriler

Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi, Avusturya'nın en büyük müdahale merkezidir ve her yıl yaklaşık 6.000 ev içi şiddet mağduruna ve kadınlara karşı diğer şiddet biçimleri ile ilgili hizmet vermektedir. Merkez, hükûmet tarafından finanse edilmekte ve hükûmetle yapılan sözleşmede veri toplama ile ilgili çok detaylı koşullar yer almaktadır. Rosa Logar tarafından da değerlendirildiği üzere, Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi'nin veri tabanı, yukarıda belirtilen beş faktöre göre ayrıştırılmış veriler sağladığından, Sözleşme'nin 11. maddesinin gerekliliklerini karşılamaktadır.

Merkez, aşağıdaki verileri toplamaktadır:

1. Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi'nde müşteri iletişimleri

- 1.1. Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi'nde müşteri iletişiminin toplam sayısı
- 1.2. Polis tarafından bildirilmeksizin müşteri iletişimleri

2. Mağdurların korunmasına yönelik polis müdahaleleri

- 2.1. Polis müdahalelerinin sayısı ve türü
- 2.2. Polis müdahalelerinin çok yıllık karşılaştırması (1998-2018)
- 2.3. Polis bölgesinde gerçekleştirilen müdahaleler ve sıklığı
- 2.4. Birden fazla polis müdahalesi
- 2.5. Suç bildirimlerine ve diğer polis önlemlerine ilişkin uzaklaştırma kararları
- 2.6. Suça göre suç bildirimleri
- 2.7. Yakalama için olası gerekçeleri bulunan ağır suçlar

3. İhtiyati tedbir kararı ile koruma

- 3.1. İhtiyati tedbirlere ilişkin başvuru sayısı
- 3.2. Başvurulan ihtiyati tedbirin türü

4. Mahkeme yardımı bağlamında hayatta kalanlara destek verilmesi

5. Şiddet karşıtı programa katılanların sayısı

6. Mağdurlara ilişkin veriler

- 6.1. Mağdurların toplumsal cinsiyeti
- 6.2. Mağdurların yaşı
- 6.3. Şiddete tanıklık eden çocuklar ve gençler
- 6.4. Mağdurların uyruğu

7. Şiddet uygulayanlara ilişkin veriler

- 7.1. Şiddet uygulayanların toplumsal cinsiyeti

- 7.2. Şiddet uygulayanların yaşı
- 7.3. Şiddet uygulayanların uyuşuğu

8. Şiddet uygulayan ve mağdur arasındaki ilişki

- 8.1. İlişki türleri
- 8.2. Mağdurların toplumsal cinsiyetine göre ilişkinin türleri

Yukarıda belirtilen göstergeler listesine dayalı olarak verilerin analizi, Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezinin yıllık raporlarında bulunmaktadır.⁵⁸

Kişisel verilerin korunması ile ilgili olarak, Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezinin çalışmaları aşağıdaki ilkelere dayanmaktadır:

- Veri toplama sürecinde, mağdurların kişisel verileri korunmalıdır;
- İstatistiksel amaçlar için olan veriler anonimleştirilir;
- Eğer mağdurların kişisel verileri kurumlar arasında paylaşılmaktaysa, paylaşım için yasal bir temel olmalı ve tüm veri koruma gerekliliklerinin dikkate alınması sağlanmalıdır.

Çok Kurumlu İş Birliği Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması İlkeleri

Veri toplama modellerini geliştirmek amacıyla, özellikle son yıllarda, kişisel verilerin korunması genellikle riske atılmaktadır. Mağdurların şiddetten korunması amacıyla, bir yandan devlet kurumları arasında iş birliğinin sağlanması ve bu iş birliği sürecinde verilerin paylaşılması, diğer yandan mağdurların haklarına odaklanılması gerekmektedir. Bu nedenle, kişisel verilerin korunması ile ilgili olarak, Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezinin çalışmaları aşağıdaki ilkelere dayanmaktadır:

- **Veri toplama sürecinde, mağdurların kişisel verileri korunmalıdır;**
- **İstatistiksel amaçlar için olan veriler anonimleştirilir;**
- **Eğer mağdurların kişisel verileri kurumlar arasında paylaşılmaktaysa, paylaşım için yasal bir temel olmalı ve tüm veri koruma gerekliliklerinin dikkate alınması sağlanmalıdır.**

Ev İçi Şiddet Müdahale Merkezi, **bu süreçte bir yandan kişisel verilerin korunmasına tam olarak özen gösterirken, diğer yandan çok kurumlu etkili bir iş birliği** geliştirmiştir.

Bu iş birliğinde aşağıdaki ilkelere riayet edilmektedir:

- Birden fazla kurumun dâhil olduğu çalışmalarda, **mağdurların rızası gereklidir. Kurumlar mağdurların rızası olmadan bilgi paylaşamaz.** Çok kurumlu bir iş birliği sürecinde, **mağdurun tercih ettiği bir destek hizmeti, mağdurun hak ve çıkarlarını temsil etme konusunda öncü role sahip olmalıdır.**
- **Sadece mağdurun korunması ile ilgili bilgiler** (risk faktörleri) **paylaşılabilir ve başka hiçbir kişisel veri paylaşılabilir.** Birden fazla kurumun vaka konferansları sırasında, Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi, devlet kurumlarının temsilcilerinin zaman zaman mağdurlarla ilgili her türlü "hikâyesi" veya mağdurların uyuşturucu bağımlılığı vb. sorunları hakkında bilgi paylaştıklarını fark etmiştir. Bu itibarla Merkez, **"veri paylaşımı tüm verilerin paylaşılması anlamına gelmediği"** kuralına riayet etmektedir.
- **Sadece, mağdurun yaşamı, sağlığı veya özgürlüğü konusunda her an gerçekleşebilecek bir tehlikenin söz konusu olduğu istisnai durumlarda, veriler mağdurun rızası olmadan paylaşılabilir.** Bu ikinci durum, iyi gerekçelendirilmiş ve iyi belgelenmiş olmalı ve mağdura açıklanmalıdır (güvenliği sağlandıktan sonra).

⁵⁸ Bkz.: Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi (2018). *İstatistik 2017*. Viyana: Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi, <https://www.interventionsstelle-wien.at/download/?id=626>
Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi (2018). *İstatistik 2017*. Viyana: Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi, <https://www.interventionsstelle-wien.at/download/?id=626>

- Hangi verilerin dosyalara kaydedildiği ve hangi amaçla kaydedildiği üzerinde dikkatli bir şekilde durulur.
- **Mağdurlar, kendileri hakkındaki hangi verilerin kaydedildiği konusunda bilgilendirilmeli** ve bunlarla ilgili tüm kurumsal veri dosyalarına erişimleri olmalıdır. Avusturya’da, mağdur, vakasıyla ilgili dosyalara erişme hakkına sahiptir, bu nedenle, Merkez personelinden dosyalarda neyin tutulduğunu göstermesini isteyebilir. **Tüm veri kümelerini kurumlar arasında paylaşmak sorunlu olabilir ve bu haklı gösterilemez.** Mağdurların hakları, çok kurumlu çalışmanın merkezinde yer almalıdır.

Çok kurumlu iş birliği bağlamında veri paylaşımı sürecinde sorulması gereken başlıca sorular şunlardır:

- Verilere ne için ihtiyaç duyarız (amaç nedir)?
- Amaç, hangi verilerin paylaşılmasını haklı çıkarmaktadır?
- Mağdurların hakları ve çıkarları göz önünde bulundurulmakta ve veri paylaşımının ana hedefi olarak kabul edilmekte midir?

Çok kurumlu iş birliği bağlamında veri paylaşımı sürecinde sorulması gereken başlıca sorular şunlardır:

- Verilere ne için ihtiyaç duyarız (amaç nedir)?
- Amaç, hangi verilerin paylaşılmasını haklı çıkarmaktadır?
- Mağdurların hakları ve çıkarları göz önünde bulundurulmakta ve veri paylaşımının ana hedefi olarak kabul edilmekte midir?

▶ İSVEÇ’TE KADINLARA KARŞI ERKEK ŞİDDETİNE DAİR VERİ TOPLAMA VE KOORDİNASYON: İSVEÇ’TEN UMUT VAAT EDEN UYGULAMA

Anna Collins-Falk, İsveç Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Kurumu

İsveç Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Kurumu 1981 yılında kurulmuş olup aşağıdaki konular üzerinde çalışmaktadır:

- İsveç toplumsal cinsiyet eşitliği politikası hedeflerine yönelik politika analizi ve ilerlemenin izlenmesi;
- Devlet kurum ve kuruluşları için, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda, koordinasyon ve destek sağlama (eğitim de dâhil olmak üzere);
- Namus düşüncesine dayalı şiddet de dâhil olmak üzere, kadınlara yönelik erkek şiddetini, insan kaçakçılığını (fuhuş ve cinsel sömürü amacıyla da dâhil olmak üzere), kadın sünnetini, zorla/ çocuk yaşta evlilikleri önlemek ve ortadan kaldırmak için ulusal on yıllık stratejinin desteklenmesi ve izlenmesi;
- Kadın kuruluşlarına ve toplumsal cinsiyet eşitliği projelerine hibe sağlanması;
- Uluslararası tecrübe alışverişi ve iş birliği.

İsveç hükûmeti, eşitsiz ve engelleyici toplumsal cinsiyet rolleri ve yapıları ile mücadele eden bir politika gündemi aracılığıyla toplumsal cinsiyet eşitliğine ulaşma konusunda güçlü bir iradeye sahiptir. Toplumsal cinsiyet eşitliğine ulaşmak için uzun bir çalışma geleneğine sahiptir ve şiddete karşı mücadele, kaynak ve fon tahsisine yansıdığı üzere, bir öncelik niteliğindedir.

İsveç, İstanbul Sözleşmesi’ni onaylamış ve politikalarını Sözleşme’nin gerekleri ile uyumlu hâle getirmiştir. Sözleşme ile belirlenen hedeflere ulaşma isteği, erkeklerin kadına yönelik şiddetine karşı İsveç’in ulusal tepkisini ortaya koymuştur.

Politika Oluşturmada Veri Toplamanın Rolü

Veri toplama, hedefleri iyi belirlenmiş kamu politikalarının tasarlanması ve uygulanmasının anahtarı olarak algılanmaktadır. Erkeklerin Kadınlara Yönelik Şiddetini Önleme ve Bununla Mücadele Ulusal stratejisinin bir parçası olarak, kadınlara yönelik her türlü şiddet ele alınmakta ve önlemesi üzerinde güçlü bir şekilde durulmaktadır. Aşağıdaki hususlara vurgu yapılmaktadır:

- Önleyici önlemlerinin önemi;
- Şiddete karşı çalışmada erkeklerin katılımı ve sorumluluğu;
- İstismara uğrayan kadınlar ve çocuklar için daha güçlü koruma ihtiyacı;
- Yasanın daha etkili bir şekilde uygulanması ve
- Bilgi, yaklaşım ve yöntemlerin geliştirilmesi.

Şiddete karşı mücadele çalışmalarının başarılı bir şekilde sonuçlanması, toplumdaki ilgili aktörler arasında daha iyi bir koordinasyon olmasını gerektirir ve bu nedenle, birçok kurum ve kuruluş, erkeklerin kadınlara yönelik şiddetine karşı faaliyetlerde yer almaktadır.

Kadına yönelik şiddet üzerine yapılan araştırmalar, sıklıkla sebeplerden ziyade sonuçlara odaklanmıştır, bu yüzden Ulusal Stratejinin ve ilgili faaliyetlerin taleplerinden biri, **perspektifi şiddetin önlenmesine doğru kaydırmaktır**. İsveç Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Kurumu'nun rolü, strateji hakkında farkındalık yaratmak, uygulamasının koordinasyonunu geliştirmek ve bilgi ve yöntemsel gelişime katkı sağlayarak uygulanmasını desteklemektir. Kurum ayrıca uygulamanın ilk değerlendirmesini de gerçekleştirmiştir.

Kadınlara yönelik şiddetin yasal çerçevesi önemli bir rol oynamaktadır – cinsel suçlar ve ev içi şiddet de dâhil olmak üzere kadınlara yönelik erkek şiddetine karşı güçlü yasal koruma çok önemlidir. Bu nedenle, İsveç makamları ulusal yasaları sürekli olarak değiştirdiler ve geliştirdiler; bu değişikliklerin amaçlarından biri **normları ve tutumları değiştirmektir**. Bu nedenle, İsveç makamları, örneğin aşağıdakiler de dâhil olmak üzere, çok sayıda yenilikçi yasal çözüm geliştirmiştir:

- Hâlen 20 yıllık olan İsveç Cinsel İlişki Satın Alma Yasası cinsel hizmetlerin satılmasını değil, cinsel ilişkinin satın alınmasını suç sayar. Amaçlarından biri, insanların fuhşu bir toplumsal cinsiyet eşitliği meselesi olarak algılamasını sağlamak ve fuhşun yol açtığı “damgalamayı” satıcılarından müşterilere kaydırmaktır.
- “Tecavüze ilişkin ihmal” ve “cinsel saldırıya ilişkin ihmal” olarak adlandırılan yeni suç türleri rızaya dayalı cinsel suçlar mevzuatına dâhil edilmiştir. Tecavüzle ilgili yeni ceza hükümleri, şiddetin veya tehdidin varlığından ziyade rızanın yokluğuna dayanmaktadır. Makamlar, bu hükümlerin normları değiştireceğini ümit etmekte olup, bu yeni kanunların uygulanmasının gözden geçirilmesine devam edilmektedir.
- Çocuk Hakları Sözleşmesi, 2020 yılında İsveç'te yasa hâline gelmiştir.

Yukarıda açıklanan politika ve yasal çerçevede, veri toplama, bağlantılı bir role sahiptir. İsveç, sağlam ve kapsamlı bir istatistik oluşturma konusunda uzun bir geleneğe sahiptir.

- İsveç'te **istatistiklerle ilgili yasal gereklilikler** bulunmaktadır: resmî istatistiklerle ilgili konular Resmî İstatistik Yasası (2001) ve Resmî İstatistik Kararnamesi (2001) ile düzenlenmiştir. Yasa uyarınca, genel bilgiler, soruşturma ve araştırma için **resmî istatistikler olmalıdır**.
- İstatistikler **objektif** olmalı, **kamuya açık** hâle getirilmeli ve **cinsiyete göre ayrıştırılmalıdır**.

Kadınlara yönelik şiddetin yasal çerçevesi önemli bir rol oynamaktadır – cinsel suçlar ve ev içi şiddet de dâhil olmak üzere kadınlara yönelik erkek şiddetine karşı güçlü yasal koruma çok önemlidir. Bu nedenle, İsveç makamları ulusal yasaları sürekli olarak değiştirdiler ve geliştirdiler; bu değişikliklerin amaçlarından biri normları ve tutumları değiştirmektir.

- Hükümet kararına göre, **resmî istatistikler 22 konuyu ve 112 istatistik alanını kapsamaktadır.**
- **Hükümet, ilgili alanlarda resmî istatistiklerden sorumlu olmak üzere 28 devlet kurumu belirlemiştir.**
- İsveç İstatistikleri, **Toplumsal Cinsiyet Eşitliği İstatistikleri** de dâhil olmak üzere bir İstatistiksel Veri Tabanı tutmaktadır.

İsveç Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Kurumu tarafından Kadınlara Yönelik Erkek Şiddetini Önleme ve Bunlarla Mücadele Ulusal Stratejisinin uygulanmasına ilişkin yayınlanan rapor açıkça göstermiştir ki, göstergelerin uyumlu hâle getirilmesi veya veri toplanmasının iyileştirilmesini gerektiren birçok alan bulunmaktadır. **İsveç'in İstanbul Sözleşmesi ve GREVIO'nun tavsiyeleri kapsamındaki yükümlülükleri doğrultusunda, idari veri toplamanın yanı sıra araştırmaların iyileştirilmesine yönelik güçlü bir iradesi bulunmaktadır**⁵⁹. Bu iyileştirme sürecindeki kilit aktörler şunlardır: İsveç Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Kurumu, Ulusal Sağlık ve Refah Kurulu ve İsveç Ulusal Suçu Önleme Konseyi.

GREVIO, raporunda süregelen girişimlerin devam etmesi ve tamamlanması yönünde çağrıda bulunmuştur. İsveç, mevzuatın oluşturulmasında iyi bir örnek olarak görülebilir, ancak veri toplama alanında **GREVIO, İsveç'in şiddet uygulayan ve mağdur arasındaki ilişkiyi daha ayrıntılı olarak tanımlamak için veri kategorilerini geliştirmesi gerektiğini ve vaka yönetim sistemlerini, vakanın polise bildirilmesinden kovuşturma aşamasına kadarki süreçte izlenmesini mümkün kılacak şekilde (hâlen İsveç bunu yapamamaktadır) geliştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. GREVIO ayrıca, mahkûmiyete yol açmayan vakaların oranını analiz etme ve bunun nedenlerini açıklığa kavuşturma ihtiyacının da altını çizmiştir.**

Bu alanların çoğunda, çalışmalar devam etmektedir. GREVIO'nun diğer yorumları, İsveç'in nasıl kişisel yaklaşımın nasıl sağladığı ve kırılgan ve azınlık gruplarının sorunlarını nasıl ele aldığı ile ilişkilidir. Bu önerilere ve İsveç idari organlarının önceki düşüncelerine karşılık olarak, **veri toplama ve şiddet yaygınlık araştırmalarını iyileştirmeyi amaçlayan ve devam etmekte olan çalışmalar arasında şunlar yer almaktadır:**

- Tanımların ve göstergelerin uyumlu hâle getirilmesi;
- Mağdurlar ve şiddet uygulayan-mağdur ilişkisi ile ilgili verilerin iyileştirilmesi;
- Kadına yönelik şiddet vakalarının tespiti (genişletilmiş iş birliği);
- Ölüm durumunun incelenmesi güncellenmektedir;
- Sistem zorluklarına müdahalenin iyileştirilmesi;
- Kapsamlı bir şiddet yaygınlık araştırması.

⁵⁹ GREVIO (2019). *GREVIO (Başlangıç Noktası) Değerlendirme Raporu: İsveç*. Strazburg: Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi izleme mekanizması sekreterliği, <https://rm.coe.int/grevio-inf-2018-15-eng-final/168091e686>

Veri Toplamayı İyileştirme Çalışmasının Örneği, Ulusal Kod Listesi (suç sınıflandırma sistemi) İle İlgilidir

- **Yargısal süreç boyunca** güvenilir ve karşılaştırılabilir verilere ihtiyaç bulunmaktadır (polis ve savcı ulusal kod listesini kullanırken, mahkemelerin, İsveç Ceza Kanunu'na dayanan kendi sınıflandırmaları vardır). **Polisin, savcılarının ve mahkemelerin aynı sınıflandırmaları kullanmalarını sağlamak için sınıflandırma sistemini değiştirmek amacıyla çalışmalar devam etmektedir.**
- Örneğin, kadın katliamı tanımı ile ilgili olarak, yakın partner şiddeti ve tecavüz: **kodlama**, fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddete ilişkin temel suçlar için **yakın partner ilişkisinin kaydedilmesine izin vermelidir**. Cinsel suçlar için şiddet uygulayan ile mağdur arasındaki ilişki hakkındaki bilgileri kaydetmek ve kadın katliamı ile ilgili verilerin yanı sıra psikolojik ve ekonomik şiddet hakkındaki verileri geliştirmek için adımlar atılmaktadır, böylece İsveç, İstanbul Sözleşmesi'ne uygun olarak taahhütlerini yerine getirebilir.

Güvenilir Veri Toplama Modelleri Sağlamak İçin Hangi Unsurlar Gereklidir?

Son olarak, Anna Collins-Falk, veri toplama konusunu analiz ederken “daha büyük resmi” görmemiz gerektiği üzerinde durmaktadır. Kendisi, güvenilir veri toplama modellerinin sağlanması ile ilgili önemli unsurları ve İsveç bağlamında önemli unsurların neler olduğunu özetlemiştir:

- **Siyasi irade (partizan bir konu değildir) ve kararlılığın (bu işi yürütmek için gerekli finansal araç da dâhil olmak üzere) mevcut olması**
- **Kadınlara yönelik şiddete ve çocuklara yönelik şiddete entegre bir yaklaşımın teşvik edilmesi**
- **İnsan hakları ve iyi yönetişimin temeli uluslararası normatif çerçeveye örneğin İstanbul Sözleşmesi'yle uyumlu olmalı.**
- **Sağlam, güvenilir genel istatistik sistemi ve yönetişimi. Kamuya açık veriler**
- **Kadına yönelik şiddetin tüm biçimlerini kapsayan veriler**
- **Zaman içinde gözden geçirilen ilgili ve kapsamlı mevzuat**
- **Açık politika ve ulusal strateji. Uzun vadeli irade ve kadına yönelik şiddeti sonlandırmak üzere nihai sonuca odaklanma.**
- **Sorumlu kurumların kadına yönelik şiddet ile ilgili konularda yetkinlik ve kapasitesi**
- **Etki yaratma konusunda ortak sorumluluk ve kanıta dayalı politikaya ve izleme için verilere duyulan ihtiyaç**
- **Ortaya çıkan sorunlara ve veri/sistem zorluklarına dayalı esneklik ve yenilik**
- **Politika hedeflerine, stratejiye ve uygulamadaki rollere dayalı sistem yaklaşımı**
- **Sektörlerin yanı sıra yerel yönetimler ve ayrıca STK'lar arasında iş birliği**

KAYNAKLAR

Daha Fazla Okuma İçin Öneriler

- Bem, M., Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (2019). *Veri koruma ile ilgili en yeni AIHS içtihadına genel bakış* (European Court of Human Rights (2019). *Overview of the recent ECHR case-law related to data protection*), http://www.ejtn.eu/PageFiles/17861/Overview_of_the_ECHR%20case_law_related_to_data_protection.pdf
- Avrupa Konseyi, Ruuskanen E. ve Aromaa, K. (2008). *Avrupa Konseyi üye ülkelerinde ev içi şiddete ilişkin idari veri toplanması*. Strazburg: Avrupa Konseyi, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve İnsan Ticareti ile Mücadele Bölümü, İnsan Hakları ve Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü (Administrative data collection on domestic violence in Council of Europe member states. Gender Equality and Anti-Trafficking Division, Directorate General of Human Rights and Legal Affairs), <https://rm.coe.int/administrative-data-collection-on-violence-against-women-and-domestic-/1680966db3>
- Avrupa Konseyi (2017). *Ev içi şiddet durumlarında acil uzaklaştırma kararları: İstanbul Sözleşmesi'nin 52. Maddesi, Rosa Logar ve Johanna Niemi tarafından hazırlanmıştır. Kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadelede dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi ile ilgili makale derlemesi (Emergency barring orders in situations of domestic violence: Article 52 of the Istanbul Convention, prepared by Rosa Logar and Johanna Niemi. A collection of papers on the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence)*. Strazburg: Avrupa Konseyi, <https://rm.coe.int/article-52-convention-istanbul-english-version/168073cae6>
- Avrupa Konseyi (2015). *Ev İçi Şiddetle Mücadelede Etkili Çok Kurumlu İş Birliği (Effective Multi-agency Co-operation for Preventing and Combating Domestic Violence). Eğiticilerin Eğitimi El Kitabı*, Rosa Logar ve Branislava Marvánová Vargová tarafından hazırlanmıştır. Strazburg: Avrupa Konseyi, https://wave-network.org/wp-content/uploads/2018/09/Effective_Multi_Agency_Cooperation_2015.pdf
- Avrupa Konseyi (2018). *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kişisel verilerin korunmasına ilişkin içtihat hukuku (Case law of the European Court of Human Rights concerning the protection of personal data)*. Strazburg: İnsan Hakları ve Hukukun Üstünlüğü Genel Müdürlüğü, <https://rm.coe.int/t-pd-2018-15-case-law-on-data-protection-may2018-en/16808b2d36>
- Avrupa Konseyi, Sözleşme 108'in Modernize Edilmesi, [https://www.coe.int/en/web/data-protection/-/opening-for-signature-of-the-protocol-amending-the-convention-108-here-is-convention-108-#:~:text=Back-,Opening%20for%20signature%20of%20the%20Protocol%20amending%20the%20Convention,here%20is%20Convention%20108%2B!&text=The%20Protocol%20amending%20the%20Convention%20\(CETS%20n%C2%B0223\)%20adopted,on%20Wednesday%2010%20October%202018](https://www.coe.int/en/web/data-protection/-/opening-for-signature-of-the-protocol-amending-the-convention-108-here-is-convention-108-#:~:text=Back-,Opening%20for%20signature%20of%20the%20Protocol%20amending%20the%20Convention,here%20is%20Convention%20108%2B!&text=The%20Protocol%20amending%20the%20Convention%20(CETS%20n%C2%B0223)%20adopted,on%20Wednesday%2010%20October%202018)
- *Avrupa Konseyi, Modernize edilmiş Sözleşme 108: özetle yenilikler (The modernized Convention 108: novelties in a nutshell)*, <https://rm.coe.int/modernised-conv-overview-of-the-novelties/16808accf8>
- Kişisel Verilerin Otomatik Olarak İşleme Tabi Tutulmasına İlişkin Bireylerin Korunmasına Dair Sözleşme'nin Danışma Komitesi (2018). *Polis sektöründe kişisel verilerin kullanılmasını düzenleyen pratik kılavuz (Practical guide on the use of personal data in the police sector)*. Strazburg: İnsan Hakları ve Hukukun Üstünlüğü Genel Müdürlüğü, <https://rm.coe.int/t-pd-201-01-practical-guide-on-the-use-of-personal-data-in-the-police-/16807927d5>
- Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi (2019). *İstatistik 2018*. Viyana: Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi, <https://www.interventionsstelle-wien.at/download/?id=730>
- Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi (2018). *İstatistik 2017*. Viyana: Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi, <https://www.interventionsstelle-wien.at/download/?id=626>
- Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi (2016). *İstatistik 2015*. Viyana: Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi, <https://www.interventionsstelle-wien.at/download/?id=494>
- Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi (2013). *Mağdurların desteklenme ve şiddetten korunma hakları: Avusturya'da Şiddetten Korunma Mevzuatı (Victims' rights to support and protection from violence: Legislation for the Protection from Violence in Austria)*. Viyana: Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi, <https://www.interventionsstelle-wien.at/download/?id=692>

- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (2020'de güncellenmiş). Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. Maddesine İlişkin Kılavuz – Özel ve aile hayatına, ev ve iletişime saygı hakkı (*Guide on Article 8 of the European Convention on Human Rights – Right to respect of private and family life, home and correspondence*), https://echr.coe.int/Documents/Guide_Art_8_ENG.pdf
- Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü – EIGE (2018). *Polis ve adalet sektörleri için yakın partner şiddeti ve tecavüze dair göstergeler (Indicators on intimate partner violence and rape for the police and justice sectors)*. Lüksemburg: Avrupa Birliği Yayınlar Ofisi, https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/20181562_mh0418221enn_pdf.pdf
- Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü – EIGE (2019). Avrupa Birliği'nde kadınlara yönelik yakın partner şiddeti ile ilgili polis ve adalet sektörü verileri (*Police and justice sector data on intimate partner violence against women in the European Union*), Yakın partner şiddetine ile ilgili polis ve adalet sektörü verileri (*Police and justice sector data on intimate partner violence*) (europa.eu)
- Eurostat (2016). *Suç ve ceza yargılaması istatistikleri — Kullanıcılar için yöntemsel kılavuz, Mayıs 2017'de güncellenmiştir*, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/64346/9069646/Methodological+Guide+2008-2016.pdf>
- Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü – EIGE (2020). *Toplumsal cinsiyet istatistikleri veri tabanı – Yakın partner şiddeti: Veri toplama yöntemi. (Gender statistics database – Intimate partner violence: Data collection methodology)* Lüksemburg: Avrupa Birliği Yayınlar Ofisi, <https://eige.europa.eu/publications/intimate-partner-violence-data-collection-methodology>
- Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı - FRA (2014). *Kadına yönelik şiddet: AB çapında bir araştırma; Temel sonuçlar raporu (Violence against women: An EU-wide survey; Main results report)*. Viyana: FRA, <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>
- Gleirscher, K. ve Logar, R. (2014). *Ebeveyn hakları mı yoksa çocuğun korunması mı? Ev içi şiddet bakış açısıyla yeni Aile Konularına Dair Kanun ile ilgili deneyimler (Parents' rights or child protection? Experience concerning the new Act on Family Matters in view of domestic violence)*. Viyana: Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi, <https://www.interventionsstelle-wien.at/download/?id=361>
- GREVIO (2017). *GREVIO'nun, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi) hükümlerini hayata geçiren yasal ve diğer önlemlere dair (Başlangıç Noktası) Değerlendirme Raporu (GREVIO's (Baseline) Evaluation Report on legislative and other measures giving effect to the provisions of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention): Avusturya*. Strazburg: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi izleme mekanizması sekreterliği, <https://rm.coe.int/grevio-report-austria-1st-evaluation/1680759619>
- GREVIO (2017). *GREVIO'nun, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi) hükümlerini hayata geçiren yasal ve diğer önlemlere dair (Başlangıç Noktası) Değerlendirme Raporu (GREVIO's (Baseline) Evaluation Report on legislative and other measures giving effect to the provisions of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention))*: Danimarka. Strazburg: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi izleme mekanizması sekreterliği, <https://rm.coe.int/grevio-first-baseline-report-on-denmark/16807688ae>
- GREVIO (2018). *GREVIO'nun, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi) hükümlerini hayata geçiren yasal ve diğer önlemlere dair (Başlangıç Noktası) Değerlendirme Raporu (GREVIO's (Baseline) Evaluation Report on legislative and other measures giving effect to the provisions of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention))*: Türkiye. Strazburg: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi izleme mekanizması sekreterliği, <https://rm.coe.int/eng-grevio-report-turquie/16808e5283>
- GREVIO (2019). *GREVIO (Başlangıç Noktası) Değerlendirme Raporu: İsveç*. Strazburg: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi izleme mekanizması sekreterliği (*GREVIO (Baseline) Evaluation Report: Sweden*). Strasbourg: Secretariat of the monitoring mechanism of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence), <https://rm.coe.int/grevio-inf-2018-15-eng-final/168091e686>
- GREVIO (2019). *GREVIO'nun, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi) hükümlerini hayata geçiren yasal ve diğer önlemlere dair (Başlangıç Noktası) Değerlendirme Raporu (GREVIO's (Baseline) Evaluation Report on legislative and other measures giving effect to the provisions of the Council of Europe Convention on Preventing*

and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention)): Portekiz. Strazburg: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi izleme mekanizması sekreterliği, <https://rm.coe.int/grevio-reprt-on-portugal/168091f16f>

- GREVIO (2019). *GREVIO'nun, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi) hükümlerini hayata geçiren yasal ve diğer önlemlere dair (Başlangıç Noktası) Değerlendirme Raporu (GREVIO's (Baseline) Evaluation Report on legislative and other measures giving effect to the provisions of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention))*: Fransa. Strazburg: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi izleme mekanizması sekreterliği, <https://rm.coe.int/grevio-inf-2019-16/168098c61a>
- GREVIO (2020). *GREVIO'nun, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi) hükümlerini hayata geçiren yasal ve diğer önlemlere dair (Başlangıç Noktası) Değerlendirme Raporu (GREVIO's (Baseline) Evaluation Report on legislative and other measures giving effect to the provisions of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention))*: İtalya. Strazburg: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi izleme mekanizması sekreterliği, <https://rm.coe.int/grevio-report-italy-first-baseline-evaluation/168099724e>
- GREVIO (2020). *GREVIO'nun, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi) hükümlerini hayata geçiren yasal ve diğer önlemlere dair (Başlangıç Noktası) Değerlendirme Raporu (GREVIO's (Baseline) Evaluation Report on legislative and other measures giving effect to the provisions of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention))*: İspanya. Strazburg: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi izleme mekanizması sekreterliği, <https://rm.coe.int/grevio-s-report-on-spain/1680a08a9f>
- GREVIO (2020). *GREVIO'nun, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi) hükümlerini hayata geçiren yasal ve diğer önlemlere dair (Başlangıç Noktası) Değerlendirme Raporu (GREVIO's (Baseline) Evaluation Report on legislative and other measures giving effect to the provisions of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention))*: Belçika. Strazburg: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi izleme mekanizması sekreterliği, <https://rm.coe.int/grevio-report-on-belgium/16809f9a2c>
- GREVIO (2020). *GREVIO'nun, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi) hükümlerini hayata geçiren yasal ve diğer önlemlere dair (Başlangıç Noktası) Değerlendirme Raporu (GREVIO's (Baseline) Evaluation Report on legislative and other measures giving effect to the provisions of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention))*: Malta. Strazburg: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi izleme mekanizması sekreterliği, <https://rm.coe.int/grevio-inf-2020-17-malta-final-report-web/1680a06bd2>
- GREVIO Gölge Raporu Şiddetten ARINMIŞ bir yaşam için STK Koalisyonu İttifakı (Allianz GewaltFREI leben) (GREVIO Shadow Report NGO Coalition Alliance for a Life FREE from Violence) (2016). *Avusturya STK-GREVIO'ya Gölge Rapor (Austrian NGO-Shadow Report to GREVIO)*. Viyana: Avusturya Özerk Kadın Barınakları Derneği ve Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi, <https://www.interventionsstelle-wien.at/download/?id=610>
- İçişleri Bakanlığı (2016) *Aile İçi Cinayet Değerlendirmeleri: Aile İçi Cinayet Değerlendirmesinin Analizinden Temel Bulgular (Key Findings from Analysis of Domestic Homicide Review)*: www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/575232/HO-Domestic-Homicide-Review-Analysis-161206.pdf
- Logar, R. (2014). Cinayet nadiren beklenmedik bir anda gerçekleşir. Aşırı şiddeti önlemek için bir yöntem olarak tehlike yönetimi ve güvenlik yönetimi. *Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi 2013-Faaliyet Raporu içerisinde (Domestic Violence Intervention Centre Vienna 2013-activity report)*. Viyana: Viyana Ev İçi Şiddete Müdahale Merkezi, <https://www.interventionsstelle-wien.at/download/?id=440>
- Logar, R. (2013). Kadınların Şiddetten Uzak Yaşamak İçin İnsan Haklarının Gerçekleştirilmesi -Uygulama Boşluğunun Üstesinden Gelmek, *Uluslararası Uzman Konferansında sunulan bildiri "Viyana +20 İnsan Haklarının Korunmasını Geliştirmek" (Realising the Human Rights of Women to Live Free from Violence – Tackling the Implementation Gap, Paper presented at the International Expert Conference "Vienna +20 Advancing the Protection of Human Rights")*, Viyana, Hofburg, Avusturya, 27-28 Haziran 2013, <https://www.interventionsstelle-wien.at/download/?id=372>

- Logar, R. (2013). Şiddet mağduru kadınların adalete eşit erişimin önündeki sosyo-ekonomik ve kültürel engellerin ele alınması, Avrupa Konseyinde sunulan bildiri/ *Ministère des Affaires Sociales et de La Santé et Ministère des Droits des Femmes; "Şiddet Mağduru Kadınların Adalete Erişimi, Paris, Sosyal İşler ve Sağlık Bakanlığı (Hearing on "Access to Justice for Women Victims of Violence, Paris, Ministry of Social Affairs and Health), Fransa, 9 Aralık 2013" Oturumu*, <https://www.interventionsstelle-wien.at/download/?id=253>
- Kelly, L. ve Dubois, L. (2008). *Kadına yönelik şiddetle mücadele edilmesi. Destek hizmetleri için minimum standartlar (Combating violence against women: Minimum standards for support services)*. Strazburg: Avrupa Konseyi, [https://www.coe.int/t/dg2/equality/domesticviolencecampaign/Source/EG-VAW-CONF\(2007\)Study%20rev.en.pdf](https://www.coe.int/t/dg2/equality/domesticviolencecampaign/Source/EG-VAW-CONF(2007)Study%20rev.en.pdf)
- Kendal, T. (2020). *Kadına yönelik şiddete ilişkin idari verilerin toplanması ve kullanımı ile ilgili delillerin sentezi* Küresel Rehberliğin Geliştirilmesi için Arka Plan Belgesi. New York: BM Kadın Birimi, <https://www.unwomen.org/-/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2020/synthesis-of-evidence-on-collection-and-use-of-administrative-data-on-vaw-en.pdf?la=en&vs=4056>
- Kwasny, S. (2018). *Sözleşme 108 ve Sözleşme 108+: Evrensel meslek araçları, Meksika, 7 Kasım 2018*, Avrupa Konseyi <https://rm.coe.int/inai-sophie-kwasny-presentation/16808ecc05>
- Birleşmiş Milletler kadınlara yönelik şiddet Özel Raportörü - SRVAW, Šimonović, D. (2016). *Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna sunulan A/71/398 sayılı Eylül 2016 tarihli rapor*.
- Birleşmiş Milletler kadınlara yönelik şiddet Özel Raportörü - SRVAW, Šimonović, D. (2020), 25 Kasım 2020 tarihli kadın cinayetlerine ilişkin açıklama (United Nations Special Rapporteur on violence against women - SRVAW, Šimonović, D. (2020), Statement on femicide on 25 November 2020), <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=26533&LangID=E>
- Özel yaşamın gizliliği ile ilgili BM Özel Raportörü (2018). *İnsan Hakları Konseyinin 17 Ekim 2018 tarihli 28/16, A/73/45712 sayılı kararı uyarınca özel yaşamın gizliliği ile ilgili Özel Raportör Joseph A. Cannataci tarafından hazırlanan ve BM Genel Kuruluna sunulan yıllık rapor (Annual report to the UN General Assembly, prepared by the Special Rapporteur on the right to privacy, Joseph A. Cannataci, submitted in accordance with Human Rights Council resolution 28/16, A/73/45712, 17 October 2018)*, https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session37/Documents/A_HRC_37_62_EN.docx
- Walby, S. (2016). *Kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet konusunda veri toplama ve araştırmaların yapılması: İstanbul Sözleşmesi'nin 11. Maddesi (Kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadeleye dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi ile ilgili makale derlemesi) (Article 11 of the Istanbul Convention (A collection of papers on the on the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence)*. Strazburg: Avrupa Konseyi, https://edoc.coe.int/en/module/ec_addformat/download?cle=7a02741932bb4c9d3920fbc2f4b6080f&k=b72c373dadfe84a5fb9213776e3a805e
- Şiddete Karşı Kadınlar – Avrupa (WAVE) (2012). *Veri Toplamada Gerçeklik Kontrolü ve Şiddete Maruz Kalan Kadınlar ve Çocuklar İçin Avrupa Hizmetleri: Koruma ve Destek Hakkı mı? (Reality Check on Data Collection and European Services for Women and Children Survivors of Violence: A Right for Protection and Support?)* Viyana: WAVE Office/ Avusturya Kadın Barnakları Ağı
- Şiddete Karşı Kadınlar – Avrupa (WAVE)/Logar, R. (2010). Kadınlara karşı şiddetle nasıl mücadele edilir - Kapsamlı bir AB stratejisine doğru (How to fight violence against women-Towards a comprehensive EU strategy), *WAVE adına sunulan uzman bildirisi, Viyana, Kasım 2010*, <https://www.interventionsstelle-wien.at/download/?id=252>
- Şiddete Karşı Kadınlar – Avrupa (WAVE)/Logar, R., Marvánová Vargová, B., Sticker, M. (2017). *WAVE-El Kitabı: Şiddete Maruz Kalan Kadınlar İçin Önleme ve Destek Standartları. İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanması için bir el kitabı (Prevention and Support Standards for Women Survivors of Violence. A handbook for the implementation of the Istanbul Convention)*. Viyana: WAVE, <https://www.interventionsstelle-wien.at/download/?id=732>

EK 1

GREVIO'nun (2018) İlk Değerlendirme Raporunda Sunulan Tavsiyeler Dahil Olmak Üzere İstanbul Sözleşmesi'nin 11. Maddesinin Türkiye'de Uygulanmasına İlişkin Analiz⁶⁰

REVIO, 11. Maddenin Türkiye'de uygulanmasına ilişkin olarak, Türkiye hakkındaki ilk değerlendirme raporunda aşağıdaki analizi ve tavsiyeleri sunmuştur.

Veri Toplama ve Araştırma (Madde 11)

1. İdari Verilerin Toplanması

70. 11. madde, İstanbul Sözleşmesi kapsamına giren her türlü şiddet vakasına ilişkin ayrıştırılmış istatistik verilerin toplanmasını ve bu vakaların yaygınlığına ilişkin çalışma ve araştırmaların yapılmasını gerektirmektedir. GREVIO, kapsamlı verilerin sistematik bir şekilde toplanması ve araştırmanın, İstanbul Sözleşmesi Madde 11'de belirtildiği şekilde gerçekleştirilmesi zorunluluğunun, aile içi şiddet dahil olmak üzere kadınlara yönelik her türlü şiddetin önlenmesi ve bununla mücadele edilmesi için kanıt temelli ve etkili politikaların geliştirilmesi için vazgeçilemez bir önkoşul olduğunu hatırlar. GREVIO ayrıca, İstanbul Sözleşmesi'nin 10. maddesi uyarınca, ulusal koordinasyon biriminin; bu türden verilerin toplanması, analiz edilmesi ve paylaşılmasına yönelik merkezi koordinasyonun sağlanmasına yönelik oynaması gereken önemli rolünü de hatırlar.

71. GREVIO, Madde 11'de yer alan gerekliliklerin tüm taraflar için bilhassa sınıyıcı olduğunun farkındadır ve Türk yetkililerinin özellikle uluslararası alanda tanınan iyi uygulamalara dayanarak bu alanda uygulamalarını iyileştirmek için gerçekleştirdiği girişimleri takdir eder. GREVIO, 6284 sayılı Kanun uyarınca kabul edilen tedbirlere yönelik verilere odaklanarak bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren bu sürecin başlatılmasında KSGM'nin üstlendiği öncü rolü memnuniyetle karşılar. İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanması için kabul edilen mevzuatın kilit parçası olarak, bu mevzuata dayanarak veri toplama ciddi düzeyde ilerleme kaydedilmişken İstanbul Sözleşmesi'nde yer alan standartlara uygun verilerin üretilmesi için hukuki yaptırım ve yargı sistemi gibi diğer sektörlerde veri toplama yöntemlerinde halen birtakım değişikliklerin yapılmasına ihtiyaç vardır. İlgili kurumların tamamı, gerekli reformu uygulamaya yönelik taahhütlerini ortaya koymuştur ve bu kurumlar, veriler arasında daha fazla karşılıklı bağlantı sağlayabilmek ve karşılaştırma yapabilmek için paralel olarak çalışmaktadır.

72. GREVIO, bu reformlar askıya alınarak, yetkililerin, 6284 sayılı Kanunun uygulanmasına ilişkin verilerin ötesinde mevcut idari verileri iletmek için değerlendirme usulünün sunduğu imkandan faydalanmamalarından üzüntü duyar⁶¹. GREVIO, yetkililerin, çelişkili olabilecek resmi verilerin paylaşılmasının; her kurumun kendi amaçları ve sorumluluk alanına göre veri toplama eğiliminin yansımaları olarak soruna yol açabileceği yönündeki görüşlerini anlamakta ve bu duruma saygı duymaktadır. Bununla birlikte, GREVIO, veri eksikliğinin, Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesini uygulayışını değerlen-

⁶⁰ GREVIO (2018). *GREVIO'nun (ilk) Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesinin (İstanbul Sözleşmesi) hükümlerini yürürlüğe koyan yasal ve diğer önlemlere ilişkin Değerlendirme Raporu: Türkiye. Strasbourg: Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesinin izleme mekanizması sekreteryası*, <https://rm.coe.int/eng-grevio-report-turquie/16808e5283>

⁶¹ Türkiye Raporunda yer alan Ek 1'de belirtilen uzaklaştırma ve koruma kararı hakkında verilere bakınız.

dirme kabiliyetini önemli ölçüde etkilediğini vurgular. Özellikle GREVIO, soruşturma, kovuşturma ve Sözleşme kapsamına giren iç ceza mevzuatı uyarınca cezalandırılan suçları işleyen failere hüküm verilmesine yönelik idari adli verileri alamamaktan üzüntü duyar. Bahsi geçen veriler, hüküm derecelerinin oluşturulması ve mevzuatın izlenmesi ve Sözleşme kapsamına giren şiddet türlerinin ortadan kaldırılması için etkili politikaların geliştirilmesi için son derece önemlidir.

73. GREVIO, mevcut idari verilere erişim imkanı konusunda sivil toplumun meşru beklentisine cevap verdiğinde, yetkililerin, sivil toplumla daha yapıcı ilişkiler geliştireceğine yönelik inancını ifade eder⁶². Yetkililer, resmi verilerin yetersiz olmasından ortaya çıkan boşluğun, yetkililerin yanlış değilse de yanlış olduğu için reddettiği alternatif veri kaynaklarının egemenliğinin temel nedeni olduğunu kabul etmektedir⁶³. Her durumda, GREVIO verilerin yorumlanmasının hassas bir süreç olduğunu ve yetkililer, birkaç yıl içinde standart ve yüksek kalitede veri geliştirme anlamında tam kapasiteye ulaşana kadar, genel trendlerin belirlenmesinde ihtiyatlı olmak gerektiğini hatırlatır. Bu anlamda GREVIO, pek çok ülkede, kadınlara yönelik şiddet vakalarının sayısındaki keskin artışın, kadınların şiddeti ihbar etmeye yönelik farkındalık ve artan isteklilik düzeylerinin bir yansıması olup olmadığını belirlemek mümkün olmasa da kadınlara yönelik şiddet vakalarının sayısında artış olduğuna dikkat çeker.
74. Yukarıda belirtilenlere rağmen, GREVIO, yetkililerin daha fazla verinin, kamuya açıklanması noktasına yaklaştığı bilgisini memnuniyetle karşılar. Yetkililerin bu yöndeki çabalarını desteklemek amacıyla, GREVIO bu raporda belirli paydaşların gelecekteki çalışmalarını yönlendirmek için birtakım öneriler sunar.

a. Kolluk kuvvetleri ve ceza mahkemeleri tarafından veri toplanması

75. Türkiye’de kolluk teşkilatı, genellikle mağdur ve çocukların korunmak için başvurduğu ilk kurumdur⁶⁴. Kolluk teşkilatı, 2009 yılından bu yana kullanılan ve aynı zamanda bir risk değerlendirmesi aracı işlevi gören standart bir form kullanarak verileri toplamaktadır. Emniyet Teşkilatı’nın POL-NET sistemi ve Jandarma’nın Vaka Bilgi Sistemi’ne veri yüklenmesine imkan tanıyan form, verileri; aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet olaylarının sayısı, mağdur sayısı, mağdur ve failin cinsiyet ve yaşı ile mağdurun fail ile ilişkisi ve ayrıca çıkarılan uzaklaştırma ve koruma kararlarının sayısı ve türüne göre kategorize etmektedir. Toplumsal cinsiyete dayalı kadın cinayetlerinde veriler ayrıca; cinsiyet, yaş, mağdurun ikametgah yeri ve fail ile ilişkisine göre de sınıflandırılmaktadır⁶⁵. Son dönemlerde, İçişleri Bakanlığı ile ASPB arasında, ASPB bünyesindeki çeşitli yapıların, kolluk kuvvetleri tarafından toplanan verilere daha hızlı erişmesine ve böylelikle mağdurların desteklenmesi için daha çabuk müdahale etmelerine imkan sağlayan bir protokol imzalanmıştır.
76. Kolluk teşkilatında bulunan kamuya açık olmayan istatistiklerin aksine, ceza mahkemeleri bilgi sistemi (UYAP) yoluyla elde edilen bilgiler, Adalet Bakanlığı’nın ve Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) resmi internet sayfalarında yayınlanmaktadır. UYAP’ın en büyük kısıtlılıklarından biri⁶⁶ de

⁶² Sivil toplum, verilere ulaşmalarının engellenmesi veya sınırlı erişimlerinin olmasının bilgi edinme hakkı uyarınca kamu bilgilerine erişme haklarını ihlal ettiğini iddia etmektedir.

⁶³ Madde 5’te (hükümet yükümlülükleri ve gerekli özen) adı geçen Bianet haber ajansı ve Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu tarafından yayınlanan kadın cinayetleri verilerine bakınız.

⁶⁴ 2014 tarihli aile içi şiddet araştırmasına bakınız (sayfa 168): “Şiddet nedeniyle kurum ve bireylere yapılan başvuruların oranı çok düşük olsa da (...)%11 olan kurumlara yapılan başvurularda kadınlar en fazla polise başvurmaktadır (yüzde 7)”.

⁶⁵ Yetkililer; GREVIO’ya kolluk kuvvetlerinin 2014 yılında 142 360 kadından, 2015 yılında 129 693 kadından ve 2016 yılında 144 710 kadından başvuru aldığı bilgisini vermiştir. Kolluk tarafından alınan uzaklaştırma kararlarına (veya 6284 sayılı Kanun terminolojine göre “ortak yaşam alanı veya bulunduğu yerden acilen uzaklaştırma ve ortak konutun koruma altına alınmalarına verilmesi”) ilişkin temin edilen rakamlar; 2014 yılı için 100 513, 2015 yılı için 91 934 ve 2016 yılı için ise 91 844’tür.

⁶⁶ Değerlendirme usulü sırasında, GREVIO’ya 2017 Nisan itibarıyla kolluk tarafından kullanılan uygulamaların ardından UYAP’a mağdurla ilgili verilerin aktarılması için ilk adımların atıldığı bildirilmiştir.

mağdur ve mağdurun faille olan ilişkine ilişkin herhangi bir bilgi olmaksızın yalnızca ilgili yasal hüküm uyarınca suç ve fail hakkındaki bilgileri içermesidir. Bu cinayet türüne ilişkin ortak bir tanım geliştirilmesi amacı doğrultusunda, İçişleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı'nın dahil olduğu bir standardizasyon çalışmasına başlanmıştır⁶⁷.

Kategorizasyon yöntemlerindeki bu farklılıklar, emniyet ve yargı tarafından atılacak ilk gerekli adımın, Sözleşme ile belirlenen ceza gerektiren suçların yasal tanımlarıyla suçların yasal tanımlarının uyumlaştırılması olup olmayacağı sorusunu ortaya çıkarmaktadır.

77. Ceza mahkemelerinden verilerin alınamaması aynı zamanda, yargılama süreçlerinin sonuçlarını da etkilemektedir. Bir diğer deyişle, GREVIO maalesef kanunda öngörülen oldukça sert cezalandırmaların mahkemeler tarafından ne ölçüde uygulandığını doğrulayacak bir konumda değildir. Cezai yaptırımlara ilişkin veri toplama becerilerini geliştirirken, yetkililerin, "haksız tahrik" veya "suçluların iyi hali" gibi gerekçeler nedeniyle verilen cezaların indirilmesine ilişkin her türlü eylemi yakından izlemesi son derece önemlidir⁶⁸.

78. GREVIO, Türk yetkililerine, aşağıdakileri ısrarla tavsiye eder:

- a. Sözleşme uyarınca cezalandırılan şiddetin her türünün toplumsal cinsiyete dayalı yapısını, mağdurun cinsiyeti ve yaşı, failin cinsiyeti ve yaşı, şiddetin türü ve bölgeye göre zorunlu olarak ayrıştırarak suç istatistiklerinde görünür hale getirilmesi ve şu üç alanda verilerin toplanması: mağdurların sayısı, olay sayısı (suç veya vaka) ve failerin sayısı,
- b. Cezai olarak yaptırım uygulanan her türlü şiddet için fail ve mağdur arasındaki ilişkinin türüne göre veri kategorilerinin geliştirilmesi; bu çalışma örneğin eş şiddetinin, diğer aile içi şiddet olaylarından ayrılmasına imkan sağlayacaktır,
- c. Şiddetin türü ve suçun işlendiği yer dahil olmak üzere bunlar ve kullanılan diğer veri kategorilerinin, İstanbul Sözleşmesi'ndeki suçların yasal tanımlarıyla ve çeşitli sektörlerdeki tanımlarla uyumlaştırılmasının sağlanması,
- d. Sözleşme kapsamında yer alan kadına yönelik her türlü şiddete ilişkin kovuşturma ve hüküm derecelerine ilişkin çalışmalar yürütülmesi ve bu çalışmaların sonuçlarının kamuoyuna duyurulması,
- e. Toplumsal cinsiyete dayalı kadın cinayetleri vakaları hakkında kamuoyunun erişebileceği yıllık çalışmaların gerçekleştirilmesi; bu çalışmaların yapılması özellikle gerekli özenin gösterilmesi zorunluluğu hususunda bu raporda tavsiye edildiği gibi şiddete yönelik kurumsal müdahalede mevcut sistemsel boşlukların değerlendirilmesini amaçlayan analiz için girdi sağlayacaktır,
- f. Kadına yönelik her türlü şiddetin faillerine yönelik cezai yaptırımlar ve diğer yaptırımların sayısı ve yaptırımların türü (örneğin; hapis cezası, para cezası, mahkeme kararıyla fail programlarına katılma, özgürlüğün kısıtlanması, özgürlüğün elinden alınması) ve uygun olması halinde ertelenen infaz, herhangi bir gerekçe nedeniyle ceza indirimi ve yaptırımların ortalama süresi hakkında verilerin toplanması ve yayınlanması.

⁶⁷ BM Kadına Yönelik Şiddet Raportörü, kadınlara yönelik şiddete ilişkin Raporunda (R. Manjoo, 2012; A/HRC/20/16); toplumsal cinsiyet temelli cinayetlerin/kadın cinayetlerinin farklı türleri (tezahüratları) arasında; eş cinayetleri, büyü/sihirle bağlantılı cinayetler, töre cinayetleri, silahlı çatışma cinayetleri, çeyiz cinayetleri, toplumsal cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimle bağlantılı cinayetler ve etnik kökenle bağlantılı cinayetlerin yer aldığını vurgulamaktadır. BM Genel Kurulu tarafından 2015 yılında kabul edilen Karar (A/RES/70/176), devletleri; toplumsal cinsiyet temelli kız çocuğu ve kadın cinayetlerini önlemek, bunlar hakkında kovuşturma açmak ve cezaya tabii tutmak için gerekli önemi göstermenin yanı sıra erken müdahale ve risk değerlendirmesi yoluyla bu tür cinayet risklerini azaltmaya teşvik etmektedir. Bu Karar aynı zamanda, devletleri, bu olguyla ilgili verileri toplamaya, ayrıştırmaya, analiz etmeye ve raporlamaya ve mümkün olduğu ölçüde sivil toplum, akademi ve mağdur temsilcilerini bu sürece dahil etmeye teşvik etmektedir.

⁶⁸ Suçlara ilişkin kabul edilemez gerekçelerle ilgili olarak Madde 42 ile bağlantılı olarak bu raporda daha ayrıntılı olarak yapılan değerlendirmelere bakınız.

b. 6284 sayılı Kanuna ilişkin veriler

79. ŞÖNİM'ler, kadın konukevleri ve ilk kabul birimleri faaliyet gösterdikleri alanlarda, destek verilen kadın ve çocuk sayısına ilişkin veri toplamaktadır⁶⁹. Özellikle, 6284 sayılı Kanun uyarınca alınan tedbirlerin sayısı ve türüne ilişkin Adalet Bakanlığı ve ASPB tarafından paylaşılan veri sisteminde yer alan veriler özellikle anlamlı verilerdir⁷⁰. Dolayısıyla, yetkililer GREVIO'ya emniyet tarafından veya mahkeme kararıyla çıkarılan uzaklaştırma ve koruma kararlarına ilişkin net rakamlar, barınma, geçici maddi yardım, günlük bakım yardımı, danışmanlık hizmetlerine ilişkin kararlar, gözaltı, nafaka ve ziyaret haklarını düzenleyen kararlar, fail programlarına katılmaya yönelik tedbir kararları ve uzaklaştırma ve koruma kararlarına karşı gelen aile içi şiddet faillerinin önleyici tedbir olarak hapis cezasına çarptırılmasına ilişkin kararlar hakkında bilgileri sağlamıştır⁷¹.

80. GREVIO, acil durum, uzaklaştırma ve koruma kararlarıyla ilgili sağlam veriler, bu kararların uygulanmasının izlenmesi ve uygulanması için önemli olduğundan, bu verilere sahip olunmasını memnuniyetle karşılar. Ayrıca, bu kararların ihlal edilmesi durumlarında önleyici tedbir olarak hapis cezasının verilmesine yönelik mahkeme kararlarıyla ilgili veriler de erişilebilirdir. GREVIO, kadınların acil durum, uzaklaştırma veya koruma kararı altında olmasına rağmen sürekli şiddete maruz kaldığı veya öldürüldüğü durumlarda kadınların korunması anlamında sistemin yetersiz kaldığının bütüncül analizi için temel sağlaması için bu tür verilerin ne kadar faydalı olduğuna dikkat çeker⁷². GREVIO, GREVIO'ya açıklandığı üzere, mevcut sistemin kolaylıkla üretebileceği bir veri olan bu tür vakaların sayısı hakkında bilgilendirilmemekten üzüntü duyar.

81. GREVIO, Türk yetkililere, uzaklaştırma, sınırlama ve koruma kararlarının ihlal edilmesi, bu tür ihaller sonucu uygulanan yaptırımlar ve kadının yeniden mağdur olduğu veya sonuç olarak cinayete kurban gittiği vakalar hakkında verilerin toplanması ve bu verilerin paylaşılmasının sağlanmasını ısrarla tavsiye eder. Bu tür adımlar, Türk yetkililerin, uzaklaştırma, sınırlama ve koruma kararlarını yürürlüğe koyulmasını düzenleyen sistemin etkililiğini değerlendirmelerini sağlayacaktır. GREVIO, Türk yetkililerini bu türden bir değerlendirme yapmaya ve politikaların iyileştirilmesi için mümkün yolları tespit etmeye güçlü bir şekilde teşvik eder. Uzaklaştırma ve koruma kararlarına ilişkin veri toplanmasıyla ilgili daha ayrıntılı öneriler/tekliflere, bu raporda Sözleşme'nin 52 ve 53. Maddelerinin ele alındığı bölümde yer verilmektedir.

c. Hukuk davaları ve diğer hukuki yollara ilişkin veriler

82. Uzaklaştırma, sınırlama ve koruma tedbirlerine ilişkin veriler hariç olmak üzere, Türkiye'nin GREVIO'ya sunduğu raporda, GREVIO anketinde talep edilen verilerin hiçbiri yer almamaktadır⁷³. İşlenen suç kapsamında ciddi uzun süreli fiziksel yaralanma veya sağlığın bozulmasının olduğu durumlarda failden ve devletten tazminat alınmasına ilişkin herhangi bir veri sağlanmamıştır⁷⁴. Aynı şekilde, hayata geçirilen yasal çözümler ve kamu çalışanlarının görevlerini yerine getiremedikleri durumlarda hayata geçirilen yasal çözümlerin sonuçlarına ilişkin veriler de eksiktir.

⁶⁹ Bu verilere göre, ŞÖNİM'ler, 2012 ve 2016 yılları arasında 91 156 kadın ve 27.224 çocuk olmak üzere toplam 125 581 kişiye hizmet sağlamıştır. Kadın sığınma evleri ve ilk kabul birimleri; 2015 yılında, 18 562 kadın ve bu kadınlarla birlikte olan 9 199 çocuk dahil toplam 27 761 kişiye ve 2016 yılında ise 29 612 kadın ve bu kadınlarla birlikte olan 17 956 çocuk dahil toplam 47 568 kişiye hizmet sağlamıştır. Bu kurumlar tarafından sağlanan hizmetlere ilişkin verilerin "Aile Bilgi Sisteminin Kadın Modülü" aracılığıyla paylaşılması ve birleştirilmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir.

⁷⁰ "6284 Kararları İzleme Sistemi" adı verilen sistem, 81 ildeki İl Müdürlükleri ve 49 ŞÖNİM arasında bağlantı sağlamaktadır.

⁷¹ 2014, 2015 ve 2016 yıllarına ilişkin veriler, Türkiye Raporu Ek 1'de sunulmaktadır.

⁷² Yetkililerin, kadınların öldürülmesine yönelik şiddetin önlenmesi için devam eden çabaları, Sözleşme'nin 5.Maddesi ile bağlantılı olarak ele alınmıştır (devlet yükümlülükleri ve gerekli özen).

⁷³ GREVIO'nun anketinde Bölüm V, paragraf D'de yer alan sorulara bakınız.

⁷⁴ Türkiye, devlet tazminatı konusunda Madde 30, fıkra 2'ye herhangi bir çekince koymamıştır.

83. GREVIO, Türk yetkililerini, devlet yetkililerine karşı başvuru ve uygulanan yasal çözüm yollarının sayısı, faillerden tazminat talebi sayısı ve bu tazminat alan kadın mağdur sayısı, devletten tazminat almak için yapılan başvuru sayısı ve devlet tarafından tazminat verilen kadın mağdur sayısına ilişkin verileri toplamaya ve bu verileri yayınlamaya teşvik eder.

d. Sağlık çalışanları tarafından toplanan veriler

84. Türkiye’de sağlık çalışanları, şiddet emarelerini tanımalarını ve tespit etmelerini sağlayan ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından geliştirilen Hastalık ve İlgili Sağlık Sorunlarının

Uluslararası İstatistiksel Sınıflamasının (ICD 10 Kod) 10. revizyonunu kullanarak kadınlara yönelik şiddet vakalarını kayıt altına almalarını gerektiren bir eğitimden geçmektedir.⁷⁵

Tespit edilen veya şüphelenilen her türlü şiddet vakasını raporlamakla yükümlüdürler ve bunun rapor edilmemesi durumunda cezai sorumlulukla karşılaşır. GREVIO, yetkili makamların sağlık sektöründe sistematik veri toplanmasını için altyapı geliştirme ve pratisyen hekim ve acil hizmetler dahil sağlık çalışanlarının şiddet vakasını tespit etme ve bunu kayıt altına alma kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik süregelen girişimlerini memnuniyetle karşılamaktadır. Ayrıca, temel sağlık hizmetindeki tüm personelin eğitilmesi konusundaki mevcut çabaların önemini vurgulamakta ve ülke boyutunu düşününce böyle bir çabanın hem gerekli hem maliyetli olduğunu kabul etmektedir.

85. Sağlık Bakanlığı tarafından tutulan istatistiklere göre; 2015 yılında bu türde 20.895 vaka ve 2016 yılında ise 1.094 vaka raporlanmıştır. Kayıt altına alınan vakalardaki büyük düşüş, bu olayın nedenlerinin saptanmasını gerektirecektir. Ayrıca, GREVIO bu verilerin; Çocuk Koruma Merkezleri tarafından reşit olmayanlara karşı cinsel taciz⁷⁶ verileri veya kadın doğum bölümlerinde çocuk doğumu vakalarında reşit olmayanları kapsayan kayda geçen cinsel taciz sayıları gibi kız çocuklarını etkileyen şiddete yönelik istatistikleri içermediğini belirtmektedir.

86. GREVIO, Türk yetkililerini, uygun eğitimlerin uygulanmasıyla sağlık sektöründe, kadına yönelik şiddet vakalarıyla ilgili veri toplanmasını sistematik hale getirmeye ve bu verilerin aynı zamanda kız çocuklarına yönelik şiddeti de kapsamasını sağlamaya güçlü bir şekilde teşvik eder. Yetkililer ayrıca değerlendirmede bulunmalı ve gerekirse kayıt altına alınan şiddet vakalarındaki düşüşün nedenlerini ele almalıdır.

e. Merkezi veri toplama

87. Kamu kurumlarının veri toplamaya yönelik uygulamalarının uyumlaştırılmasına yönelik devam eden çalışmalar, her bireyin kendi kimlik numarasının kullanılmasıyla tek bir kurumlar arası veri tabanının oluşturulmasına yönelik kapsayıcı hedeften beslenmektedir. GREVIO, bu türden bir girişimin, genel bir resim ortaya koyulması ve çapraz analize imkan sağlanması açısından potansiyelini tanıırken, uygun korumanın sağlanmaması halinde geniş çaplı erişilebilir kişisel verilerin kötüye kullanılması riskine karşı güçlü bir şekilde uyarır. Bu koruma sağlanırken yetkililer; bu tür verilere izinsiz erişimin mümkün olmaması, veri paylaşımına ilişkin açık bir şekilde tanımlanan protokollerin tüm katılımcı kuruluşlarca takip edilmesi, kişisel verileri kaydedilen kişilerin bilgilerinin tam anlamıyla saklanması garanti edilmesi ve kamuya açılan verilerden bireylerin tespit edilmesinin mümkün olmaması ilkelerine dayanan uluslararası düzeyde geliştirilen iyi uygulamalardan ilham almak isteyebilir.

⁷⁵ Sağlık çalışanlarının eğitimleriyle ilgili detaylı görüşler, Sözleşmenin 15. Maddesiyle bağlantılı olarak sunulmaktadır (meslek elemanlarının eğitimi).

⁷⁶ GREVIO tarafından ziyaret edilen Malatya ilindeki Çocuk Koruma Merkezi’nde Ocak – Kasım 2017 tarihleri arasında 114 adet cinsel saldırı vakası kaydedilmiş olup bunların yaklaşık üçte ikisi çocuk yaşta evliliği içermektedir.

88. GREVIO, Türk yetkililerini veri toplama, saklama ve dönüştürme sürecinin; gizliliğin sağlanması ve mağdur, fail ve diğer müdahil kişilerin özel hayatına saygı açısından Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabii Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi'nde (Avrupa Konseyi Sözleşmesi) yer aldığı üzere, verilerin korunmasına yönelik standartlara uygunluğunu sağlamaya güçlü bir şekilde teşvik eder.

2. Nüfusa Dayalı Araştırmalar

89. Yetkili Makamlar, 1963 yılından beri her beş yılda bir düzenli olarak nüfus ve sağlık araştırmaları yapmaktadır. En son araştırma 2013 yılında yapılmıştır.⁷⁷ Doğurganlık seviyesi, bebek ve çocuk ölüm oranı, aile planlaması, anne çocuk sağlığı gibi konularda bilgi vermesinin yanı sıra bu araştırma, toplumsal cinsiyet rollerine ve fiziksel şiddete maruz kalmaları ile kontrol edici davranışlara karşı kadınların tavırları gibi kadınların durumunu etkileyen bir dizi unsuru da ele almaktadır. Bu araştırmaların aile içi şiddet odağı içermemesi dikkate alındığında yetkili makamların zorla evlendirme ve "namus" kisvesi altında işlenen cinayetler gibi diğer şiddet şekillerini de kapsayacak şekilde kapsamını genişletmeleri gerekmektedir. Araştırmalar ayrıca yetkili makamların, %11 seviyesinde olan prevelans verileriyle mağdurların düşük bildirim oranlarının arkasındaki sebepleri anlamaya da yardımcı olabilir.

90. GREVIO, Türk yetkili makamlarını, araştırmaların kadınların şiddet olaylarını açıklarken kendilerini güvende ve özgür hissedeceği yöntemler kullanılarak gerçekleştirilmesi gerektiğini dikkate alarak, kadına yönelik her türlü şiddet hakkında araştırmalar yapmaya teşvik eder.

3. Araştırma

91. 2008⁷⁸ ve 2014⁷⁹ yıllarında, yetkili makamlar aile içi şiddete ilişkin iki kapsamlı araştırma projesini destekledi. Bu çalışmalar, nitel ve nicel yöntemlere dayalı olarak Hacettepe Üniversitesi ve Türkiye Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından gerçekleştirildi. 2014 araştırmasının bulguları, fiziksel, cinsel, ekonomik ve psikolojik şiddetin yanı sıra ısrarlı takip olaylarıyla ilgilidir. Bu araştırmalar, kadınların eğitim hakkı ve işgücüne katılım hakkını engelleyen unsurlara ilişkin ilginç bulgular sunmaktadır. 2014 çalışması kadınların şimdiki veya eski eşlerinden/ nişanlılarından/ partnerlerinden/ erkek arkadaşlarından gördükleri şiddete odaklansa da zorla evlendirme gibi diğer şiddet türlerine ilişkin prevelans verileri de geliştirmekte ve erken yaşta evlilik ile şiddet arasındaki bağlantıları ele almaktadır. Araştırma, erkeklerin kadına yönelik şiddet davranışlarını, kadınların şiddetle başa çıkma stratejilerini ve mevcut kurumsal destek ve koruma mekanizmaları hakkındaki görüşlerini incelemektedir. Araştırma ayrıca 6284 sayılı kanunun uygulanmasını ve özellikle de yeni kurulan ŞÖNİM'lerin işleyişini incelemektedir. Politika yapımcılar için daha fazla araştırma önerileri dahil bir dizi tavsiye belirlemiştir. Yetkili Makamlar bu önerilerin bazılarını dikkate almıştır: 2016- 2020 dönemi için Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı kapsamındaki üç faaliyet, erkeklerin şiddete yönelik algısı, kadına yönelik ölümlü şiddet vakaları, kadınların şüpheli intihar vakaları ve "töre" ve "namus" adı altında işlenen cinayetlerin araştırılmasını amaçlamaktadır.

92. GREVIO, yukarıdaki faaliyetlerin, cinsel şiddet, zorla evlendirme⁸⁰ ve kesişimsel ayrımcılığa maruz kalan kadınları etkileyen şiddet gibi oldukça az ele alınmış konuları içermek üzere tekrarlanması ve geliştirilmesini takdir eder. Devlet raporuna göre Türkiye çapında 58 üniversitede bulunan kadın

⁷⁷ Bakınız www.hips.hacettepe.edu.tr/eng/TDHS_2013_main.report.pdf

⁷⁸ Bkz www.hips.hacettepe.edu.tr/eng/dokumanlar/2008-TDVAV_Main_Report.pdf

⁷⁹ Bkz http://tkaa2014.kadininstatusu.gov.tr/upload/Node/17982/files/TKAA_2014_Main_Report.pdf

⁸⁰ GREVIO, yetkili makamların Erken Yaşta ve Zorla Evliliklerle Mücadele Strateji Belgesi ve Eylem Planı(2018-2023) çerçevesinde zorla evliliklere ilişkin araştırma yapmayı ve veri toplamayı planladıkları konusunda bilgilendirilmiştir.

çalışmaları merkezleri, bu alanlarda bilgileriyle katkı sağlamaları açısından, Türkiye'deki tüm kadınları etkileyen şiddeti önleme ve şiddetle mücadeleyle yönelik politikaların hazırlanmasına sağlam bir kanıt temeli sağlaması amacıyla desteklenebilir ve teşvik edilebilir.

93. GREVIO, Türk yetkili makamlarını aşağıdaki hususlarda teşvik eder:

- a. Cinsel şiddet ve zorla evlendirilme gibi şiddet türleri ve daha önce ele alınmamış diğer şiddet türleri hakkında araştırmalar yürütülmesi;**
- b. Oluş sıklığı (prevelans), raporlama, mahkûmiyet oranlarının değerlendirilmesi ve sebeplerin incelenmesi;**
- c. Mevcut politikalar ve yasal tedbirleri değerlendirmeye devam etme ve mağdurların görüşleri ve memnuniyet düzeylerini dikkate alarak uygulama ve etkililik düzeyini değerlendirmek üzere araştırma yapılması.**

EK 2

Webinar Gündemi

Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddette İdari Veri Toplama ve Analizi Üzerine Webinar (İnternet Tabanlı Seminer), 30 Kasım 2020

Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve Emniyet ve Jandarma da dahil olmak üzere İçişleri Bakanlığı ile birlikte, “Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddete Karşı Kapsamlı Kurumsal Müdahale Geliştirme”⁸¹ ortak projesi kapsamında, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddette idari veri toplama ve analizi konulu bir webinar düzenlemektedir.

Seminer, Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) de dahil olmak üzere, ulusal ve uluslararası standartlar ışığında kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddeti etkili bir biçimde önlemek ve bunlarla mücadele etmek için idari veri toplama, verilerin yayılması ve kanıta dayalı politika oluşturmanın yol gösterici ilke ve yöntemlerini tartışmak üzere ulusal ve uluslararası paydaşları bir araya getirmektedir.

Ön Bilgi

Veri toplama, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddeti önlemek ve bunlarla mücadele için iyi hedeflenmiş kamu politikalarının tasarlanması ve uygulanması için önemlidir. Etkili kamu politikaları, bu nedenle bilgiye dayalı kararlara dayanır ve veri toplama ve araştırma yoluyla doğrulanmış fiili toplumsal ihtiyaçlara yanıt verir.

Kişisel bilgileri korurken farklı sektörler arasında uyumlu hale getirilmiş verilerin toplanması ve paylaşımı, koordineli faaliyetler için çok önemlidir. İstanbul Sözleşmesi’nin 11. maddesi, kadına yönelik şiddetin nedenlerini ve sonuçlarını ortaya çıkarmak ve bunlara yanıt verme yöntemlerinin etkinliğini belirlemek için idari ve nüfusa dayalı anket verileri toplamanın yanı sıra araştırma yapmayı gerektirmektedir. Karşılaştırılabilir verilerin düzenli olarak toplanması ve bu verilerin ilgili makamlarla ve kamuoyuyla paylaşılması, İstanbul Sözleşmesi çerçevesinde karşılanması gereken standartlardır.

Çeşitli ülke raporlarında GREVIO⁸², kadınlara yönelik işlenen suçları kamuoyunda daha görünür kılmak için veri toplama sistemlerini iyileştirmeyi teşvik etmiştir⁸³. Ayrıca, ülkelerin bu alanda umut veren uygulamalarını tespit etmiştir. Türkiye için GREVIO, kolluk kuvvetleri ve ceza mahkemeleri (paragraf 78) ile sağlık uzmanları (paragraf 86) tarafından toplumsal cinsiyete göre ayrıştırılmış idari veri toplanmasının yanısıra, 6284 sayılı kanunla ilgili veri toplanmasının (paragraf 81), kişisel verilerin korunmasına ilişkin geçerli standartlara uygun olarak (paragraf 88) iyileştirilmesini önermektedir.

⁸¹ Proje, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi tarafından finanse edilmekte ve “Batı Balkanlar ve Türkiye’ye Yönelik Yatay Destek 2019-2022” programı kapsamında Avrupa Konseyi tarafından uygulanmaktadır.

⁸² İstanbul Sözleşmesi’nin uygulanmasını izlemekten sorumlu Kadınlara Yönelik Şiddetle ve Aile İçi Şiddetle Mücadele Konusunda Uzmanlar Grubu.

⁸³ “Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddet Konusunda Veri Toplanması ve Araştırmasının Sağlanması: İstanbul Sözleşmesi’nin 11. Maddesi: Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadele hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi’ne ilişkin makaleler topluluğu” Sylvia Walby, Avrupa Konseyi, 2016.

Webinarın Hedefleri

- GREVIO'nun idari verilerin toplanması ve entegrasyonuna ilişkin tavsiyelerine, AB müktesebatının ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Üçüncü Ulusal Eylem Planı ile Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planı 2020-2021 gibi ulusal politikaların uygulanmasına katkıda bulunmak;
- Kadına yönelik şiddetle ilgili kapsamlı politika oluşturma ve koordineli yanıtlar için veri toplama ve analiziyle ilgili uluslararası standartların daha iyi anlaşılması;
- Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetle ilgili verilerin nasıl toplanacağı, analiz edileceği, raporlanacağı ve veri toplama sistemlerinin nasıl entegre edileceği konusunda, diğer Avrupa ülkelerinden umut veren uygulamalar da dahil olmak üzere, bu alanda edinilen deneyimleri ve çıkarılan dersleri paylaşmak;
- Mevcut zorlukları ele almak ve çözümler / öneriler sunmak için Türkiye'deki idari veri toplamaya yönelik genel çerçeveyi ve uygulamaları anlamak ve tartışmak;
- Türkiye'de daha fazla veri ara bağlantısı ve karşılaştırılabilirliğine ulaşmak için, kişisel verileri koruyarak, koordineli veri toplama ve ilgili kamu makamları arasında paylaşımını teşvik etmek.

Format

Webinar, KUDO video konferans platformu aracılığıyla çevrimiçi olarak gerçekleştirilecektir. Toplantı öncesinde çevrimiçi platformun kullanımı hakkında tüm katılımcılara teknik rehberlik sağlanacaktır. İngilizce-Türkçe simültane tercüme sağlanacaktır.

GÜNDEM, 30 Kasım 2020

- 10.³⁰ - 10.⁴⁰ AÇILIŞ**
Cristian Urse, *Ankara Program Ofisi Başkanı, Avrupa Konseyi*
- 10.⁴⁰ - 10.⁴⁵ KATILIM ÖNCESİ ANKETİN CEVAPLANMASI**
- 10.⁴⁵ - 11.⁴⁵ PANEL 1: KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE İLGİLİ VERİ TOPLAMAYA İLİŞKİN AVRUPA STANDARTLARI VE TÜRKİYE’DEKİ YAYGIN UYGULAMALARI**
- Etkili Politikalar ve İşleyiş İçin İdari Veri Toplama- Avrupa Konseyi Standartları ve Grevio Raporlarından Yansımalar**
Biljana Brankovic, *Avrupa Konseyi uluslararası danışmanı*
- Avrupa’da Veri Toplamaya Yönelik Kılavuz İlkeler ve Yaklaşımlar; Eş Şiddeti İçin Uyumlu Tanımlar ve Göstergeler**
Cristina Fabr , *Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü (EIGE)*
- Veri Koruma ve Mahremiyet İçin İnsan Hakları Koruma Önlemleri: Avrupa Konseyi’nin 108 Sayılı Veri Koruma Sözleşmesi⁸⁴**
Peter Kimpian, *108 Sayılı Sözleşme Sekreteryası*
- Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı Üzerine Araştırmalar: Ulusal Anketler ve Araştırmalar**
Dr. İlknur Yüksel Kaptanođlu, *Hacettepe Üniversitesi, Nüfus Etütleri Enstitüsü*
- 11.⁴⁵ - 12.⁰⁰ SORULAR VE TARTIŞMA**
- 12.⁰⁰ - 13.³⁰ ÖĞLE ARASI**
- 13.³⁰ - 14.³⁰ PANEL 2: KADINA YÖNELİK ŞİDDETTE İDARİ VERİ TOPLAMAYLA İLGİLİ ZORLUKLAR VE OLASI ÇÖZÜMLER**
- Sağlık Sektöründe Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Veri Toplama**
Ayşe Akın, *Tıp doktoru, Aile ve Çocuk Sağlığı*
- Kadınların Adalete Erişimi ve Kadına Yönelik ve Aile İçi Şiddet Verilerinin Değerlendirilmesi**
Gülriz Uygur, *Ankara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi*
- Yargı Sektöründe Veri Toplama Uygulamaları Nasıl G çlendirilir?**
Meral Gökkaya, *Adalet Bakanlığı, Daire Başkanı*
- Kadına Yönelik Şiddet Vakalarına İlişkin Kolluk Kuvvetleri’nin Veri Toplama ve Değerlendirme Süreci**
Olca Erkıral Tavas, *İçişleri Bakanlığı, Daire Başkanı*
- 14.³⁰ - 14.⁴⁵ SORULAR VE TARTIŞMA**
- 14.⁴⁵ - 15.⁰⁰ ARA**

⁸⁴ Kişisel Verilerin İşlenmesi Karşısında Bireylerin Korunması İçin Modernize Edilmiş Sözleşme, (Mayıs 2018’de kabul edilen “108 Sayılı Sözleşme”) Daha fazla bilgi için: <https://www.coe.int/en/web/data-protection>

- 15.⁰⁰ - 16.⁰⁰ PANEL 3: VERİ TOPLAMA VE PAYLAŞIMINDA KURUMLARARASI YAKLAŞIMLAR**
- Mağdurlara Etkili Koruma ve Destek İçin Veri Toplama: Koordineli Yaklaşımlar ve Avusturya Deneyimi**
Rosa Logar, Avrupa Konseyi uluslararası danışmanı
- İsveç'te Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Veri Toplama ve Kurumlararası İş Birliği**
Anna Collins-Falk, İsveç Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ajansı
- Yaklaşan Dördüncü Ulusal Eylem Planında İdari Veri Toplamaya İlişkin Yeni Stratejiler: Daha Kapsamlı ve Entegre Verilere Doğru Adımlar**
Mustafa Çadır, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Daire Başkanı
- 16.⁰⁰ - 16.³⁰ SORULAR VE TARTIŞMA**
- 16.³⁰ - 16.⁴⁰ KATILIM SONRASI ANKETİN CEVAPLANMASI**
- 16.⁴⁰ - 17.⁰⁰ SONUÇLAR**
Biljana Brankovic, Webinar raportörü

İLETİŞİM

Avrupa Konseyi Ankara Program Ofisi
Yıldızevler Mah. R.Tagore Cad. Yunus Ensari İş Merkezi
No:10/8 Çankaya Ankara Türkiye
E-posta: ankara.office@coe.int

<http://horizontal-facility-eu.coe.int>

[f jp.horizontal.facility](https://www.facebook.com/jp.horizontal.facility)

[t @CoE_EU_HF](https://twitter.com/CoE_EU_HF)

“Batı Balkanlar ve Türkiye’ye Yönelik Yatay Destek 2019-2022” yararlanıcı kurumların insan hakları, hukukun üstünlüğü ve demokrasi alanlarında reform gündemlerini uygulamalarına ve uygun olan durumlarda AB genişleme süreci çerçevesinde Avrupa standartlarına uymalarına olanak tanıyan Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyinin ortak bir girişimidir. Üç yıllık program Arnavutluk, Bosna Hersek, Karadağ, Sırbistan, Türkiye ve Kosova’yı* kapsamakta olup Mayıs 2019 itibarıyla Avrupa Konseyi tarafından uygulanmaktadır.

* Bu ifade, statüye ilişkin görüşlere halel getirmez ve BM Güvenlik Konseyi’nin 1244 sayılı Kararı ve Uluslararası Adalet Divanının Kosova’nın Bağımsızlık Deklarasyonu hakkındaki Görüşü ile uyumludur.

Bu rapor, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi’nin maddi desteğiyle hazırlanmıştır. Burada ifade edilen görüşler hiçbir şekilde her iki tarafın da resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

Avrupa Konseyi Avrupa kıtasının önde gelen insan hakları kuruluşudur. Kuruluş, Avrupa Birliği’ne üye tüm ülkeler dahil olmak üzere 47 üye ülkeden oluşmaktadır. Tüm Avrupa Konseyi üyeleri insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünü korumaya yönelik Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini imzalamıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Sözleşmenin üye ülkelerdeki uygulamasını denetler.

www.coe.int

Avrupa Birliği üye ülkeleri bilgi, kaynak ve geleceklerini birleştirmeye karar vermiştir. Bu ülkeler, birlikte, kültürel çeşitlilik, hoşgörü ve bireysel özgürlükleri korurken, istikrar, demokrasi ve sürdürülebilir kalkınma bölgesi oluşturmuşlardır. Avrupa Birliği, bu kazanımlarını ve değerlerini sınırları ötesindeki ülkeler ve insanlarla da paylaşmaya karardır.

www.europa.eu

Bu proje Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi tarafından finanse edilmektedir

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Bu proje Avrupa Konseyi tarafından yürütülmektedir

TUR